

'KKTC'nin enerji arz güvenliğini kendi arz güvenliğimizden farklı görmüyoruz' >> 5

T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne gerçekleştirdiği ziyaret kapsamında, Doğu Akdeniz'de yaşanan gelişmelere ilişkin açıklamalarda bulundu.

'Doğu Akdeniz'de Kıbrıs Türk halkının müktesep haklarını da korumaya devam edeceğiz'

@petroturkcom

KIBRIS enerjİ K

Enerji Piyasasının Gazetesi

Yıl:2

Sayı:7

www.petroturk.com

YENİ YEK TÜZÜĞÜ YÜRÜRLÜKTE

Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Yeni YEK Tüzüğü önemli değişiklikler içeriyor. Tüzük değişikliğindeki dikkat çeken noktaları ve bundan sonrası için izlenebilecek yol haritasını tüm yönleriyle masaya yatırdık.

ÖNEMLİ DEĞİŞİKLİKLERİ BERABERİNDE GETİRİYOR

Yeni YEK Tüzüğü'nde öne çıkan bazı değişiklikler şu şekilde:

1. Konutlarda mahsuplaşma formüle bağlandı. Yıllık elektrik tüketiminin 1.700'e bölünmesiyle belirlenecek güç için YEK Kurulu'na başvuru yapılabilecek ve toplam izinlendirme tek faz için 5kW ve üç faz için 8kW'ı geçemeyecek.
2. Yeni tüzükte 'zero injection' için de izin başvurusu yapılabilecek. Aynı şekilde depolamalı sistemlerin de önü açılmış oldu.
3. Şebekede çeşitli problemler yaratan gerilim sorunu için ise inverter gerilimi 259V üzerinde ayarlanamayacak.
4. GES kurulumunun bağlı olacağı ilgili trafoya ters yönden trafo kapasitesinin en fazla yüzde 40'ı oranında GES bağlanabilecek.

MAKALE

Görkem Çelik

KIBRIS enerjİ K
ÖZEL DOSYA

ZAMAN KAYBETMEKSİZİN KIBTEK KENDİ BÜNYESİNDE BİR YEK BİRİMİ OLUŞTURMALI

Sorunların çözümü için YEK Tüzüğü tek başına yetersiz kalacaktır. Sınırlamalar ve kotalar da yenilenebilir enerjiye güvenli geçiş için yetersizdir. Daha fazla zaman kaybetmeksizin KIBTEK kendi bünyesinde bir YEK birimi oluşturulmalıdır. Şebeke analiz çalışmasının ivedilikle başlatılması ve yine oluşturulacak şebeke kodu (grid code) ile karşılaştırılarak bilimsel temelde YEK çalışmalarının yürütülmesi gerekmektedir. >> 8

Puslu bir havada yılın üçüncü çeyreğine giren doğal gaz ve LNG piyasası

Sohbet Karbuz >> 10

Büyük adımlar

Mustafa Karahan >> 4

Yeşil bina konsepti ve bina sertifikasyon programları

Prof. Dr. Serkan Abbasoğlu >> 22

Küresel enerji talebinde 2050 beklentileri

Bülent Şen >> 24

KKTC'de güncel elektrik enerjisi

Ali Murat Cellatoğlu >> 20

Fuel oil - kara duman - doğal gaz üçgeni

Yusuf Avcıoğlu >> 18

ZES ŞARJ İSTASYONLARI KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NDE!

zekai &
ZEKAI

'Doğu Akdeniz'de Kıbrıs Türk halkının müktesep haklarını da

KORUMAYA DEVAM EDECEĞİZ'

T.C Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne gerçekleştirdiği ziyaret kapsamında, Doğu Akdeniz'de gelişmeler ve Kıbrıs Barış Harekatına ilişkin açıklamalarda bulundu.

T.C Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Ersin Tatar'ın davetine icabetle, KKTC'ye gerçekleştirdiği resmî ziyaret kapsamında Cumhuriyet Meclisi'ne hitap etti. Konuşmasına, "Sizleri Türkiye'deki kardeşleriniz adına en kalbi duygularıyla, hasretle, muhabbetle, selamlıyorum" ifadesiyle başlayan Erdoğan, bugünün kendileri için çok anlamlı olduğunu söyledi.

T.C Cumhurbaşkanı Erdoğan, KKTC Cumhuriyet Meclisi'nde yaptığı konuşmada, "Kıbrıs Davası büyük bir davadır. Bu dava; tarihiyle büyük, vicdaniyle büyük, mücadelesiyle büyük, 1974'te yazdığı kahramanlık destanıyla büyük bir milletin davasıdır. Kıbrıs Davası'nın sahibi, yavru vatani ile ana vatani ile büyük Türk Milleti'nin tamamıdır" dedi.

"YAPTIĞINIZ HER ÇALIŞMADA YANINIZDA OLACAĞIMIZDAN HIÇ ŞÜPHENİZ OLMASIN"

Erdoğan, Cumhuriyet Meclisi'nin bu anlayış temelinde hızlı ve etkili bir yasama faaliyeti ile ekonomiyi canlandırmaya, mali yapıyı güçlendirmeye ve hayata geçirilmesi gereken reformları bir an önce sonuçlandırmaya yönelik adımları kararlılıkla atacağına inandığını vurguladı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Yaptığımız her çalışmada yanınızda olacağımızdan hiç şüpheniz olmasın. Her ne kadar bizlerin burada sergilediği birlik, beraberlik, kardeşlik iklimi Amerika'da birilerini rahatsız etmiş olsa da biz bu yolda kararlılıkla yürüyeceğiz.

Kıbrıs meselesine yıllardır sadece belli bir lobinin zaviyesinden bakanları, Ada'daki hakikatleri görmeye, hakka ve hakkaniyete uygun

tavır almaya davet ediyoruz. Ada'da kimin işgalci olduğunu, kimin işgalci zihniyeti temsil ettiğini gayet iyi biliyoruz. EOKA terör örgütü eliyle komşusu Türklerin ırzına, canına, malına kast etmekten çekinmeyen Rumlar, Kıbrıs Türklerini hiçbir zaman eşit ortakları olarak görmemiştir."

Rumların zulmü karşısında anavatan ve garantör Türkiye'nin Kıbrıs Türklerini yalnız bırakmadığını vurgulayan Erdoğan, "47 yıl önce bugün kahraman Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından gerçekleştirilen Barış Harekatı, Kıbrıs Türkü'nün varlığını ve güvenliğini teminat altına almıştır. Bu hareket Kıbrıs'taki kardeşlerimizin yalnız olmadığını, tarih sahnesinden silinemeyeceğini, meşru haklarından vazgeçmeyeceğini tüm dünyaya ilan etmiştir" dedi.

"SİZLERİN DE DESTEĞİYLE TAM BİR DAYANIŞMA VE EŞGÜDÜM HALİNDE HAK VE HUKUKUMUZU KARARLILIKLA SÜRDÜRMEYE DEVAM EDECEĞİZ"

Erdoğan, Rum tarafının Doğu Akdeniz'de de Kıbrıs Türk halkının müktesep haklarını yok sayma çabasını ısrarla sürdürdüğünü, hidrokarbon kaynaklarının idaresi ve hakkaniyetle paylaşımı konusunda KKTC'nin tüm önerilerini ellerinin tersiyle ittiğini belirtti.

Doğu Akdeniz'deki iş birliği alanlarını ele almak üzere Avrupa Birliğine tüm tarafların katılabileceği bölgesel konferans düzenlenmesini önerdiklerini, bu yapıcı tekliflerine henüz cevap alamadıklarını ifade eden Erdoğan, bunun bile kimin diyalogdan yana olduğunu gösterdiğini söyledi.

Erdoğan, şöyle devam etti: "Doğu Akdeniz'de kendi hak ve çıkarlarımızı koruduğumuz gibi Kıbrıs Türk halkının müktesep haklarını

da korumaya devam edeceğiz. Şunu bir kez daha tüm dünyaya ilan etmek istiyorum, bizim kimsenin toprağında, hakkında gözümüz yoktur. Niyetimiz gerginlik değil, suni şekilde meydana getirilen bu sorunları hakla, hukukla, hakkaniyetli paylaşım ile çözüme kavuşturmak. Rum tarafının Kıbrıs Türkü'nün haklarını yok sayarak atacağı her adım karşısında olduğumuzun ve olacağımızın da altını çizmek istiyorum. Sizlerin de desteğiyle tam bir dayanışma ve eşgüdüm halinde hak ve hukukumuzu kararlılıkla sürdürmeye devam edeceğiz."

"RUM TARAFI SONBAHARDA SONDAJ ÇALIŞMALARINA YENİDEN BAŞLAYACAĞINI DUYURDU"

T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Kıbrıs Barış Harekatı'nın 47. yıl dönümü dolayısıyla Dr. Fazıl Küçük Bulvarında düzenlenen "20 Temmuz Barış ve Özgürlük Bayramı" törenine de katıldı.

Erdoğan, Rum tarafının tüm karşı propagandasına rağmen Cumhurbaşkanı Tatar ve KKTC Hükümeti'ni Maraş konusunda ortaya koydukları azimli duruş için tebrik etti.

Yıllardır atıl durumda kalan bu bölgenin çözümsüzlüğün değil, Kıbrıs Adası'nın huzurlu ve müreffeh geleceğinin sembolü olacağını dile getiren Erdoğan, "Atılan bu adımlarla Maraş'ta yeni mağduriyetler oluşturulmayacak, bilakis mevcut mağduriyetler

giderilecektir. Bizim kimsenin toprağında, hakkında, mülkünde gözümüz yoktur. Kimse de bizim ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin hakkına el uzatamaz." diye konuştu.

Doğu Akdeniz'de hem kendi hak ve çıkarlarını hem de Kıbrıs Türkü'nün hak ve çıkarlarını korumakta kararlı olduklarına işaret eden Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Arzumuz bölgenin huzur, barış, istikrar, iş birliği ve refahla anılmasıdır. Bu doğrultuda yapıcı öneriler sunuyor, fırsatları birlikte değerlendirme tekliflerinde bulunuyoruz. İlgili tüm tarafların yer alacağı Doğu Akdeniz Konferansı önerimiz, bu yöndeki irademizin tezahürlerinden biridir. Hidrokarbon kaynaklarının adilane paylaşımına dair Kıbrıs Türk tarafının iş birliği önerisi gibi bu teklif de hala masadadır ancak Kıbrıs Türkü'nün tüm iş birliği çağrılarına kulak tıkayan Rum tarafı sonbaharda sondaj çalışmalarına yeniden başlayacağını duyurdu. Kimin tek yanlı faaliyetler gerçekleştirdiğinin, kimin gerginliği artırdığının muhakemesini uluslararası toplumun vicdanına bırakıyorum. Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti olarak biz haklarımızı korumak adına ne yapılması gerekiyorsa onu yapacağız. Ülkelerimizi tek taraflı kararlarla yolundan çevirebileceklerini sananlara diplomasi ve ekonomi başta olmak üzere her alanda gerçekleri göstermek boynumuzun borcudur."

"KITA SAHANLIĞIMIZDAKI DOĞAL KAYNAKLARA TÜRKİYE İLE SAHİP ÇIKMA KARARLIĞI İÇERİSİNDEYİZ"

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Cumhurbaşkanı Ersin Tatar da, Kıbrıs Barış Harekatı'nın 47. yıl dönümü dolayısıyla Dr. Fazıl Küçük Bulvarı'nda düzenlenen "20 Temmuz Barış ve Özgürlük Bayramı" töreninde konuştu. Tatar, Kıbrıs Türk halkını aydınlığa, özgürlüğe ve bağımsızlığa kavuşturan 20 Temmuz 1974 Barış Harekatı'nın, 47. yıldönümünü bir kez daha büyük bir coşku ve heyecanla kutlandığını, aynı zamanda mübarek Kurban Bayramı'nın da birinci gününü idrak edildiğini dile getirerek "Bu vesileyle bu tarihi günde kalpleri bizimle atan, Anavatan Türkiye'deki kardeşlerimizin, halkımızın ve dünyanın dört bir yanında bizleri izleyen tüm İslam aleminin mübarek Kurban Bayramı'nı yürekten kutlar, sağlık ve esenlikler dilerim." ifadelerini kullandı.

"Kıbrıs Adası etrafında kıta sahanlığımızdaki doğal kaynaklara eşit hak sahibi olarak Anavatan Türkiye ile birlikte sahip çıkma kararlığı içerisindeyiz." ifadesini kullanan Tatar, Mavi Vatan'ın, Anavatan Türkiye ile aralarındaki bağları perçinleyen, Doğu Akdeniz'deki ulusal çıkarlarının korunmasında, hak ve hukuklarının müdafaasında çok önemli bir stratejik boyut olduğunu dile getirdi.

strateji | Mustafa Karahan

Büyük adımlar

mustafa.karahan@petroturk.com @must_karahan

EPIAŞ bünyesinde kurulan piyasaların hem elektrik hem de yine bu yıl açılacak vadeli doğal gaz piyasalarının temel önemi ve "büyük adım" olma sebebi budur. Şu anda işlem hacimleri bakımından küçük görülebilir ama "enerji ticareti merkezi" olma hedefimizi teyit eden önemli adımlardır.

Türkiye'nin enerji denkleminin bir tane temel parametresi bulunmaktadır; ithalat...

Bu nedenle de enerjinin hangi tipinden söz edersek edelim sonuçta hep bir cari açık ya da arz güvenliği noktasına geliyoruz.

Son yıllarda elektrik üretim tarafında yerli ve yenilenebilir teşvikleri sayesinde bu alanda önemli adımlar atıldı.

Ancak yine de doğal gaz ve petrol konusunda ithalata bağımlılık noktasında pek ilerleme sağlanamadı. Zira yeraltı kaynaklarımızın olmaması elbette bu konunun ana denklemini oluşturuyor ama elimiz kolumuz da bu kadar bağlı olmamalı.

Son keşfedilen doğal gaz kaynakları ve depolama ile ilgili yatırımların teşviki bu bakımdan genel enerji denkleminizi daha iyi

Yönetmemizi sağlayacak "Büyük Adımların" başında geliyor.

Kendi topraklarımızda petrol ve doğal gaz arama konusunda sadece devlet değil özel sektör de bu konuya sokmak için gereken teşviklerin mutlaka sağlanması gerekiyor. Bununla da kalmayıp kamu ya da özel sektör şirketlerinin Türkiye dışındaki arama faaliyetleri de stratejik öneme sahip ve her bakımdan desteklenmeli.

Sözkonusu ürünlerin piyasalarda bulunduğu varsayımı ile birlikte ikinci temel soru "fiyat" meselesinde ortaya çıkıyor. Özellikle doğal gaz fiyatı çok kritik. Kömür ya da petrolde kamunun dominant bir oyuncusu olmadığından ve dünya fiyatları ile alım imkanı olduğundan doğal gaza ayrı bir başlık açmak gerekiyor.

EPIAŞ bünyesinde kurulan piyasaların hem elektrik hem de yine bu yıl açılacak vadeli doğal

gaz piyasalarının temel önemi ve "büyük adım" olma sebebi budur. Şu anda işlem hacimleri bakımından küçük görülebilir ama "enerji ticareti merkezi" olma hedefimizi teyit eden önemli adımlardır.

Bu hafta devreye alınan YEK-G piyasası da aynı şekilde stratejik bir hamle. İlerde baktığımızda bugünkü standardizasyon tartışmalarının geride kaldığı ve işleyen bir piyasa ile tüm ilgili sektörlerin işlem yaptığı bir hale gelecektir.

O yüzden büyük adımların bazıları atılırken de büyük olabilir, bazılarının ise ilerdeki etkisi büyük olacaktır.

Hem atılan adımlar hem de sonuçların ortaya çıkması bakımından bu iki yıl önemli gözüküyor. Hedeflerden şaşmadan yola devam etmek ve bu yolda da piyasanın serbest yapısını bozmamak çok önemli.

Net enerji ithalat faturasası Mayıs'ta yüzde 128 arttı

TÜİK verilerine göre, Türkiye'nin net enerji ithalat faturasası bu yılın Mayıs ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 143,8 arttı 2,3 milyar dolara yükseldi.

TÜİK tarafından açıklanan Mayıs 2021 Dış Ticaret verilerine göre, geçtiğimiz Mayıs ayında Türkiye'nin net enerji ithalatı geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre yüzde 127,9 artarak 2 milyar 356 milyon dolara çıktı. Net enerji ithalatı 2020'nin aynı ayında 1 milyar 34 milyon dolar olarak gerçekleşmişti.

Mayıs ayında enerji ithalatı ise yüzde 143,8'lik artışla 3 milyar 94 milyon dolara ulaşırken enerji ihracatı ise yüzde 213,9 artışla 737 milyon dolara çıktı.

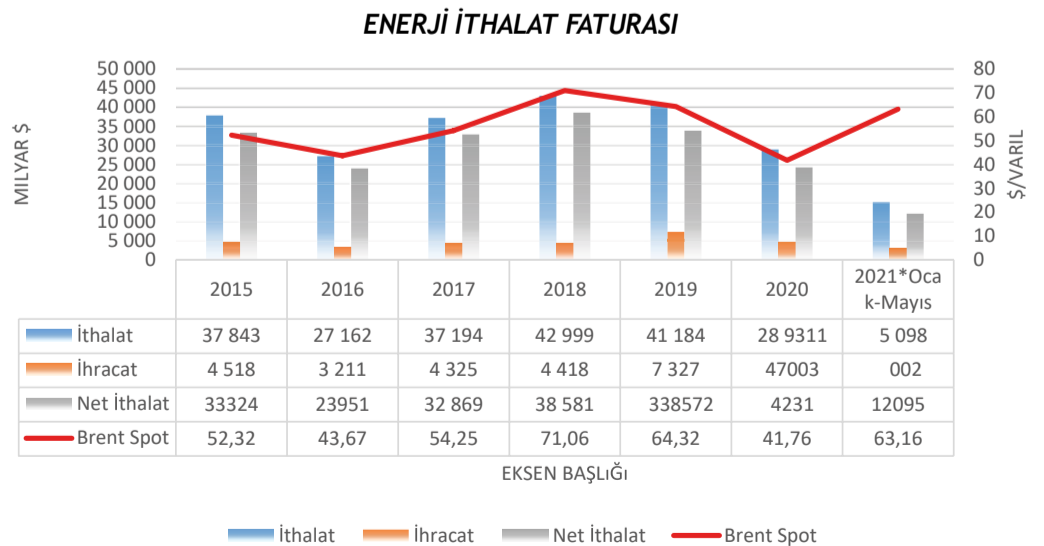
PETROL VE DOĞAL GAZ FİYATLARINDAKİ ARTIŞ ETKİLİ OLDU

Covid-19 pandemisinde dünya çapında artan

aşılama ve vaka sayılarındaki azalmaya bağlı olarak küresel ekonomideki toparlanma süreciyle birlikte artış trendine giren petrol fiyatları ve doğal gaz fiyatları ile döviz kurlarındaki yükseliş enerji ithalat faturasasındaki sert artışta etkili oldu.

ENERJİ İTHALAT FATURASININ 2021'DE ARTMASI BEKLENİYOR

2021 yılının tamamında hızlanması beklenen küresel ekonomik toparlanmaya bağlı olarak petrol, doğal gaz ve kömür fiyatlarında devam etmesi beklenen artış trendi ile döviz kurlarındaki artıştan kaynaklı olarak Türkiye'nin enerji ithalat faturasasının geçen yılki seviyenin oldukça

üzerine yükselmesi ve 2021 yılını yaklaşık 40 milyar dolar seviyesinden kapatacağı tahmin ediliyor.

Hazine ve Maliye

Bakanlığı'nın 2021-2023 dönemini kapsayan Yeni Ekonomi Programı'nda enerji ithalatının 2020'de 29,6 milyar dolar, 2021'de 36,9

milyar dolar, 2022'de 40,5 milyar dolar ve 2023 yılında ise 40,8 milyar dolar olarak gerçekleşmesi öngörülmüyor.

'KKTC'nin enerjide arz güvenliğini kendi arz güvenliğimizden farklı görmüyoruz'

T.C Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, Türkiye'nin enerji ve doğal kaynaklar alanında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin (KKTC) yanında olduğunu belirterek, "Adanın enerjide arz güvenliğini kendi arz güvenliğimizden farklı görmüyoruz" dedi.

Türkiye ile KKTC arasında "Petrol Ürünleri Ticareti ve Mobil Elektrik Santralleri Tesisi İmza Töreni", Ankara'da Bakanlık binasında T.C Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez ve KKTC Başbakan Yardımcısı,

Ekonomi ve Enerji Bakanı Erhan Arıklı'nın katılımıyla düzenlendi.

Bakan Dönmez, burada yaptığı konuşmada, Türkiye'nin bölgede arama ve üretim ruhsatları olduğunu belirterek, "Türkiye Petrolleri

3 sondaj yaptı. Gerek iki gerek üç boyutlu sismik araştırmalar yapıldı. Keşifle sonuçlanan bir çalışma olmadı ama bu işler sabır isteyen uzun soluklu işler" diye konuştu.

KKTC'nin enerjide arz güvenliğini Türkiye'nin kendi arz güvenliğinden farklı görmediğini vurgulayan Dönmez, "Buradaki temel yaklaşım, adada yaşayan Türklerin güneyde yaşayan

Rum kökenli insanlardan farklı haklara sahip olmadığı eşit haklara sahip olduğu ve adanın doğal kaynaklarından güney nasıl yararlanıyorsa kuzeyin de aynı şekilde yararlanması temel prensibidir" değerlendirmesinde bulundu.

Arıklı da imzalanan protokolle KKTC'nin enerjide ciddi bir probleminin ortadan kalkacağını altını çizerek, anlaşmanın yüksek elektrik

fiyatlarının aşağı inmesi için bir vesile olacağını söyledi.

Enerjiyi en iyi şartlarda kullanan, ucuz ve temiz enerji sağlayan bir ülke olmaları gerektiğini kaydeden Arıklı, ülke ekonomisinin de güçlü olması gerektiğini vurguladı.

Arıklı, Cenevre'de süren görüşmelere değinerek, kendi ayakları üstünde duran KKTC'nin en büyük idealleri olduğunu ifade etti.

Türkiye Cumhuriyeti ve KKTC arasında petrol ürünleri ticareti ve iki adet mobil treyler elektrik santralinin tesis edilmesine ilişkin iş birliği anlaşması imzalandı.

Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Ekonomi ve Enerji Bakanlığı arasında petrol ürünleri ticareti ve iki adet mobil treyler elektrik santralinin tesis edilmesine ilişkin iş birliği protokolü imzalandı. Bakanlıkta gerçekleşen imza törenine, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, KKTC Başbakan Yardımcısı, Ekonomi ve Enerji Bakanı Erhan Arıklı katıldı.

Bakan Dönmez, şunları söyledi: "Bugün de bir iş birliği protokolü ile bunu bir yerde taçlandırmış olacağız. İstisari ve teknik anlamda olan iş birliğimizi artık sahada daha somut ve müşterek adımların

Türkiye ile KKTC arasında petrol ürünleri ticaretinde iş birliği anlaşması

atıldığı bir sürecin başlangıcı olarak değerlendiriyorum. Keza 2016 yılında her iki ülkenin meclisinden geçen enerji alanında iş birliğine ilişkin bir mutabakat zaptı vardı. O da an itibarıyla yürürlüğe girmiş durumda. Onu dayanak yaparak daha somut konularda adım atmaya başlıyoruz. İlk etapta da iki adet mobil treyler 25 megavat bir santrali, adanın ihtiyaç duyduğu anlarda acil durumlarda kullanmak üzere Kıbrıs'a göndermiş olacağız.

"TÜRKİYE PETROLLERİ 3 SONDAJ YAPTI"

KKTC'nin arz güvenliğini Türkiye'nin kendi arz güvenliğinden farklı görmediklerini vurgulayan Bakan Dönmez, KKTC'nin verdiği petrol ve doğalgaz ile alakalı bazı arama ve üretim ruhsatlarıyla ilgili KKTC'ye ve hükümetine teşekkür etti.

Bakan Dönmez şöyle konuştu: "Bugüne kadar Türkiye Petrolleri, üç sondaj yaptı. Sismik araştırmalar;

gerek 2 boyutlu gerek 3 boyutlu yapıldı. Bugüne kadar keşifle sonuçlanan bir çalışmamız olmadı; ama bu işler sabır isteyen uzun soluklu işler. Onun dışında Doğu Akdeniz'de biz de kendi yetki alanlarımızda arama, araştırma ve sondaj faaliyetlerimize devam ediyoruz. Buradaki temel yaklaşımımız adada yaşayan Türklerin adanın güneyinde yaşayan insanlardan farklı haklara sahip olmadığı, eşit haklara sahip olduğu ve adanın

doğal kaynaklarından Güney nasıl faydalanıyorsa kuzeydeki de aynı şartlarda yararlanması temel ilke ve prensibine dayanmaktadır. Biz de zaten orada bu faaliyetler keşifle sonuçlanmış olsa doğal olarak o faydayı KKTC'ye bırakmış olacağız.

Bakan Arıklı ise imzalanan iş birliği protokolüyle KKTC'nin enerjide çok ciddi bir probleminin ortadan kaldırılacağını ifade etti. Konuşmaların ardından imzalar atıldı.

'Yeni projeler BAŞLATTIK'

Arıklı ilk 6 ayda söz konusu vizyon bağlamında kendilerinden önceki doğru olduğuna inandıkları projeleri devam ettirdiklerini söyleyerek, bunun yanında birçok yeni projeler başlattıklarını kaydetti.

Vizyon 2035 "Nasıl bir Ekonomik Kalkınma?" konulu çalışmayı aktaran Arıklı, "Bizden önce başlamış olan ve Avrupa Birliği, Dünya Bankası ile Ekonomi ve Enerji Bakanlığımızın ortaklaşa yürüttüğü projenin ilk kısmını bitirdik. KKTC ekonomisi; tarım, hizmet sektörleri, enerji, yükseköğretim gibi 8 ana temada analiz ve saha araştırmaları sonucunda eylem planları tamamlanmıştır. Böylece ekonomik büyüme sağlayabilecek bir planın ana hatları artık mevcuttur." dedi.

KKTC-TC ARASINDA İMZALANAN KIYI ANLAŞMASI GÜNCELLENDİ

Dört yıllık bir aradan sonra KKTC-TC arasında imzalanan Kıyı Anlaşması'nın güncellendiğini ve KKTC lehine genişletildiğini dile getiren Arıklı, yapılan güncellemeler sonucunda ihracatın büyümesi olanağı yaratıldığını belirtti.

KKTC-TC arasında ilk kez ihracatı artırabilmek için bir iş birliği protokolü imzalandığını da dile getiren Arıklı, anlaşmanın KKTC adına birçok alanda fırsatlar yaratacağını söyledi.

Arıklı, e-ticaretin artırılması, ihracat eylem planı hazırlanması, anlaşmalı tarımcılık veya sanayicilik modeli geliştirilmesi, eğitim ve teknik destek verilmesi, fuarlarda teşvik verilmesi ve kadın ve genç girişimciliğinin artırılması gerektiğine dikkat çekerek sözlerine şöyle devam etti:

HIZLI KARGO VE TRANSİT KARGO... İHRACAT EYLEM PLANI

"Üretim ve ihracatın artırılması için Türkiye PTT ile Posta Dairesi iş birliği ile hızlı kargo ve transit kargo artık mümkün oluyor. KKTC posta dairesinin alt yapısı güçlendiriliyor. Kargo şirketleri için yasa ve e-ticaret yasası çıkartılıyor.

"İLK ÜRÜN MUZ"

KKTC ürünleri TC devlet e-ticaret portallarında sergileniyor ve pazarlanıyor. KKTC yeni bir ihracat alanı kazanıyor. KKTC İhracat Eylem Planı hazırlanıyor. Böylece hangi ürünlerin daha avantajlı olduğu hangi ürünlerin pazar bulabildiği ve hangi ürünlerin hangi ülkelerde satılabileceği konusunda bilgimiz olacak. Türkiye'nin zaten ithal ettiği ürünlerin üretimi ile de Türkiye'ye olan ihracatın artırılması sağlanacak. Anlaşmalı tarım veya sanayicilik modeli geliştirilmesi, ihracatın artırılması için iki ülke arasında alınan prensip kararına göre KKTC ve TC arasında bazı ürünlerde anlaşılan kotanın Türkiye'de müşteri veya pazar bulunması sağlanacak. Böylece KKTC'de üretenler ürünlerinin bir yıl sonra kaçta satabileceğini ve ne kadarını satabileceğini bilecek. İlk ürün muz olarak kararlaştırılmıştır. 100 ton muzun 2022 de Türkiye'de satılması planlanmaktadır."

"EĞİTİM VE TEKNİK DESTEKLE BÜROKRASI AZALACAK"

Toplumda uzmanlaşmanın ve becerinin artırılması için e-ticaret başta olmak üzere birçok alanda KKTC devlet daireslerinde çalışan personele teknik eğitim verilmesinin sağlanacağını dile getiren Arıklı, otomasyon sistemlerinin uyumlaştırılacağını böylece bürokrasinin azalacağını ve iş yapılabilirliğin artacağını kaydetti.

FUARLARDAN TEŞVİK VERİLMESİ

İhracatın artırılması için Türkiye'de veya Türkiye'nin yurt dışında yaptığı ticari fuarlardan veya tanıtımlardan KKTC şirketlerinin de yararlanarak teşviklendirileceğini belirten Erhan Arıklı, kadın ve genç girişimciliğinin artırılması gerektiğini de söyledi.

Başbakan Yardımcısı, Ekonomi ve Enerji Bakanı Erhan Arıklı, ülkedeki toplam üretimin artırılması için kadın ve genç istihdamının artırılması gerekliliğine dikkat çekti.

Arıklı, "Bu yüzden sivil toplum ve KKTC-TC ekonomi bakanlıkları arasında kooperatifleşme, ürün geliştirme, kurumsal kapasite artırımı gibi alanlarda iş birliği yapılarak, KKTC'de kadınların ve gençlerin özellikle e-ticaret üzerinden girişimcilik yapılması desteklenecek. Bu alanda 10 milyon TL bütçe ayrılmıştır." dedi.

GÜVERCİNLİK III. ETAP

İhracatı artırabilmek için Güvercinlik III. Etap'ın 1 milyon 200 bin metrekare alana tam teşekküllü sanayi bölgesi kurulacağını kaydeden Arıklı, yeni oluşturulacak sanayi bölgesinde 3 bin 500 metrekare, 2.500 metrekare ve 10 bin metrekare olmak üzere yaklaşık 168 adet sanayi parseli planlandığını açıkladı.

KIBTEK

Basın toplantısında KIB-TEK'e de değinen Arıklı, kurumla ilgili yönetsel, mali ve teknik anlamda çalışmalarının sürdüğünü söyleyerek bir taraftan kurum içinde etkin ve verimli bir çalışma düzeni kurmaya çalıştıklarını diğer taraftan da kurumu teknik ve mali yönden geliştirmeye çalıştıklarını vurguladı.

KIBTEK'te özellikle yasal mevzuatın noksanlığı ve yeterli insan kaynağı ve teknik altyapı yetersizliğinden dolayı ciddi sorunlar yaşandığını dile getiren Arıklı, temel amaçlarının KIBTEK'in kamu faydasına yaşatılabilmesi olduğunu vurguladı.

YENİLENEBİLİR ENERJİDE CİDDİ SORUNLAR VAR

Yenilenebilir enerji için şu anda 140 KW başvuru alındığını açıklayan Bakan Arıklı, "86 kw sisteme bağlantı yapmış güç vardır. Yaklaşık

43 kw izinlendirilmiş başvuru vardır. Bu durumdan da açıkça görüleceği gibi elektrik altyapımızı toparlayamazsak kısa bir süre sonra ciddi sorunlar ile karşı karşıya kalacağız. Şu anda yeni yek tüzüğü çıkmış ve uygulamaya konulmak üzere." diye konuştu.

OTOMASYON VE DİJİTALLEŞME

"Şirketler Merkezi Sicil Kayıt Sistemi" çalışmaları ve proje yazılım işlemlerinin tamamlandığını kaydeden Arıklı, şirket kurulumları ve/veya tüm değişiklik işlemlerinin (direktör değişikliği, hissedar değişikliği gibi) online olarak yapılmakta olduğunu belirtti.

Sanayi Sicil Yasası'nın Uygulama Esasları Tüzüğü'nün hazırlandığını ve 23 Mart'ta yürürlüğe girdiğini dile getiren Arıklı, sanayi sicil başvurularının elektronik ortamda alınmaya başlandığını kaydetti.

İş yapılabilirliği kolaylaştırılması amacıyla dış ticaret rejiminde uygulanan izin süreçlerinin elektronik ortamına taşınarak verimli hale getirilmesi ile ilgili ilk adım olan, Online İthalatçı / İhracatçı Belgeleri Otomasyon Sistemi ve İhracat İzinleri Otomasyon Modülü'nün çalışmaya başladığını dile getiren Arıklı, yenilenebilir enerji başvurularının online alınma denemelerine başladığını kaydetti.

VAKIF MALLARI DİJİTAL ORTAMA AKTARILDI

Arıklı ayrıca, Vakıflar İdaresi'nde Kuzey ve Güney Kıbrıs'taki tüm vakıf mallarının dijital ortama aktarıldığını belirtti.

YASALAR

Enerji Üst Kurulu ve Enerji Dairesi Yasası'nın enerji politikalarının belirleneceği ve düzenleneceği yasal çalışmanın başlatıldığını bildiren Arıklı, yasanın

sivil toplum ile paylaşılma noktasına getirildiğini kaydetti.

Arıklı, enerji verimliliği yasının ülkedeki enerji sektöründe regülasyonlar yapacak ve enerji ihtiyacını azaltacak yasanın sektör ile paylaşıldığını söyleyerek, Fasil 113 Şirketler Yasası'nın da uzun bir zamandan beridir üzerinde çalışıldığını, yasa taslağının tamamlanmış olup Başsavcılık görüşü alınması için Hukuk Dairesine gönderildiğini kaydetti.

Erhan Arıklı, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Yasası'nın da, 42/2018 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Yasası ve 16/2019 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi yasalarına ilişkin tüzüğün bitirildiğini ve geçirildiğini belirtti.

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ YASASI'NDA DEĞİŞİKLİK

Organize Sanayi Bölgeleri Yasası'nın değişiklik çalışmalarının da tamamlandığını belirten Arıklı, mevcut Organize Sanayi Bölgeleri Yasası üzerinde yönetimde çağdaş ve sürdürülebilir reformlar öngören kapsamlı değişiklik çalışması yapıldığını ve Bakanlar Kurulu'na gönderildiğini kaydetti.

Akaryakıt sektörünün regülasyonunu sağlayacak tüzük çalışmasının tamamlandığını dile getiren Arıklı, yasanın ayrıca Bakanlar Kurulu'ndan geçtiğini belirtti.

"DÖNEM İÇERİSİNDE TOPLAM 113 ADET 33 YILLIK SÖZLEŞME İMZALANMIŞTIR"

Arıklı, organize sanayi bölgeleri alt yapı çalışmaları kapsamında keşif bedellerinin belirlendiği ve toplam 42 milyon 245 bin 291 bin TL (TC Kaynaklı Blokeler) tutarında bloke yazılarının yazıldığını kaydederek şöyle devam etti:

“Mahalli kaynaklar 5 bloke için toplam 2 milyar 423 milyon 57 bin TL talep edilmiştir. Alt yapısı yapılmadan ve mali kaynağı öngörülmeden Bakan imzası ile 2017 yılında tahsis edilip kira sözleşmesi yapılmış olan, 2017 yılından beri sözleşmeleri yenilenmeyen ve kiraları tahsil edilmeyen toplam 209 kira sözleşmesi KKTC Başsavcılığın sözleşme yenilenmemesi ve iptali yönünde görüşü dikkate alınarak sözleşmeleri iptal edilmiştir. Dönem içerisinde 56 adet ön kira sözleşmesi yükümlülükleri yerine getirilmediği için iptal edilmiştir. 12 adet izinsiz kaçak yapının rayiç bedellerinin belirlenmesi için ilgili daireye yazı yazılmıştır. Dönem içerisinde toplam 113 adet 33 yıllık sözleşme imzalanmıştır.”

TİCARİ ALANDA FAALİYETLER

Ticaret Bilgi Sistemi

kapsamında geliştirilen ilk modül olan Online İthalatçı ve İhracatçı Belgesi modülü; Sanayi Odası, Ticaret Odası, Esnaf ve Zanaatkarlar Odası, Şirketler Mukayyitliği, Gelir ve Vergi Dairesi ile online entegrasyon içeren modülün 4 Ocak'ta hizmete girdiğini belirten Arıklı, online izinlerin verilebilmesi çalışmalarını

kapsamında, “Online Araç İzinleri” modülü, “Online İhracat izinleri” modülü ile “Online Güney Kıbrıs İthalat ve İhracat izinleri” modülünün 2021 yılı sonuna kadar devreye alınacağını kaydetti.

Lefkoşa, Gazimağusa, Girne ve Güzelyurt taşra örgütü olmak üzere tüm ada geneli fiyat ve kalite kontrolü

yapıldığını bildiren Arıklı, Ocak – Mayıs 2021 tarihleri arasında denetlenen işyeri sayısının 738, kesilen cezanın da toplam 44 bin 966 TL olduğunu söyledi.

TEKNOPARKLAR VE TEKNOLOJİK GİRİŞİMCİLİK

Ekonomi ve Enerji Bakanı

Arıklı, teknolojik girişimciliği ve start-up şirketlerin kurulabilmesi için gerekli tüzüklerin uygulamaya konulmasından sonra ODTÜ kampüsünde yer alan teknopark içerisinde ASELSAN filiz şirketleri kurulduğunu kaydederek, KKTC'de enerji sistemleri ve akıllı şebekeler alanında projeler üretilmeye başlandığını belirtti.

SPOR ALANINDAKİ FAALİYETLER

Spor altyapıları için TC ile yapılan görüşmeler sonrasında 23 milyon TL ayrıldığına dikkat çeken Arıklı, “Birçok altyapı çalışmaları başlatılmıştır. Uluslararası müsabaka yapılması için uluslararası girişimler başlatılmıştır. Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sadır Caparov ile bu konuda geçtiğimiz hafta yüz yüze görüşülmüş ve bir noktaya gelinmiştir.” dedi.

ENERJİ ALANINDA FAALİYETLER

Arıklı, Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve KKTC Ekonomi ve Enerji Bakanlığı arasında petrol ürünleri ticareti ve iki mobil treyler elektrik santralinin tesis edilmesine ilişkin iş birliği protokolünün de imzalandığını kaydetti.

Arıklı, Kib-Tek ile ilgili açıklamalarda bulundu

Ekonomi ve Enerji Bakanı Erhan Arıklı, katıldığı bir programda, “20-25 yıldan beri Kib-Tek arpalık haline getirilmiş. 400-500 milyonluk liralık vurgun oluyor her yıl. Ne kuruma atanalar ne bürokratlar ne ihaleyi yapanlar yargı karşısına çıkmamış. Sayıştay raporları da var ama asla mahkemeye çıkmamış” dedi.

Ekonomi ve Enerji Bakanı Erhan Arıklı, Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu'nda (Kib-Tek) her yıl 400-500 milyonluk vurgun olduğunu, bunun sadece akaryakıt ihalelerinde değil jeneratörlerin bakım işlerinden de yapıldığını söyledi.

“RAPOR HAZIRLANMIYOR”

Meclis komitesinin Kib-Tek ile araştırmasına da değinen Arıklı, “Raporun şimdiye kadar 10 kere hazırlanması lazımdı ama seçime kadar uzatmak amacıyla o rapor bir türlü hazırlanmıyor” şeklinde devam etti. Göreve gelmesiyle ilk iş olarak “adrese teslim ihaleleri” durdurduğunu belirten Arıklı, daha ucuza alınabileceğine inandığı için 38.8 Dolar olan ihaleyi durdurduğunu ve 28 Dolar'a alınmasını sağladığını ve kurumun 2 milyon 200 bin dolar kar edeceğini kaydetti.

“JENERATÖRLERDE DE YOLSUZLUK”

Yolsuzlukların, sadece akaryakıt ihalelerinde değil, jeneratör bakımlarında da yapıldığını söyleyen Arıklı, 8 jeneratörden 3 tanesinin atıl durumda olduğunu belirtti. Servislerde yan sanayi parçalar kullanıldığını, bu nedenle bazı jeneratörlerin bozulduğunu kaydeden Arıklı, “Biran evvel bu jeneratörleri orijinal parçalarıyla tamir etmek gerek. Aksi takdirde Temmuz-Ağustos aylarında pike ulaşıyoruz. Güneyden elektrik bile aldık bu dönem” dedi. Sayıştay tarafından hazırlanana raporların da bulunduğunu ifade eden Arıklı, şöyle devam etti: “2010 yılından beri Sayıştay raporlarında 1 adım öne gidilmemiş. Sayıştay görevini yapıyor. Ama raporları işleme konulmuyor. Bu da Sayıştay'ı anlamsız kılıyor... Polisin yapması gereken Sayıştay'ın raporunu almak, onun üzerine inceleme yapıp onu savcılığa sunmak. Bizim baskılarımız ve üzerine düşmemiz sonucunda aylar sonra 2 dosya savcılığa gönderilebildi”

“KURUMUN 900 KUSUR MİLYON LİRALIK ALACAĞI VAR”

Kib-Tek'in 900 milyon TL'lik alacağının 400-450 milyonunun sanal borç olduğunu belirten Arıklı, bunların 1980'li yıllardan kalma, faize binmiş borçlar ya da ölen insanların borçları olduğunu kaydetti. Arıklı, “El-Sen bu kurum batmaz diyor. Düz mantıkla baktığımızda doğru. Bu 900 milyonu ayıklamak gerekiyor. Bu yıl bu yapılıyor. Ölü alacakları bir kenara koyup, gerçek alacakları düzenleyecekler. Devletin, belediyelerin borçları var onları yapılandırmaya çalışıyoruz. Özel sektörden de alacaklarımız var ve çok katı kurallara tabi tuttuk onları. Elektrikleri kesiliyor” dedi.

“ZAROĞLU PARTİDEN AYRILACAK”

Ulusal Birlik Partisi Milletvekili Faiz Sucuoğlu ile yaşadığı polemige değinen Arıklı, “Sucuoğlu ile anlaşmamız

çok zor. Kurultayımıza müdahale etti” dedi. YDP'nin KKTC'nin en büyük partisi olacağını söyleyen Arıklı, “Biz 12 bin 500 üyeyi bulacağız inşallah. Bu bizim hem hareketlenmemizi, hem seçime hazırlanmamızı gerektiriyor. Bertan Zaroğlu kardeşim zaten partiden ayrılacak, istifalar olacak. Onların bıraktığı boşluğu güçlü bir şekilde dolduracağız ve seçime en hazır parti biz olacağız” şeklinde devam etti.

FİYATLARA MÜDAHALE

Türkiye ile fiyatlar kıyaslandığında, deterjan ve şampuanlarda inanılmaz bir fark bulunduğunu, bunlar dışındaki mamüllerde çok az bir fark var bulunduğunu yineleyen Arıklı, “Hayatı ucuzlatmak için benim yasal yetkim olması lazım. Bununla ilgili yasal düzenlemeyi yaptık. Şu an komitede bekliyor” dedi. Arıklı, yasalara göre tüketim maddelerine narh koyma yetkisinin bulunduğunu, tedarikçiler ve toptancılara da konuyla ilgili uyarıda da bulunduğunu anlattı.

Yeni YEK Tüzüğü yürürlükte

Son aylarda ülke gündemini meşgul eden konuların başında enerji konusunun geldiğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Yenilenebilir enerji konusunda yeni başvuru alımlarının YEK Kurulu tarafından durdurulması ile başlayan süreç bu kararın sebeplerinin tartışılmaya başlaması ile devam etti. Ayrıca YEK Tüzük değişikliği çalışmaları da tamamlanarak bu yazıyı yazdığım sırada resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girdi. Yazının devamında siz kıymetli okuyucularımıza KKTC şebekesinde yaşanan sorunlar, YEK tüzük değişikliğindeki önemli noktalar ve bundan sonrasında izlenebilecek yol haritasıyla ilgili görüşlerimi paylaşmak istiyorum.

YEK BAŞVURU KABULÜNÜN DURDURULMA SEBEBİ ÜLKE ŞEBEKESİNDEKİ BİR ÇOK NOKTADA YAŞANMAYA BAŞLAYAN GERİLİM (VOLTAJ) YÜKSELMELERİ

Öncelikle 9 Nisan tarihinde YEK başvuru kabulünün durdurulma sebebi ülke şebekesindeki bir çok noktada yaşanmaya başlayan gerilim (voltaj) yükselmeleridir. Daha önceki yazılarımda YEK tarafından yapılan izinlendirme kriterlerinden, limitlerden bahsettiğim için yeniden tekrara düşmek istemediğimden ayrıntılı olarak yazmak istemiyorum fakat izinlendirmelerin geçici olarak durdurulduğu tarihe kadar mahsuplaşmalı (net metering) modelin yürürlükte olduğunu yeniden hatırlatmakta fayda olduğunu düşünüyorum.

Alçak Gerilim şebekesinde meydana gelen gerilim yükselmesinin temel sebebi ülkede güneş enerji santralleri (GES) tarafından üretilen elektrik enerjisinin yerinde tüketilemediği (tüketimin düşük olduğu) zamanlarda üretilen fazla elektrik enerjisini şebekeye göndermeye çalışmasıyla meydana gelmektedir. GES'ler tarafından üretilen ve tüketilemeyen enerjiyi KIBTEK şebekesine gönderirken akımın şebekeye doğru akabilmesi için çevirici (inverter) şebeke geriliminden daha yüksek bir gerilimle çalışmalıdır. İşte bu noktada aynı alçak gerilim bölgesinde kurulmuş olan tüm GES'ler aynı eylemi yapmak isteyince ilgili bölgede gerilimler olması gereken değerlerin çok üzerine çıkmaktadır (280V ve üzeri). Peki bu probleme yol açan ana etken nedir diye sorarsanız bunu tek bir neden ile açıklamak zordur. Birinci sebep KIBTEK Planlama bölümü tarafından onay alan bu kurulumlara neden izin verildiği sorusudur. Öyle ki KIBTEK kendi şebekesine zarar gelmemesi için gerekli tüm yetkilere sahip bir kurumdur ve GES

Nisan ayından beridir merakla beklenen yeni YEK Tüzüğü Bakanlar Kurul'undan geçerek Resmi Gazete'de yayınlandı. Yeni tüzük kapsamında önceki tüzüğe göre önemli değişiklikler yer alıyor.

izinlendirmelerinde de KIBTEK Planlama onayı mutlak olarak alınmaktadır. Bu sorunların yaşandığı yerlerdeki kurulumlara ilgili bölümün hangi ölçüm sonuçlarıyla onay verdiği sorusu çok önemlidir.

İKİNCİ SORUN KURULUM YAPAN FİRMALAR

İkinci sorun olarak ise kurulum yapan firmaları söylememiz gerekir. Kurulum yapan firmalar müşterilerini mağdur etmemek bir nevi iş yapmaya devam edebilmek için inverter çalışma gerilimlerinin voltaj aralığını değiştirerek yüksek voltajlarda çalışmasını sağlamakta bu da şebekede oluşan voltaj yükselmelerinin sebebinin oluşturmaktadır. Aslında firmaların bu kurulumları yaparken hatayı hata ile düzelttiklerini söyleyebiliriz. Bu yaşanan sorunlar güneş enerjisi kullanmayan vatandaşların evlerindeki elektronik cihazların da bu gerilim yükselmelerinden zarar gördüğünü veya görme riski taşıdığını da belirtmek gerekiyor. Şebekemizde yaşanan ve geçtiğimiz iki aylık sürede gündemi oldukça meşgul eden gerilim sorunlarının sebeplerini kısaca bu şekilde açıklayabiliriz.

Peki GES kaynaklı sorunlar sadece voltaj ile mi ilgilidir, bundan sonra başka sorunlar olabilir mi ve ne gibi tedbirler alınabilir sorularına yazının devamında cevap arayalım;

GES kaynaklı sorunları sadece voltajdan ibaret göremeyiz. Voltaj yükselmeleri mahalli bazda sorunlar yaratırken frekans mertebesinde yaşanması olası sorunların ülke şebekesinin bütününe tehdit edebileceğine de değinmek gerekiyor. Daha önceki yazılarımda KKTC şebekesinin yapısı ve potansiyelinden bahsetmişim. Yine tekrar etmek gerekirse kurulu gücü yaklaşık 400 MW olan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) Şebekesi (yaklaşık 1.600 MW) dışında başka bir şebekeye bağlantısı olmayan, dijitalizasyon anlamında yetersiz ve tamamen fuel oille bağlı dizel jeneratör ve termik santrallerden oluşan çok küçük bir şebeke olduğunu hatırlatmak isterim. Fakat en büyük sorunumuz şebekenin küçük olması değildir çünkü bu küçük şebekeyi detaylı analiz edecek altyapıya da sahip değiliz. Bana göre en büyük sorunumuz budur. Yüksek talep doğrultusunda şebekeye dahil olan güneş enerjisi santrallerinin şebeke sınırlarını tam anlamıyla bilerek

izinlendirilmesi gerekiyor. Yıllardır çeşitli platformlarda dile getirilmesine rağmen anlık olarak ve sürekli yapılması gereken şebeke stabilite analizine bugün itibarı ile hala sahip değiliz. Şebekemizin GES kurulumlarına nereye kadar mücadele edeceği, kırılma noktalarının ne olduğu gibi sorulara hala bilimsel temelde cevap verilememesinin nedeni de budur.

KKTC'NİN BUNDAN SONRA ATACAĞI ADIMLARDA ÇOK DAHA DİKKATLİ OLMASI ELZEM

Toplam kurulu GES kapasitesi arttıkça anlık olarak tüketilen enerji içerisinde yenilenebilir enerjinin de payı artmaktadır. Bu tüm dünyanın olduğu gibi bizim de istediğimiz en önemli konulardan bir tanesidir. Fakat sınırlı ve sorunlu şebeke yapısı anlık tüketilen enerjinin yenilenebilir enerji ile ilgili kısmına ister istemez sınırlama getirmektedir. İşte siz bu sınırları bilmeden toplam kurulu GES miktarını arttırmaya devam ederseniz bir gün frekans sorunu ile tanışmak zorunda kalabilirsiniz. Bu konu son derece teknik ve ancak konunun uzmanları tarafından anlaşılabilir bir konudur. O yüzden çok ayrıntıya girmeden frekans düzeyinde yaşanacak olası bir sorunun tüm ülkeyi elektriksiz bırakabileceğini, GKRY ile olan entorkenekte bağlantıyı dahi riske atabileceğini buraya not düşmek zorundayım. Bu yüzden 130 MW dolaylarında güneş enerjisi izni verilen KKTC'nin bundan sonra atacağı adımlarda çok daha dikkatli olması ve verilecek tüm izinleri mutlak ölçüm ve analiz sonuçlarına dayandırması elzemedir. Aksi halde 1990'lı yıllarda yaşanan ilkel elektrik kesintilerini yaşamamız için bile olmayacaktır ve tabii ki mevcut kurulu GES'ler de çalışamayacaktır.

Son olarak yazının başında da belirttiğim gibi Nisan ayından beridir merakla beklenen yeni YEK Tüzüğü Bakanlar Kurul'undan geçerek Resmi Gazete'de yayınlandı. Yeni tüzük kapsamında önceki tüzüğe göre önemli değişiklikler yer alıyor. Bunları özetle şu şekilde sayabiliriz:

- Konutlarda mahsuplaşma formüle bağlandı. Yıllık elektrik tüketiminin 1.700'e bölünmesiyle belirlenecek güç için YEK Kurulu'na başvuru yapılabilecek ve toplam izinlendirme tek faz için 5kW ve üç faz için 8kW'ı geçemeyecek. Tabii ki KIBTEK'in ilgili izin talebi için yapacağı ölçüm sonuçları da başvuru

ekinde yer alacak.

- Diğer önemli bir yenilik ise sıfır eneksiyon (zero injection). Yeni tüzükte zero injection için de izin başvurusu yapılabilecek. Aynı şekilde depolamalı sistemlerin de önün yine tüzük kapsamında açılmıştır.

- Şebekede sorunlar yaratan gerilim sorunu için ise inverter gerilimi 259V üzerinde ayarlanamayacaktır. Bu konu çok önemlidir çünkü kurula uymayanlar ile ilgili yasal işlem baltatmak dahi çeşitli ceza-i uygulamalar KIBTEK tarafından uygulanabilecektir.

- GES kurulumunun bağlı olacağı ilgili trafoya ters yönden trafo kapasitesinin en fazla yüzde 40'ı oranında GES bağlanabilecektir.

- Çatı kurulumları için Belediye Onayı başvuru ile birlikte aranacak.

- Bundan sonra yapılacak tüm GES kurulumlarında Üretim Sayacı aranacak.

- OG arazi kurulumlarında ÇED raporu aranacak ve tarım arazilerine kurulum yapılamayacak.

- Ülke genelindeki fiderlerde belirlenecek GES kotasının yüzde 30'u konutlar için ayrılacak.

- OG mahsuplaşmalı izin başvuruları her şartta 500kW'dan fazla olamayacak ve ilgili fiderdeki kapasitenin yarısından fazlası kesinlikle bir başvuruya verilemeyecek.

ZAMAN KAYBETMEKSİZİN KIBTEK KENDİ BÜNYESİNDE BİR YEK BİRİMİ OLUŞTURMALI

Yukarıda bahsettiğim değişikliklerin çok daha fazlası tüzük de yer alsın da ilk anda akla gelen değişiklikleri bu şekilde sıralayabiliriz. YEK tüzüğü yukarıda uzunca şekilde bahsettiğim sorunu çözmeye yetmeyecektir. Sınırlamalar ve kotalar da yalnız başına yenilenebilir enerjiye güvenli geçiş için yetersizdir. Daha fazla zaman kaybetmeksizin KIBTEK kendi bünyesinde bir YEK birimi oluşturmalıdır. Şebeke analiz çalışmasının ivedilikle başlatılması ve yine oluşturulacak şebeke kodu (grid code) ile karşılaştırılarak bilimsel temelde YEK çalışmalarının yürütülmesi gerekmektedir. Fakat bunlar da yeterli değildir. Başta LNG yakıt türüne geçiş olmak üzere şebeke kapasitesinin artırılması, şebeke dijitalizasyonu için gerekli girişimlerin yapılması da son derece önemlidir. Ayrıca adeta sakız haline gelen enterkonnekte konusundaki belirsizliklerin de ortadan kaldırılması bu sorunların çözümü için en önemli parametrelerden birisidir. Üzücü olan ise bugünkü siyasi anlayışın ve enerji yönetiminin bu çalışmalar karşısında son derece yetersiz kaldığı gerçeğidir.

M'START

ISTOBAL
Vehicle Wash & Care

TÜRKİYE VE KKTC' NİN EN ÇOK TERCİH EDİLEN FİRÇALI ARAÇ YIKAMA MAKİNESİ

MİNİMUM MALİYET MAKSİMUM KAZANÇ

Yüksek Müşteri Memnuniyeti
Düşük Su ve Elektrik Tüketimi
Teknolojik
Kaliteli
Güvenilir
Dayanıklı

mek-pet

MEK-PET LTD

Zafer Caddesi Koray İş Merkezi No: 4/C Ozanköy, Girne, KKTC

T: 0392 815 22 98 F: 0392 815 65 84 G: 0533 869 20 26

W: www.mek-pet.com E: info@mek-pet.com

makale | Sohbet Karbuz

Puslu bir havada yılın üçüncü çeyreğine giren doğal gaz ve LNG piyasası

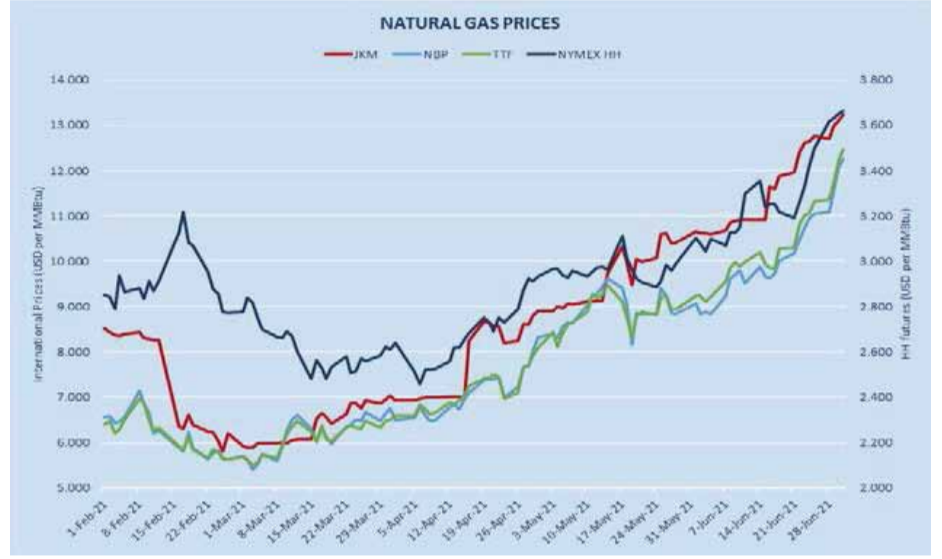

makale@petroturk.com

@sohbetkarbuz

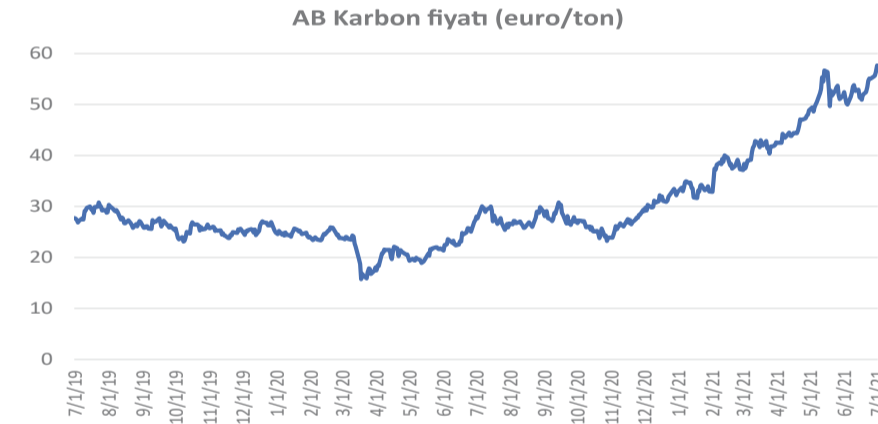
Geçen sene bu zamanlarda doğal gaz ve LNG üreticileri ve satıcıları "ne olacak bu halimiz, yandık, bittik, kül olduk" diye serzenişte bulunuyordu. Bu sene başında fiyatlar hızla yukarı doğru tırmanırken "piyasa şartları yüksek fiyatları gerektirdi" denilmeye başlandı. Öyle gözüküyor ki bu sene muhteşem kar yazacaklar.

Avrupa gaz Hub'larındaki fiyatlar baş döndürüyor. NBP gaz fiyatı 1 Temmuz 2021 tarihinde 2006 yılından bu yana en yüksek seviyeye çıktı. TTF fiyatı piyasasının göstergesi olarak kullanılan JKM ise aldı başını gidiyor. Hatırlarsanız, geçen sene ortalarında Avrupa Hub fiyatları ve Asya spot LNG fiyatları milyon Btu başına 2 doların altındaydı. 1 Temmuz 2021 tarihinde NBP 12.3, TTF 12.5, JKM 13.2 dolar ile günü kapattı.

Kaynak: Bluegold Trader

Avrupa gaz arzında birçok cephede daralma yaşanıyor. Bunun çeşitli nedenleri var. Mesela, Fransa ve Hollanda'da bazı LNG terminallerinin devre dışı kalması nedeniyle LNG giriş kapasitesi azaldı. Haliyle, LNG ithalatını sınırlandırdı. Boru gazı ithalatında LNG ithalatındaki sıkışmayı telafi edecek bir gelişme yaşanmadı. Norveç'ten yapılan boru gazı ithalatı, boru hatlarındaki planlı ve plansız kesintiler nedeniyle bir süreliğine de olsa sekteye uğradı.

Kaynak: Ember

SOĞUK GEÇEN KIŞIN ARDINDAN SOĞUK BİR BAHAR NEDENİYLE GAZA OLAN TALEP ARALIK AYINDAN BU YANA ARTIYOR

Kuzey yarımkürede çok soğuk bir kışın ardından nispeten soğuk bir bahar yaşandı.

Avrupa'da yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen elektrik bekleneni veremedi. Haliyle Avrupa gaz talebinde artış görüyoruz. Gaz talebi son 5 yılın en yüksek seviyelerinde seyrediyor. Avrupa'nın gaz üretimi ise düşmeye devam ediyor. Haliyle ithalata yükleniliyor.

Gaza olan talepteki artış yalnızca Avrupa ile sınırlı değil. Benzer şekilde Asya gaz talebinde de hızlı artış yaşanıyor. Dünyanın en büyük 5 LNG ithalatçısı 6 aydır peş peşe rekor kırıyor. Özellikle Çin. Geçen kışa hazırlıksız yakalanan Çin bu sene aynı hatanın tekrarlanmak istemiyor. Bu yüzden enerji güvenliğini göz önüne alarak şimdiden kışa hazırlanıyor. Haliyle satıcıların iştahı kabarıyor.

Her ne kadar 23 Temmuz'da başlayacak Tokyo 2020 Yaz Olimpiyatları Japonya'da gaza olan talebi arttıracak olsa da büyük bir ihtimalle Çin bu sene Japonya'yı geride bırakarak Dünya'nın en büyük LNG ithalatçısı konumuna gelecek. Büyük bir ihtimalle diyorum çünkü genelde yılın ikinci yarısında Çin'in LNG ithalatı birinci yarıya nazaran fazla oluyor. Şimdiden Japonya'yı yakaladığına göre böyle bir çıkarımda bulunmak pek yanlış olmasa gerek.

Asya LNG talebindeki artışın LNG fiyatlarına yansımaları nedeniyle Amerikan LNG kargoları haliyle Asya'ya yöneliyor. Ağustos ayı JKM ile TTF fiyatları arasındaki fark MMBtu başına 2 dolara çıktığından Amerikan LNG kargolarının Asya'ya yönelmesine şaşırılmamalıdır. Bu durum elbette Avrupa gaz ve elektrik piyasasına da yansıyor. Aynı zamanda, Avrupa'daki fiyatların yükselmesi Asya spot LNG fiyatlarını etkiliyor. Yani çift yönlü bir etkileşim söz konusu.

Latin Amerika'daki talep artışını da göz ardı etmemek gerekir. Kurak geçen bir sezon nedeniyle barajlarda su

Bu makalemde doğal gaz ve LNG fiyatlarındaki bu hızlı yükselişi 4 maddede irdelemeye çalışacağım.

AVRUPA KARBON FİYATI ARTIK ISIRMAYA BAŞLADI

Avrupa Emisyon Ticaret Sisteminde işlem gören ton başına karbon fiyatı geçen Ekim ayından bu yana iki katına çıkarak 50 doları geçti. Ancak gözü daha yükseklerde. Artan karbon fiyatı elektrik santrallerinde gaz kullanımını teşvik ediyor. Bu da haliyle gaz talebi artan Avrupa'da hub fiyatlarını yukarıya doğru çekiyor.

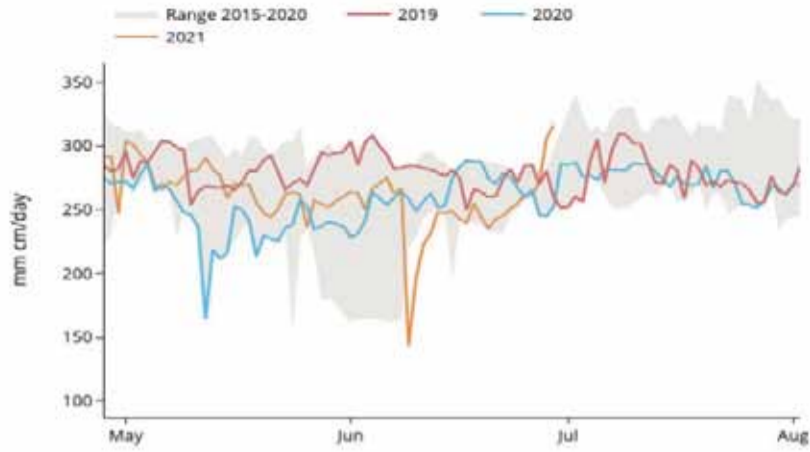
seviyesinin azalması LNG'ye yüklenmeye neden oldu. Brezilya mesela LNG ithalatında geçen ay rekor kırdı.

ARZ CEPHESİNDEKİ SIKIŞMA ARTAN GAZ TALEBİNİ KARŞILAMAKTA YETERSİZ KALİYOR

Avrupa gaz arzında birçok cephede daralma yaşanıyor. Bunun çeşitli nedenleri var. Mesela, Fransa ve Hollanda'da bazı LNG terminallerinin devre dışı kalması nedeniyle LNG giriş kapasitesi azaldı. Haliyle, LNG ithalatını sınırlandırdı.

Boru gazı ithalatında LNG ithalatındaki sıkışmayı telafi edecek bir gelişme yaşanmadı. Norveç'ten yapılan boru gazı ithalatı, boru hatlarındaki planlı ve plansız kesintiler nedeniyle bir süreliğine de olsa sekteye uğradı. Haziran ortalarında Norveç'ten Avrupaya boru gaz ihracatı 5 yıllık ortalamasının altına düştü. Haziran ayının son haftasındaki toparlanma ise yetersiz kaldı. Libya'nın İtalya'ya Haziran ayındaki gaz ihracatı ise son 3 yılın en düşük seviyesinde.

Norwegian gas exports to Europe

Kaynak: Engie EnergyScan

Daha kötüsü, Haziran ayında bir kaç gün (30 Haziran dahil) İtalya'ya gaz akışı tamamen durdu. Cezayir'den İtalya ve İspanya'ya boru gazı ihracatı yılın ilk yarısında artmamış olsaydı Avrupa'nın hali daha kötü olacaktı için gerçeği.

Rusya'dan boru gazı ithalatı Yamal ve Kuzey Akım hatlarından neredeyse tam kapasiteye yakın devam ediyordu. Ukrayna üzerinden daha fazla gaz çekilebilirdi ancak tok satıcı rolüne bürünen Gazprom extradan aylık kapasite artırımına gitmiyor Temmuz ayı için. Bu yüzden bir çok analistin Avrupa'daki gaz fiyatlarının artışının nedeni olarak Gazprom'u işaret ettiğine şahit oluyoruz.

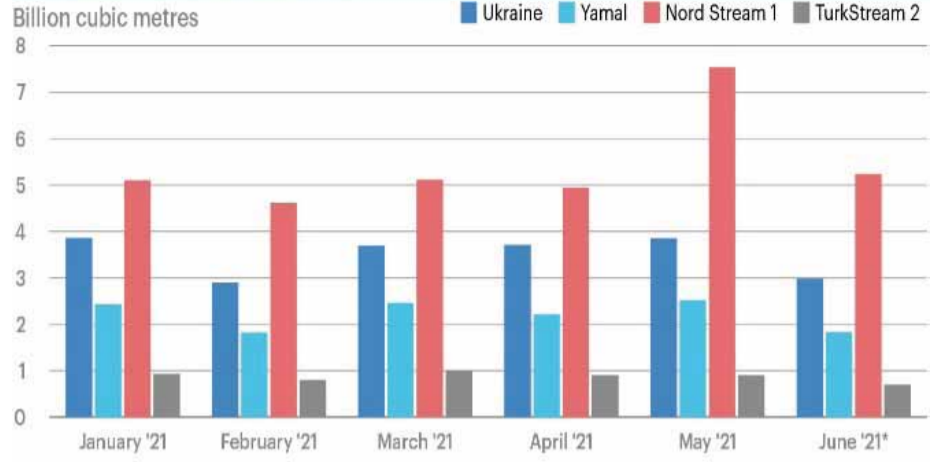
Deniliyorki spot gaz satışında kullanılan elektronik satış platformunda Gazprom nominasyonu arttırmayarak fırsatçılık yapıyor. Gazprom ise Ukrayna üzerinden gaz sevkiyatının belirlenen

kontrat dahilinde devam edeceğini söylüyor. Stratejik nedenlerden dolayı. Rusya bir bakıma Kuzey Akım-2'yi baltalamak için elinizden geleni ardınıza koymadınız, yani kendi kendinizi bu duruma düşürdünüz demeye getiriyor.

Hatırlarsanız, Ocak ayında ABD Dışişleri bakanı Blinken, Kuzey Akım-2'nin durdurulması için elinden geleni ardına koymayacağını ifade etmişti. Putin ise bu günlerde, haydi koçum, Kuzey Akım-2'yi sene sonuna doğru devreye almamızı engelleme fiyatları bir güzel tavan yaptırılmı diye aklından geçiriyordur. Haksızda sayılmaz.

LNG arzı cephesinde de olumlu gelişmeler yaşanmıyor. Norveç'in Hammerfest LNG tesisi hala devre dışı. Mart 2022'ye kadar devre dışı kalacak. Avustralya'da da bazı tesisleri devre dışı. Rusya'da Sakhalin tesisi bu yılın ilk yarısında devre dışıydı.

Russian flows to Europe in 2021

Source: European gas grid operators

Kaynak: ICIS

Note: * Until 23 June

Derken Cezayir'de Skikda LNG tesisi Haziran ortasına doğru gaz türbin kontrol aksamındaki bir arızadan dolayı devre dışı kaldı. Ne zamana kadar, belli değil. Haziran ayında Mısır'daki Zohr sahasında plansız bakımların da etkisiyle LNG ihracatı Mart ayından beri düşüştü. Mısır'ın Haziran LNG ihracatı 8 ayın en düşük seviyesiydi. Yani LNG cephesinde, geçen sene sonuna doğru yaşadığımız aksilikler zinciri farklı boyutta devam ediyor gibi. Bu arada, global LNG ihracatı Haziran ayında bir önceki aya göre yüzde 5 daraldı. Velsahlı, LNG'ye olan talep hem Avrupa hem de Asya piyasalarında artarken LNG arzı bekleneni veremiyor.

Özet olarak Avrupa'da talep artmasına karşın gaz girişinde ve çekişinde sorunlar yaşanıyor. Bu gibi durumlarda ne yapılır? Stoklara baş vurulur tabiki. Ne var ki, stok cephesi

ayrı bir dert nedeni.

AVRUPA GAZ STOKLARININ DÜŞÜK SEVİYELERDE OLMASI ENDİŞE YARATYOR

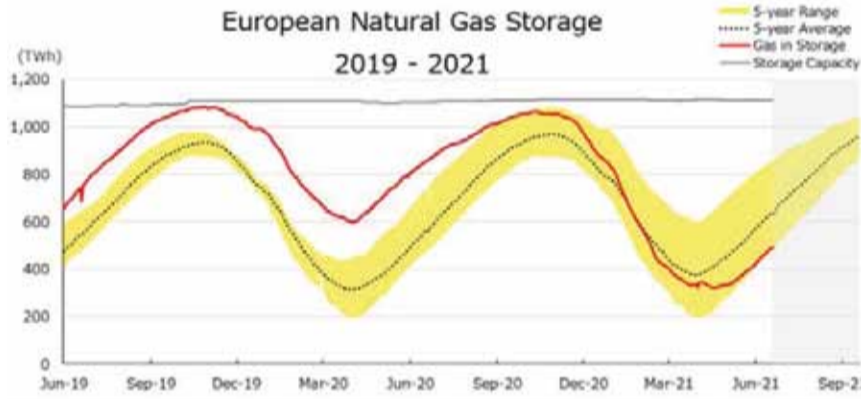
Geçen kış girildiğinde Avrupa gaz stokları çok iyi bir durumdaydı. Artan LNG ve Hub fiyatları nedeniyle haliyle stoklardan gaz çekilmeye başlandı. Ancak soğuk bir kışın ardından soğuk bir bahar geçirildiğinden ötürü stoklara yüklenildi. Durum böyle olunca stoklara gaz verileceğine gaz çekildiği bir dönem yaşandı. 1 Temmuz itibariyle Avrupa'da stokların doluluk oranının (yüzde 47,6) son 10 yılın en düşük seviyelerinde seyretmesi endişelerin artmasına neden oluyor. Geçen sene bu sıralarda stokların doluluk oranı yüzde 80 civarında idi. Son 5 yıllık ortalama ise yüzde 63.

ÖNÜMÜZDEKİ AYLAR İÇİN BEKLENTİLER BELİRSİZLİKLERLE DOLU

Amerika gaz piyasasından bahsetmedim çünkü oradaki dinamikler her ne kadar farklı olsa da bazı benzerlikler taşıyor. Henry Hub gaz fiyatı son iki buçuk yılın en yüksek düzeyinde. Stoklara gaz akışı zayıf, beklenenden daha fazla klima kullanımı nedeniyle elektrik tüketimi artıyor, LNG ihracatındaki artış gaz talep artışını destekliyor. Gaz üretimi ise nispeten yatay seyrediyor. Geçen sene bu zamanlarda LNG fiyatları çok düşük olduğundan ve Avrupa ile Asya piyasaları arasında arbitraj ortadan kalktığından ötürü yüz küsür Amerikan LNG kargosu iptal edilmişti. Şimdi ise yüksek LNG fiyatları nedeniyle bırakın Panama Kanalını kullanmayı Ümit burnu rotası izlense bile iyi kar bırakıyor.

Önümüzdeki aylarda gözler her zaman olduğu gibi hava durumu tahminlerinde olacak. Bu yaz normalin üstünde bir sıcak yaşanırsa haliyle klimalara yüklenilecek. Dolayısıyla elektrik talebiyle beraber gaz ve hatta fiyatları bu sene başından beri yüzde 50 den fazla artan kömür talebi yukarıya çekilecek. Eğer rüzgar ve güneş bekleneni veremez ise Temmuz-Ağustos aylarında gaz satıcıları şenlik yapacak.

Gözlerin ayrılmayacağı diğer bir nokta ise Çin. Elektrik talebindeki artışın 2019 seviyesinin üzerine çıktığı Çin'in bir çok bölgesinde Haziran ayında elektrik kısıntıları baş gösterdi. Çin'de Haziran ayı sonunda Dünyanın en

Kaynak: Jogmec

büyük ikinci hidroelektrik santrali olan Baihetan santralının (16 GW) devreye girmesi biraz nefes aldirabilir (Dünyanın en büyük hidroelektrik santrali olan Three Gorges santrali de Çin'de). Ancak Çin cephesinde bir çok belirsizlikler mevcut. Çin'in emisyon ticaret pazarı 25 Haziran'da devreye girmede. Muhtemelen Temmuz ayında işlemlere başlanacak. Çin'in kömür depolamaya başlayacağı haberi de Avustralya ile olan kömür ticareti gerginliğin devam edeceğini gösteriyor. Dolayısıyla Çin'deki gelişmeleri ve kömür piyasasını yakından takip etmek gerekiyor.

İki genç gece yarısı evlerine dönerken hem kestirme olur hem de macera olur diye mezarlıktan geçmeye karar verirler. Mezarlığın içinde bir süre yürüdüktan sonra tak tak diye garip sesler duymaya başlarlar. Yürümeye devam ettikçe sesler giderek artmaktadır. Çok korkan iki arkadaş bir anda yaşlı bir adamın mezar taşına elinde çekiçle bir şey yazdığını görürler.

"Oh ya amca çok korkuttun bizi. Bu salak altına yapacaktı korkudan. Sen niye bu saatte çalışıyorsun diye sorar". Yaşlı amca cevap verir: "ismimi yanlış yazmış geri zekalılar, onu düzeltiyorum!"

Benzer şekilde acaba kömür amca daha henüz ölmediğini mi söylemeye çalışıyor, ne dersiniz?

Avrupa piyasasında gözler her zamanki gibi stoklardan ayrılmayacak. Bu bağlamda, eğer Gazprom gerçekten fırsatçılık yapmak ister ise önceden duyurduğu Kuzey Akım-1 için planlı bakımını 13-23 Temmuz ve Yamal hattı bakımını 6-10 Temmuz tarihleri arasında gerçekleştirir ise piyasanın ümüğünü iyice sıkabilir. Şu anda Avrupa'ya Rus boru gazı ihracatındaki tek esnek rota TürkAkım-2 hattı ki oradan gidecek miktarın sınırlı kalacağı bekleniyor. Öyle gözüküyor ki, Gazprom Ukrayna üzerinden ek kapasite talep etmeyecek. Libya tamamen bir soru işareti. Cezayir ve Norveç boru gazı iyimser bir tablo çizmeye yeterli değil.

Avrupa'da stokları doldurmak için LNG'ye başvurmak ise LNG piyasasında daralmaya etki edip fiyatların yüksek kalmasını destekleyebilir. Diğer yandan, önümüzdeki aylarda LNG arzındaki büyümenin talep büyümesinin gerisinde kalması bekleniyor.

Her halukarda spot LNG alıcıları önümüzdeki aylarda çok temkinli olacaklar. Piyasayı iyi okuyabilen ve ona göre strateji geliştirebilen alıcılarla kumar oynacak alıcılar bu kış ellerini belli edecekler. Görünen o ki, Kore gibi bazı önemli alıcılar yüksek fiyatlardan spot LNG almayı stoklardan idare etmeye çalışarak kumar oynamayı tercih edecek. Hatırlarsanız, geçtiğimiz kış Bengladeş de böyle kumar oynamış ama bedelini pahalıya ödemişti.

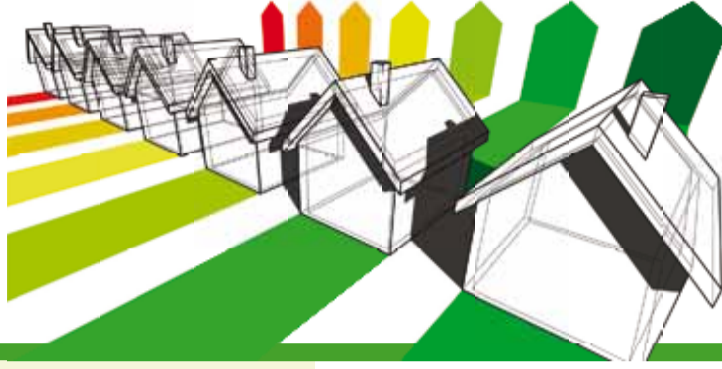
Boru gazını ve LNG'yi petrole endeksli fiyat formülüyle alanlar şimdilik avantajlı durumdadır. Türkiye dahil. Türkiye'nin Rus gazına ödediği ücret Avrupa Hub fiyatlarının oldukça altında kaldı. Haziran ayında Rus gazına bin metreküp başına 208 dolar verirken Avrupa Hub fiyatı 350 dolar civarındaydı. Temmuz ayında 240 dolar vererek yine Avrupa fiyatlarının altında gaz almaya devam edilecek büyük bir olasılıkla.

Velhasıl kelam, puslu bir ortamda yılın üçüncü çeyreğine girdik. Yaz sonunda Korona virüs cephesinde ne olacağı ayrı bir muamma. Belirsizliklerin sürekli arttığı doğal gaz ve LNG piyasalarında faaliyet gösterenlere Allah kolaylıklar ve sabırlar versin.

Kalın sağlıcakla.

Kıbrıs Türk Enerji Verimliliği Derneği kuruldu

Kıbrıs Türk Enerji Verimliliği Derneği Enerji Verimliliği Mevzuatlarının bir an önce yürürlüğe girmesi yönünde çalışmalar yapmak amacıyla kuruldu.

Kıbrıs Türk Enerji Verimliliği Derneği kuruldu. Dernek Kurucu üyeleri tarafından ilk genel kurulun yapılması için çalışmalar devam ediyor. Kıbrıs Türk Enerji Verimliliği Derneği KKTC'de öncelikli amaç olarak Enerji Verimliliği Mevzuatlarının bir an önce yürürlüğe girmesi yönünde çalışmalar yapmak amacıyla kuruldu.

Kıbrıs Türk Enerji Verimliliği Derneği

IEA'dan küresel ısınma hedefi uyarısı

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA), Kasım ayında Glasgow'da düzenlenecek Birleşmiş Milletler (BM) iklim zirvesi için hazırladığı raporda, küresel ısınmanın 1,5 derece ile sınırlandırılabilmesinin ancak yeni petrol, doğal gaz ve kömür projelerinin durdurulması ile mümkün olabileceği sonucuna vardı.

IEA İcra Direktörü Fatih Birol yaptığı açıklamada, 2050 yılına kadar ulaşılması kararlaştırılan sıfır emisyon hedefine giden yolun "dar ama ulaşılabilir" olduğunu söyledi. Birol, bunun için gerekli olan ekonomik dönüşümün belki de insanlığın karşılaşacağı en büyük zorluk olacağını söyledi. IEA raporunda, 2050'de sıfır emisyon hedefine ulaşmak için 400'den fazla ara hedef listelendi. Bu bağlamda, şu andan itibaren yeni petrol veya doğal gaz sahalarının oluşturulmasına izin verilmemesi, tüm verimsiz kömür yakıtlı enerji santrallerinin 2030 yılına kadar kapatılması ve 2035 yılına dek içten yanmalı motorlu araçların satışının da sona ermesi gerektiğinin altı çizildi. Ayrıca enerji verimliliğinin, şu anda planlanandan üç misli daha hızlı uygulanması gerektiğine dikkat çekilerek, bu nedenle 2030 yılına kadar yılda yüzde dört artırılması gerektiğine vurgu yapıldı.

YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARI ARTIRILMALI

IEA raporunda yenilenebilir enerji kaynaklarının da güçlü bir şekilde genişletilmesi gerektiği vurgulanarak, böylece aynı zamanda insanlık için refah sağlama fırsatının da yakalanacağı belirtildi. Temiz enerji kaynaklarının insan sağlığı açısından taşıdığı öneme vurgu yapılan raporda, "Örneğin yemek pişirmede temiz enerjinin kullanılması ile 2050 yılına kadar yılda 2,5

milyon insanın erken ölümü önlenabilir" denildi.

Temiz enerji ile birlikte enerji verimliliğinin artırılması sayesinde küresel enerji talebinin 2050 yılına kadar bugüne kıyasla yaklaşık yüzde 8 oranında azaltılabileceğine dikkat çekildi.

Raporda fosil enerji kaynaklarının enerji arzındaki, halen beşte dört olan payının 2050'de beşte bire düşebileceği, 2030 yılına kadar CO2 azaltma hedeflerinin çoğunun şu anda mevcut olan teknolojilerle elde edilebileceğine de işaret edildi. Bununla birlikte, 2050 yılına kadar gerekli olan azaltımların yarısının elde edilebilmesi için gereksinim duyulan teknolojilerin ise şu anda sadece deneme ya da prototip aşamasında olduğu belirtildi.

"FOSİL YAKIT ENDÜSTRİSİNİN KALBİNE SAPLANAN BİR BİÇAK"

Düşünce kuruluşu Ember'den Dave Jones, Enerji Ajansı'nın BM iklim zirvesi raporunu aynı kuruluşun beş yıl önce hazırladığı raporla kıyasladığında 180 derecelik bir dönüş gördüğünü belirterek, "Bu gerçekten fosil yakıt endüstrisinin kalbine saplanan bir bıçak" ifadesini kullandı.

Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF) tarafından yapılan açıklamada da rüzgar ve güneş enerjisinin geleceğin parçaları olduğu ve fosil yakıtlara yapılan yatırımların dünya çapında hızlı bir şekilde sona ermesi gerektiği belirtilerek, IEA raporunda da buna dikkat çekildiği kaydedildi.

BM iklim zirvesi Kasım ayında İskoçya'nın Glasgow kentinde gerçekleşecek. Zirve geçen yıl Kasım ayında yapılması planlanmış, ancak korona salgını nedeniyle ertelenmek zorunda kalmıştı.

Güneş, 2050'de dünyanın en büyük enerji kaynağı olacak

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) Başkanı Fatih Birol, güneşin küresel enerji sisteminde şu an yüzde 1 olan payının 2050'de yüzde 20'ye yükseleceğini ve güneşin dünyadaki en büyük enerji kaynağı haline geleceğini bildirdi.

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) Başkanı Fatih Birol:

'YENİ PETROL VE GAZ YATIRIMINA İHTİYAÇ YOK'

Birol, fosil yakıt talebinin giderek azalacağını ve enerji sektöründeki bu dönüşümle Orta Doğu, Rusya ve Nijerya gibi ekonomileri fosil yakıtlara bağımlı ülkelerin gelirlerinde önemli ölçüde düşüş görüleceğini ifade etti.

Petrol ve doğal gazdan elde edilen gelirlerin yaklaşık yüzde 70 azalacağını aktaran Birol, şunları kaydetti: "Sıfır emisyon yol haritamızda bazı önemli kilometre taşlarını paylaşmak istiyorum. Buna göre, bu yıl itibarıyla yeni fosil yakıt tedarik yatırımlarına gerek kalmadı. Bu yıl itibarıyla dünya çapında yeni kömürlü santral yatırımına ihtiyaç yok. 2035'te artık yeni içten yanmalı motorlu araba satışı olmayacak. Tüm bunlar gerçekleştiğinde, 2030'da küresel elektrik sektörü sıfır karbon haline gelmiş olacak."

Fatih Birol, IEA'nın "2050'de Sıfır Emisyon: Küresel Enerji Sektörü için Yol Haritası" raporuna ilişkin çevrimiçi ortamda düzenlenen basın toplantısında, bu yıl küresel emisyonların tarihteki en büyük ikinci artışı yaşayacağını ve hükümetlerin açıkladığı politikalarla pratikteki uygulamaları arasındaki büyüyen bir uçurum olduğunu söyledi.

Sıfır emisyon hedefine ulaşmak için üç önemli konuya dikkat çeken Birol, "Birincisi, mevcut temiz enerji kaynakları ve teknolojilerinden maksimum şekilde yararlanmamız gerekiyor. İkincisi, enerji sektöründe inovasyonu merkezimize almalı, emisyonların azaltılmasında en iyi şekilde kullanılmalı ve desteklemeliyiz. Üçüncüsü ise fosil kaynak kullanımını en aza indirmeliyiz." diye konuştu.

"KÜRESEL ENERJİ SEKTÖRÜNDE YILLIK 2 TRİLYON DOLARIN ÜZERİNDE YATIRIM YAPILYOR"

Birol, sıfır emisyon hedefine giden yolda

yatırımların artırılması gerektiğini dile getirerek, şöyle devam etti: "Halihazırda küresel enerji sektöründe yıllık 2 trilyon doların üzerinde yatırım yapılıyor. Bunun 2030'a kadar yıllık 5 trilyon dolara çıkması gerekiyor. Bugünün yatırımları fosil yakıt hakimiyetinde ancak sıfır emisyon hedefine ulaşmak için bu yatırımlar temiz enerji kaynaklarının hakimiyetinde olmalı. Elbette bu yatırımların ekonomik büyüme üzerinde de etkisi olacak. Yaptığımız hesaplamalara göre, yatırımların artırılması dünya ekonomisinin yıllık yüzde 0,4 büyümesini sağlayabilir. Biz temiz enerji kaynaklarından elektrik üretiminin ciddi derecede artacağını öngörüyoruz. Güneşin küresel enerji sisteminde şu anki payı yüzde 1. Bu oran 2050'de yüzde 20'ye yükselecek ve güneş en büyük enerji kaynağı haline gelecek."

Temiz enerjideki yatırımlarla dünyada 2050'ye kadar 30 milyon ek istihdam yaratılabileceğini ifade eden Birol, fosil yakıt sektöründe ise 5 milyon istihdam kaybı yaşanabileceğini aktardı.

Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Müsteşarı Şahap Aşıkoğlu yenilenebilir enerji izinlendirmeleri ile kamuoyunda oluşan bilgi kirliliğini gidermek, yeni tüzük çalışmalarında gelinen noktayı açıklamak adına açıklamalar yaptı.

Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Müsteşarı Şahap Aşıkoğlu, yenilenebilir enerji izinlendirmeleri ile kamuoyunda oluşan bilgi kirliliğini gidermek, yeni tüzük çalışmalarında gelinen noktayı açıklamak ve şebeke tarafında yaşanan sorunlar ile ilgili tüm tarafları aydınlatmak sebebiyle açıklama yapma ihtiyacı duyduğunu belirtti.

Şahap Aşıkoğlu, amaçlarının, kamu yararını göz ardı etmeden ülkede yenilenebilir enerji kapasitesinin sürdürülebilir biçimde artması, sektörün sürdürülebilirliğinin sağlanması olduğunu belirterek, "Bunu enerji verimliliği ve çevre ile uyumlu şekilde yapamazsak yenilenebilir enerjinin avantajları yerine dezavantajlarını yaşamaya başlarız ki bugünlerde yaşadığımız da tam olarak budur" dedi.

Aşıkoğlu, bu konuda çok planlı ve ciddi adımlar atmadan yenilenebilir enerji kapasitesinin mevcut kapasitenin üzerine daha fazla çıkarılmasının bilimsel ve teknik olarak mümkün olmayacağını, yapılan tüm çalışmaların bu doğrultuda planlanması gerektiğini belirtti.

'KIB-TEK saha ölçümlerine BAĞLI ÇALIŞMA BAŞLATTI'

"GÜNEŞ ENERJİ SİSTEMLERİNİN YOĞUN OLDUĞU BAZI BÖLGELERDE ANORMAL VOLTAJ YÜKSELMELERİ ORTAYA ÇIKTI"

Güneş enerji sistemlerinin yoğun bir şekilde faaliyette olduğu bazı bölgelerde anormal voltaj yükselmelerinin ortaya çıktığını ifade eden Aşıkoğlu, "9 Nisan 2021 tarihinde yenilenebilir enerji kurulumu yapan bazı firmalar ile yapılan toplantıda onların da bu konudan haberi olduğu anlaşılmıştır. Voltaj yükselmesi elektrik cihazların zarar görmesine sebebiyet verebilecek olan önemli bir konu olup bu konuda tedbir alınmazsa, yenilenebilir enerji kurulumlarının sürdürülebilirliği tümten tehlikeye girebilir" dedi.

"Kurul olarak şebeke güvenliği ile kamu yararını ön planda tutarak yenilenebilir enerji kurulumlarının ülke şebekesine zarar vermeden, sürdürülebilir bir yapıya oturtulması için ivedi bir şekilde YEK Tüzüğünde düzenleme/değişiklik yapılmasına gidilmiştir" diyen Aşıkoğlu, aynı zamanda Kurul tarafından mevcut yaşanan voltaj sıkıntılarının yeni kurulumlarda ortadan kaldırılması ve olası spekülasyonlara fırsat verilmemesi gerekçeleri ile tüzük yayınlanana kadar, yeni YEK izni başvuru alınımın 12 Nisan 2021 tarihinden

itibaren durdurulmasına karar verdiklerini kaydetti.

"TÜZÜK ÇALIŞMASI 7 MAYIS'TA TAMAMLANARAK SAVCILIK DAİRESİNE GÖNDERİLDİ"

Aşıkoğlu şöyle devam etti; "YEK Kurulu olarak yeni hazırlanan tüzük ile şebekeye en az sorun yaratacak yeni modellerin eklenmesi, enerji verimliliği ve çevre ile uyumlu şekilde izinlendirmelerin devam etmesi amaçlanarak tüzük çalışmamız 16 Nisan 2021 tarihinde tamamlanarak tüm paydaşlardan görüş alınması amacı ile Bakanlık resmi internet sitesinden yayımlanmıştır. 19 Nisan 2021 tarihinde gelen görüşler doğrultusunda Kurul tarafından yapılan toplantıda görüşler değerlendirilerek tüzük sonlandırılmış ve 22 Nisan 2021 tarihinde Bakanlığa sürecin yürütülmesi için taslak tüzük iletilmiştir. Bakanlık hukuk birimi tarafında çalışmalar 07 Mayıs 2021 tarihinde tamamlanarak Savcılık Dairesine gönderilmiştir. Bugün itibarı ile elimizdeki bilgi de bu doğrultudadır. Ayrıca izinlendirme sürecinin geçici olarak durdurulması gerekçesini de bir kez daha açıklamak gerektiği görülmektedir. Ülkemizde toplam kurulu santral kapasitesi 404 MW'dır. Şebekeye bağlı ve mahsuplaşmalı Güneş Enerjisi Sistemleri için yapılan toplam izinlendirme miktarı ise 141 MW'dır. Bu kapasitenin yaklaşık 90 MW'ı devreye girmiş durumda geri kalan miktarın ise bir yıl içerisinde devreye gireceği tahmin edilmektedir. 2022 yılı başı itibarı ile ülkede beklenen kurulu Güneş Enerjisi kapasitesi yaklaşık olarak 130 MW'dır."

"KIB-TEK SAHA ÖLÇÜMLERİNE BAĞLI ÇALIŞMA BAŞLATTI"

Aşıkoğlu, "Her şeyden önce şu an mevcut olan bu sorunların tespit edilerek çözüm üretilebilmesi için KIB-TEK tarafından saha ölçümlerine bağlı çalışma başlatıldığı bilgisi tarafımıza iletilmiştir. Bu ölçüm çalışmalarının bir süre daha devam edeceği de ayrıca belirtilmiştir. Bu hususta halen mevcut kurulumlar ile bile ciddi sorunlar yaşar noktasına

Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Müsteşarı Şahap Aşıkoğlu

'YENİLENEBİLİR ENERJİNİN ŞEBEKEYE ENTEGRASYONU SON DERECE ÖNEMLİ VE ZOR BİR KONU'

Aşıkoğlu, tüm dünyada olduğu gibi ülkede de yenilenebilir enerjinin şebekeye entegrasyonunun son derece önemli ve zor bir konu olduğunu, özellikle de KKTC gibi çok küçük kapasiteye sahip izole şebekelerde bu entegrasyonun daha da zor bir süreç yarattığını söyledi.

Bugüne kadar verilmiş tüm izinler KIB-TEK tarafından onaylanmış izinler olmasına karşın son bir yıl içerisinde şebekede gerilim yükselmelerine

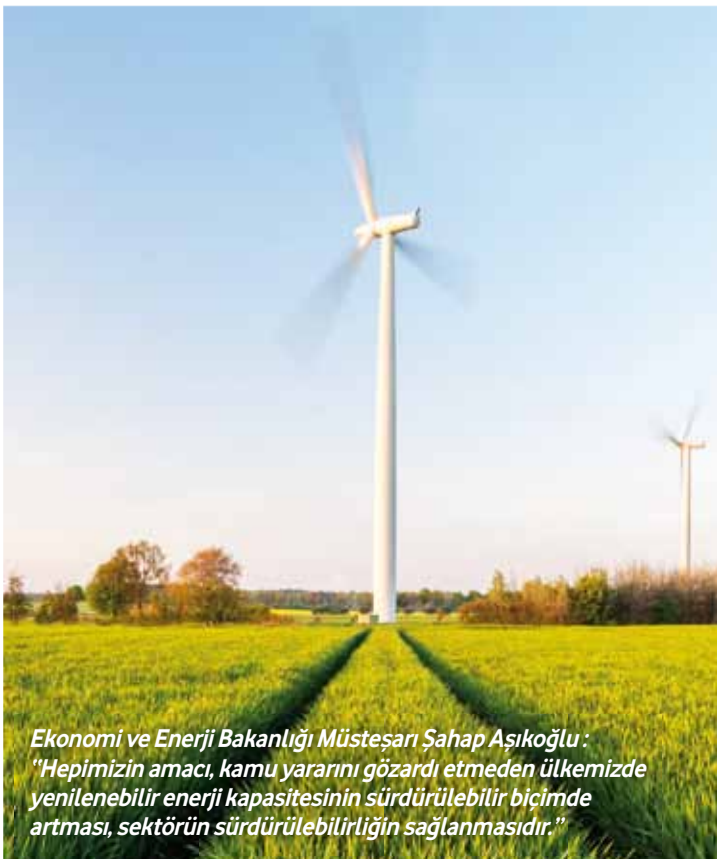
bağlı sorunların tüm ülke genelinde görülmeye başladığına işaret eden Aşıkoğlu, "Özellikle de konutlarda tüketimin olmadığı zamanlarda enerjinin şebekeye akması aşamasında gerilimlerin ciddi artış gösterdiği görülmektedir. Bu artış, kurulum yapan firmaların kurdukları sistemin, devre dışı kalmaması için inverter (çevirici) ayarlarını ülkemizdeki gerilim aralığının üzerinde ayarlamaları ile yaşanmaktadır" dedi.

ulaşmış ve hasar tespit çalışmaları sürerken yeni izinlendirmelerin yapılması ülke şebeke sistemine geri dönülmez zararlar verebilecektir" dedi.

Kurulan sistemlerin devre dışı kalmaması için inverter (evirici) voltaj aralıklarında yapılan oynamalar neticesinde ülke genelinde yaşanan voltaj sıkıntıları nedeni ile vatandaşların evlerindeki cihazların da etkilenecek zarar görebileceğinin bilincinde olduklarını belirten Aşıkoğlu, YEK Kurulu'nun gerekse de ilgili diğer otoritelerin öncelikli amacının kamu yararını ön planda tutmak olduğunun unutulmamasını istedi.

Aşıkoğlu açıklamasını şöyle sonlandırdı; "Hepimizin amacı, kamu yararını gözardı etmeden ülkemizde yenilenebilir enerji kapasitesinin sürdürülebilir biçimde artması, sektörün sürdürülebilirliğinin

sağlanmasıdır. Fakat bunu enerji verimliliği ve çevre ile uyumlu şekilde yapamazsak yenilenebilir enerjinin avantajları yerine dezavantajlarını yaşamaya başlarız, ki bugünlerde yaşadığımız da tam olarak budur. Yenilenebilir enerjiye geçişte tüm dünyada kabul edilen çok önemli dört parametre vardır. Bunlar; Depolama, Enterkonnekte Bağlantı, Talep Yönetimi, Şebeke'nin Dijitalleşmesi (veri toplanması ve uzaktan kontrol) ve Şebeke Kapasitesinin Artırılması. Bu konuda çok planlı ve ciddi adımlar atmadan yenilenebilir enerji kapasitemizi mevcut kapasitenin üzerine daha fazla çıkarmamızın bilimsel ve teknik olarak mümkün olmayacağını, yapılan tüm çalışmaların bu doğrultuda planlanması gerektiğini belirtir, tüm kamuoyunun bilgisine saygılarımızla sunarız."

Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Müsteşarı Şahap Aşıkoğlu: "Hepimizin amacı, kamu yararını gözardı etmeden ülkemizde yenilenebilir enerji kapasitesinin sürdürülebilir biçimde artması, sektörün sürdürülebilirliğinin sağlanmasıdır."

Solar sistemde 'tüzük sancısı': KURUL BAŞVURULARI DURDURDU, şirketler tepki gösterdi

Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kurulu 'Solar sistemlere' başvuruları durdurdu, şirketler mağduriyet belirtti. Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kurulu (YEK) üyesi Görkem Çelik, şebekede ani talepten kaynaklanan yığılma yaşanmaması için durdurma kararı aldıklarını belirtti. Ekonomi ve Enerji Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, izinlerin onaylanmasına devam edildiği, sadece tüzük çalışması nedeniyle yeni müracaatların durdurulduğu ifade edildi.

Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kurulu 'Solar sistemlere' başvuruları durdurdu, şirketler mağduriyet belirtti. Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kurulu (YEK) üyesi Görkem Çelik, şebekede ani talepten kaynaklanan yığılma yaşanmaması için durdurma kararı aldıklarını belirtti.

Solar Sistem temsilcileri, Ekonomi ve Enerji Bakanlığı ve Yenilenebilir Enerji Kurulu (YEK) tarafından 9 Nisan'da alınan kararla solar sisteme ait başvuruların durdurulmasını eleştirdi.

İlgili bakanlık sadece yeni müracaatların durdurulduğunu, önceden yapılan başvuruların incelenmesi, izinlendirilmesi ve kurulumlarının devam ettiğini belirtti. YEK ise yeni izinlerin tüzük değişikliği ardından devreye girmesi için karar aldıklarını belirterek, tüzük hakkında bilgi aktardı.

Solar sistemlere ait başvuruların durdurulduğu gerekçesiyle sektördeki bazı şirketler mağduriyet yaşadığını savundu.

Ekonomi ve Enerji Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, izinlerin onaylanmasına devam edildiği, sadece tüzük çalışması nedeniyle yeni müracaatların durdurulduğu

Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kurulu (YEK) üyesi, Elektrik Mühendisler Odası (EMO) Enerji Politikaları Komitesi Başkanı Görkem Çelik:

ifade edildi.

SEKTÖR TEMSİLCİLERİ ÖFKELİ: "İFLASA SÜRÜKLENİYORUZ, SÖYLEDİKLERİNİN TERSİNİ YAPIYORLAR"

Bazı sektör temsilcileri, Ekonomi ve Enerji Bakanlığı ve Yenilenebilir Enerji Kurulu tarafından 9 Nisan'da alınan kararla solar sisteme ait başvuruların durdurulmasını 'ani ve etraflıca düşünülmemiş bir karar' olarak değerlendirdi, duruma tepki gösterdi.

Yapılan yazılı açıklamada, Güneş Enerji Sistemleri sahasında faaliyet gösteren

ortalama 50 şirketin ve vatandaşların çektikleri sıkıntılara değinildi.

Alınan kararla mevcut randevu taleplerinin tümünün geri çevrildiği ifade edilirken, pandemi ve döviz ile mücadele veren şirketlerin zararının çok büyük olduğu, iflase sürükledikleri kaydedildi.

Yöneticilerin her fırsatta, Yenilenebilir, Yeşil Enerjinin desteklenmesini anımsatan sektör temsilcileri, bunun icraata dökülmediğini savundu. "söylediklerinin tam tersini yapmaktadırlar." denildi.

Yeni tüzük hazırlanmadan, eski tüzüğün kaldırıldığını, bu nedenle sektördeki işleyişin bir anda durma noktasına geldiği kaydedildi.

Başvuruların, yeni tüzük hayata geçene kadar, eski tüzüğe göre kabul edilmesi gerektiğini dile getiren temsilciler, bunun çok ivedi olarak yapılması gerektiğini belirtti.

HEM VATANDAŞIN HEM SEKTÖRÜN ZORDA OLDUĞU İFADE EDİLİYOR

Söz konusu açıklamalar, Fab Ltd., Electrolyte Engineering, Asel Engineering Ltd., K. Paralik Metal İşleri Ltd.,

M.Sarıkaya Ticaret Ltd., E.Arnal Lightning Elektrik &Solar, Arbos Investment Ltd., Airkam Trading Ltd. ve Ekrem Güneş Solar Sistemleri şirketleri imzasıyla yapıldı.

Hem sektörün hem de vatandaşların büyük mağduriyet yaşadığı ifade edilirken, bu mağduriyetin gerekçeleri şöyle özetlendi;

- 100'lerce müşterinin, 8 haftadır başvuru yapılamadığı için elektrik parası ödemeye devam etmesi,
- Müşterilerden alınan kaporaların iadesi,
- Satışın gerçekleştirildiği düşünüldüğü için, tedarikçilere geçilen siparişler ve bu siparişlerin ödemeleri,
- İş olmadığı halde, çalışanların maaşlarının, sigortalarının, ihtiyat sandık ödemelerinin yapılması ve vergilerin ödenmesi,
- Elde kalan ürünlerin stok maliyetleri,
- Haftalardır bu belirsizlikten dolayı solar sistem ile ilgili ne Kib-Tek tarafından ne de Ekonomi ve Enerji Bakanlığı'ndan hiçbir geri dönüş alınamamasından dolayı yaşanan belirsizlik.

Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kurulu (YEK) üyesi, Elektrik Mühendisler Odası (EMO) Enerji Politikaları Komitesi Başkanı Görkem Çelik:

'Tüzük değişikliği devreye girene dek yeni izin başvurularını geçici olarak durdurduk'

"Yeni tüzüğün devreye girmesini ve bundan sonra izinlerin verilmeye başlanmasını kararlaştırdık. Bu nedenle tüzük öneri ve çalışmamızı bitirip Bakanlığa verdik. Şu an tüzüğün Savcılıkta olduğu bilgisi var"

9 Nisan'da yeni izin başvurularını geçici olarak durdurduklarını kaydeden Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kurulu (YEK) üyesi, Elektrik Mühendisler Odası (EMO) Enerji Politikaları Komitesi Başkanı Görkem Çelik, "yeni tüzüğün devreye girmesini ve bundan sonra izinlerin verilmeye başlanmasını kararlaştırdık" dedi.

Bu karardaki etkenlere değinen Çelik, "En önemli etkenlerden bir tanesi de yeni tüzük ile izin kapasitelerinin sınırlandırılacağı söylentisinin aşırı bir talep yaratacağı ve şebekenin de bu talebi karşılayacak yapısının olmamasıdır." yorumunda bulundu.

Çelik, şöyle devam etti: "Yeni tüzük ile enerji verimliliği ve çevre ile uyumlu daha sürdürülebilir bir yapı hedeflemekteyiz. Bu nedenle tüzük öneri ve çalışmamızı bitirip Bakanlığa verdik. YEK Kurulu olarak Nisan ayının 20'si gibi tüzük ile ilgili teknik çalışmaları tamamlayarak Ekonomi ve Enerji Bakanlığına teslim ettik. Şu an tüzüğün Savcılıkta olduğu bilgisi vardır.

Dizel Santrallerimizin kapasitesi, toplam gücü 404 MW, verilen güneş enerjisi izin miktarı 141 MW, devrede olan kurulu güneş enerjisi miktarı ise yaklaşık 90 MW. Bu durum da giderek artacak. 2016 yılından beridir mahsuplaşmalı olarak verilen izinler 2018 yılı sonuna kadar ticariye 1500 kW, tek faz ve üç faz konutlara ise 7kW ve 15 KW mahsuplaşmalı izin

veriliyordu. Bu dünyanın hiçbir yerinde olan bir uygulama değil. Örneğin Güney Kıbrıs'ta konutlara maksimum 4 kW'tır. Biz iki kez tüzük değiştirerek bu izinleri ticaride önce 200kW sonrasında ise 50kW'a kadar düşürdük. Konutlarda ise 5kW ve 8kW'a düşürdük. Amacımız sektörün büyümesi ve sürdürülebilir olmasıydı. Başarılı da olduk, talep daha da arttı, dağıtık sistem gelişmeye başladı. Fakat yenilenebilir enerjinin şebekeye entegrasyonunu sadece izin sınırlaması ile kontrol edemezsiniz. Çok ciddi yatırımlar gerekiyor ki güneş enerjisi kapasitesini artırabilesiniz. Ne yazık ki bu yatırımlar çok uzun zamandır yapılmadı."

"ŞEBEKEDEN ÇOK SORUN YAŞAMAYA BAŞLADIK"

YEK kurulunun sadece kotayı belirleme yetkisi bulunduğuna değinen Çelik, "YEK, başvuruları alır ve KIB-TEK'e gönderir. Planlama bölümü başvuru yapılan yerde ölçüm yapar ve izin verilecek mi kaç KW izin verileceğine karar verir. Karar mekanizması aslında KIB-TEK'tir. Bu ölçümler nasıl yapıldı veya yapıldı mı bilemiyorum ama şebekede çok sorun yaşamaya başladık." yorumunda bulundu.

"KAMU ŞEBEKESİ ÇÖKERSE TÜM ÜLKE ELEKTRİKSİZ KALIR"

"KIB-TEK şebekesine güneş enerjisi aktarılırken teknik olarak sıkıntı yaşandı, şebekeye ciddi zararlar verildi. Kamu şebekeleri çok zarar gördü. Ülke genelinde bu sorun yayıldı. KIB-TEK'in sahada ölçüm ve şebekeye daha ne kadar izin verilebilirliği belirlemek için

çalışmaları hala devam ediyor. Henüz önümüze rapor konmadı. Kamu şebekesi çökerse tüm ülke elektriksiz kalır. Bunu yaşamadan tüm tedbirleri almamız gerekir. Yenilenebilir enerjiyi neden yasakladık diye soruyorlar, bunu her zaman savunan kişilerin en başında geliyorum fakat gelen noktada yenilenebilir enerjiyi destekleyecek yatırımları yapmadık ve zarar vermeye başladık. Bu yenilenebilir enerjiye geçiş tüm ülkelerin sorunudur."

"DÖRT ÖNEMLİ ADIMA DİKKAT"

Yenilenebilir enerjiyi destekleyecek çok önemli dört temel adım olduğunu anlatan Çelik, yatırımların bu doğrultuda olması gerektiğini ifade etti. Bu temel adımların; Depolama, Enterkonnekte bağlantı, Şebekenin dijitalizasyonu ve Şebeke kurulu gücünün artması olduğuna değindi.

"Bugün yaşadığımız sorunların temeli hükümetin veya hükümetlerin bu konuya gerekli önemi verip planlama yapmamasıdır"

2014'ten beridir izinler verildiğini anlatan Çelik, buna karşın hiçbir yatırım yapılmadığını kaydetti. Çelik, geçmişten günümüze yapılan uygulamalarla ilgili şu eleştirilerde bulundu: "Yenilenebilir enerji ile ilgili bugün yaşadığımız sorunların temeli hükümetin veya hükümetlerin bu konuya gerekli önemi verip planlama yapmamasıdır. Aslında yasaklayan biz değiliz, gerekli yatırımları yapamayanlardır. Bu şekilde izinlendirmeye devam edersek tüm ülke elektriksiz kalacak. Bu noktaya geldik. Defalarca uyardık. Geldiğimiz noktada bunun önünü açmak için doğru yatırım ve planlama şarttır. KIB-TEK kamu malıdır, tüm ülkenin

malıdır. Atılacak adımlarda öncelik kamu yararı temelinde olmalıdır. Buna en çok da KIBTEK'in kendisi dikkat etmelidir. Özel bir şebeke olsaydı böyle kullanamazdık. Bu ülkede evlere 15 kW mahsuplaşmalı izin verdik, bunlar dünyada yoktur."

"EN BÜYÜK SORUN PLANSIZLIK"

Yeni hazırlanan tüzükteki değişikliklere de değinen Çelik, son olarak şunları dile getirdi: "Başında da söylediğim gibi yeni Tüzük enerji verimliliği ve çevre ile uyumlu ve şebekeyi koruyabilecek şekilde yapılmalıydı. Bu kriterlere dikkat ettik. Örneğin çatı kurulumlarında bir kontrol yoktu, bir nevi Allaha emanetti. Çatı kurulumlarının kontrolü için belediyelerden onay belgesi alınacak ve bu hizmet ücretsiz olacaktır. Arazi kurulumlarında ise ÇED raporu istenecek, tarım arazilerine kurulum yapılamayacak şekilde düzenlemeler yapıldı. Ayrıca zero injection dediğimiz şebekeye enerji akışının olmadığı, sistemin tüketime göre üretim yaptığı yeni bir modeli uygulamaya alıyoruz. Depolamalı uygulamaların da önünü açtık. Konutlarda ihtiyaca göre izinlendirme olacak tüketim teşvik edilmeden. Umarım bu tüzük müdahale edilmeden geçirilir ki bundan sonrası için işe yarar.

Şu an başka hiç izin verilmese dahi şebekede problemler vardır. Bunların giderilmesi için KIBTEK'i yapacağı çalışmalar kritik önemde. Hata yapmaya devam edilirse bir gün şebekenin çökme riski vardır. Umarım daha planlı olabiliriz bundan sonra. En büyük sorun plansızlık. Enerji'de planlama her şeydir."

Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu Müdürü Gürcan Erdoğan:

"Her gün onlarca insanın iznini onaylıyoruz. Daha titiz araştırma yaptığımız için gecikiyoruz. Eskiden gözümüz kapalı imzalıyorduk. Yeni müracaatlar durduruldu, önceden yapılan başvuruların incelenmesi izinlendirilmesi ve kurumları devam ediyor."

KIB-TEK'te uzun süredir hizmet verdiğini ve yıllardır solar enerji izinlendirilme süreçlerinde bire bir görev aldığını anlatan Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu Müdürü Gürcan Erdoğan, sürecin başından beridir sürekli ölçüm yapıldığını, şu anda şebekede sıkıntı olmadığını anlattı.

"İzin vermekte geciktirmiş yönünde şikâyetler var ama doğru ölçüm için bunu yapmak zorundayız.

Hata yapmamak için geciktirmiş doğrusu. Titiz davrandığımız için şebeke bu güne kadar ayakta durabildi." Diyen Erdoğan, kontrollü ve yerinde çalışmaya yine devam edeceklerini anlattı.

"İZİNLERİN ONAYLANMASINA DEVAM EDİYORUZ, YENİ MÜRACAATLAR DURDURULDU"

Tüzükteki yeni düzenlemeyi beklerken sektördeki bazı firmaların

sıkıntı yaşadığını anlatan Erdoğan, mevcut izinlerin onaylanmasına devam edildiğini, yeni müracaatların durdurulduğunu kaydetti.

Erdoğan, konuyla ilgili şunları dile getirdi: "Her gün onlarca insanın iznini onaylıyoruz. Daha titiz araştırma yaptığımız için gecikiyoruz. Eskiden gözümüz kapalı imzalıyorduk çünkü bir mahallede bir kurulum vardı, şimdi talep ve kurulum çok fazla gecikme bu nedenle. Yeni müracaatlar durduruldu, önceden yapılan başvuruların incelenmesi izinlendirilmesi ve kurumları devam ediyor."

"ŞEBEKEDEN ÇOK SORUN TEKNİK YETERSİZLİKTEN KAYNAKLANIYOR"

Erdoğan, şebekelerdeki sıkıntılı ana sebeplerinden birisinin ise sektördeki özel firmaların teknik bilgi yetersizliğinden kaynaklandığını savundu.

Erdoğan, şebekelerde yaşanan sıkıntılara şöyle değindi: "Kurumun voltajının trafoya yakın yerlerde daha yüksek olması sebebiyle dönüştürücülerini çok yüksek voltaj aralığına çıkararak şebekenin üzerinde bir gerilim uygulamak kaydıyla şebekeye elektrik basmaya çalışıyorlar. Bu da şebekeye ciddi

şekilde zarar vermektedir. Bununla ilgili de çalışmalarımız devam etmektedir. Bunu yapan firmalara kesinlikle göz yummayacağız, yasa gereği onların bütün bu yaptıklarını sistemden çıkarma hakkına sahibiz. Bunların tespit çalışmaları devam ediyor. Bunları yapanlara gereken yaptırımlar uygulanacaktır" şeklinde konuştu.

"SİSTEM SORUNSUZ VE İYİ ÇALIŞIYOR"

Erdoğan, güneş enerjisi üretiminin şu anda 84 MW'a ulaştığını belirterek, yaklaşık olarak 12 bin kişinin güneş enerjisi sistemine dahil olduğunu kaydetti.

Erdoğan, 84 MW'ın 26 MW'ının büyük yatırımlara yönelik olarak orta gerilim şebekesine bağlandığını dile getirerek, geriye kalan 58 MW'ın ise konutlardan ve küçük işletmelere ait alçak gerilim seviyesindeki yatırımlardan oluştuğunu anlattı.

Kıb-Tek olarak şebeke analizlerinin yapıldığını, yatırımlarının önünü açarak şu an güneş üretiminin 84 MW'a ulaştırıldığını ve sistemin de sorunsuz ve iyi çalıştığını söyledi.

"ARAŞTIRMA BAŞLATTIK"

Piyasada 70'e yakın firmanın güneş enerjisi kurmakta olduğunu

anlatan Erdoğan, mesleki bilgi donanımı olmadığı gerekçesiyle sıkıntı yaşandığını anlattı.

Erdoğan, "Teknik bilgi yetersizliği nedeniyle zaman zaman şebekeye enerji basabilmeleri için inventerlerin voltajlarını bilinçsiz bir şekilde yükseltiyorlar ve şebekede sorunlara yol açıyorlar" şeklinde konuştu.

Şebekeye zarar veren güneş enerjisi sistemlerini tespit etmek için çalışma başlattıklarını belirten Erdoğan, gerekli ikazları yapacaklarını ve düzeltmeyenler hakkında yasal işlem başlatacaklarını, gerek bulunursa devreden çıkartacaklarını dile getirdi.

"BİLİNÇLİ BİR ŞEKİLDE İZİNLENDİRİLDİĞİ SÜRECE BU SİSTEMLERİN ŞEBEKESİNE BİR ZARARI OLMAZ"

Şebekenin bir miktar daha sınırlı yenilenebilir enerji kapasitesinin bulunduğu anlatan Erdoğan, "Bilinçli bir şekilde izinlendirildiği sürece bu sistemlerin şebekeye bir zararı olmaz. Biz her türlü sistemin kontrolünü yapıyoruz ve kapasite ölçümü yaparken çok hassas davranıyoruz, şebekeyi etkilemeyecek ve şebekeye zarar vermeyecek şekilde şebekenin takibini yapıyoruz" dedi.

'Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti TÜRKİYE VE DÜNYADA BİR İLK OLABİLİR Mİ?'

Yönetici ve girişimci Ayhan Erdoğan geliştirilen Yeşil Enerji Üreten Akıllı Elektrikli Modern Yollar Projesi'ni gazetemize anlattı.

POWERTECH
Engineering & Consultancy

Yönetici ve girişimci Ayhan Erdoğan, Powertech firması ile geliştirdikleri Yeşil Enerji Üreten Akıllı Elektrikli Modern Yollar Projesi 'GESepMWp Green Energy with smart electrical powered modern Highways Project'i Enerji Kıbrıs'a anlattı. Erdoğan; "Dünyada son zamanların en önemli ana gündem konularından bir tanesi iklim değişikliği, emisyonların (net sıfır karbona) düşürülmesi, çevre dostu projeler, çözümler, alternatif kaynaklar (YEK), karbon ticareti, yeşil enerji teknolojileri ve yatırımlar. Bu değişikliğe hızlı tepki verebilenler, vizyon sahibi olanlar ve şimdiden geleceği iyi okuyabilenler kazananlar olacak, günü kurtarmaya çalışanlar kaybedeceklerdir" dedi.

'YEŞİL ENERJİ KULLANMAYAN ÜLKELER BÜYÜK BEDELLER ÖDEMEK ZORUNDA KALACAKLAR'

Ayhan Erdoğan ilk olarak iklim değişikliği ile ilgili önemli başlıklara vurgu yaptı: "Doğanın eko-sisteminin bozulması ile ortaya çıkabilecek en büyük sorun ve sonuç başlangıcı olarak sıcaklıkların artması ve etkileri. Evet, şu anda hedeflenen 2030 ve 2050 yılına kadar karbon salınımı kaynaklı sıcaklıkların 1,5 ve maximum 3 derece artmasının engellenmesi ve karbonnötr hedefi. Peki engellenemez ise doğacak sonuçlar neler olabilir. Kısaca kuraklıklar kesin sonuç, kuraklıklara bağlı göçler ve savaşlar ki su savaşları başlamış durumda, hızlı bir şekilde eriyen buzulların daha da hızlı erimesi sonucu buzullarda depolanmış olan karbon salınımı ve bu salınımın iklim değişikliğini, küresel ısınmayı tetikleyici bir katalisatör rolü oynaması. Geline bu noktada BM ve AB önderliğinde birçok antlaşmalar yürürlüğe girmekte ve AB de birçok ülke ilk %100 yeşil enerjili ülke olma hedefinde birbiriyle yarışmakta, uluslararası yeşil enerji sertifikalı (I-REC) üretimler her geçen gün üretim, tüketim, ihracat, ithalat ve turizm açısından büyük önem arz etmektedir. Dünyada yeşil enerji kullanan ülkeler, yeşil enerjili turizm, üretim, tüketim, ithalat, ihracat kazanacak. Yeşil enerji kullananmayan ülkeler büyük bedeller ödemek zorunda kalacaklar. Örnek olarak karbon ticareti verilebilir. 1 ton fosil yakıtla eşdeğer yapılan üretim karbon karşılığı artı bedel 50-60 € güncel, zaman zaman 100 €/t olması

gerekliliği de söz konusu olmaktadır. Bu gelişmeleri iyi ve doğru analiz edebilmek, geleceği şekillendirme planlamaları açısından kilit rol oynamaktadır. AB ve yeşil enerji ile üretim yapan ülkeler gelecekte fosil yakıtla üretim yapan ülkelere ihracat veya üretim şansı tanımayacaklar. Karbon bedelleri ile Y. enerji kullanmayan ülkeler izole edilmiş olacaklar. Yeşil enerji teknolojilerini satın almak zorunda kalacaklar. Aksi takdirde, kim bilir belki üretim bile yapamayacaklar."

'BU PROJE İLE ÜLKENİN YEŞİL ENERJİ İHTİYACININ BÜYÜK BİR KISMININ ÜRETİMİNİ SAĞLAMAK MÜMKÜN'

Yeşil Enerji Üreten Akıllı Elektrikli Modern Yollar Projesi'nin proje yolları sadece bir ulaşım alanı olmaktan çıkarak yeşil enerji üretimine imkan sağlayan bir alan olma özelliğine kavuşturacağını ifade eden Ayhan Erdoğan; "Bu sayede çevreyi kirleten ulaşımın nötrleşmesine olanak sağlar. Yollarda uygulanacak bu proje ile ülkenin yeşil enerji ihtiyacının büyük bir kısmının üretimini sağlamak mümkündür. Artan yeşil enerji talepleri de pusulada bu projeyi bir çözüm fırsatı olarak göstermektedir. Proje birbirini tamamlayan birçok aşamalardan oluşur.

Birinci aşama; GSW- GreenSunWays-Karayolları PV Projesi Karayolları üzerinde uygulanacak bir GES Güneş Enerjisi Santrali Projesidir. 1 MWp bir kurulumda 15.000 m² arazi kullanılırken KR PV Projesinde araziye ihtiyaç duyulmaz. Çift şeritli yollarda 30 m genişlik baz alındığında simülasyonlarda kullandığımız panel gücüne göre 200 m yol mesafesi kullanırız. 1 MWp gücünde bir üretimde muazzam bir arazi tasarrufu, sonuç olarak ortaya çıkar. Arazisiz bir kurulum imkanı sağlar. Panel gücü yükseltildiği ve yanlar kullanıldığı zaman uygulama alanı daha da azalır.

İkinci aşama; GWW- GreenWindWays-Karayolları RES Projesi Birinci aşama tamamlandıktan sonra aynı alan içerisinde rüzgar türbinleri kullanarak 24 saat sürdürülebilir bir enerji üretimi hedeflenmektedir. Burada kullanılacak türbinler dikey ve yatay, küçük çaplı, çok cüzi rüzgarlarda bile enerji üretme özelliğine sahip aynı anda güneş panellerini soğutarak, daha fazla verim elde etme özelliklerine

sahiptirler. Karayolları RES uygulandığında I. aşamada bahsettiğimiz uygulama alanı azalır ya da 200m mesafede 1 MWp den fazla enerji üretimi sağlanmış olur.

Erdoğan projenin neden yollarda yapılması gerektiğini şu şekilde açıkladı: "Kısaca değinecek olursak GES ve RES lerin yollar da yapılmasını ilginç kılan özellikleri şu şekilde değerlendirebiliriz: Arazi tasarrufu, doğanın eko-sisteminin bozulmasının engellenmesi, yeşil enerji üretimi için yeteri kadar arazinin olmaması. Örnek verecek olursak 1 GWp kurulum için 15 milyon m² arazi ihtiyacı duyulmaktadır. 100 GWp bir kurulumda ihtiyaç duyulan arazi alanı 1,5 milyar m²'dir. Bu kadar kurulum arazisi bulmak mümkün değildir. Çatı alanları da burada yetersiz kalmakta ve kurulumlarda dezavantajlı durumlar oluşabilmekte. Arazilerin verimli-verimsiz (topraksız tarım artık yapılabilen) olmalarına bakılmaksızın tarımsal üretimde değerlendirilmesi, arazilerin sosyo-ekonomik alanlarda değerlendirilmesi, örnek verecek olursak; fabrika alanları, hibe, mera, spor kompleksleri, yeşil alanlar, kentleşme alanları, park alanları, millet bahçeleri, fuar alanları -Karayollarındaki asfaltın bu uygulama ile sıcaktan, kardan, buzlanmadan korunarak yüzde 25 ömrünün uzatılması, karayollarındaki aydınlatmaların, levhaların, kameraların, sensörlerin vb. konstrüksiyonlara montajı ile Karayolları Dairesi'nin büyük oranda tasarruf etmesi...Tabii bir de kuraklık sorunu var. Paneller üzerinden gelen yağmur suları drenaj sistemi ile göletlerde toplanabilir, şehirler arası uygulamalarda tarım alanlarına sulama ve diğer amaçlı enerji tedariki imkanı, aydınlatmaların sensörler kullanılarak tasarruflu gece aydınlatması sağlanması, yol şeritlerinde LED veya fosfor aydınlatmalı sistemlerin uygulanması, konstrüksiyonlara entegre ile yollarda Wifi hizmeti sunulması, refüjlerin enerji depolama sistemleri için alan olarak kullanılma imkanı, sensör uygulamaları ile veri toplanması... Projeyi bir gelecek vizyonu olarak görebilsek proje aşağıdaki özellikleri ile daha da ilginç ve gelecek vaat eden bir hal almaktadır; Kara yolları GES ve RES Projesi dağınık ve toplu lokasyon uygulamaları için bulunmaz bir projedir. Bunun arazi uygulamalarında yapılması mümkün değildir, enerji

'POWERTECH İLE TEKNİK, MALİ, BİLİMSEL VE MÜHENDİSLİK ALANLARINDA AKADEMİK ÖN ÇALIŞMALAR YAPTIK'

Diğer taraftan yeşil enerji odaklı AR-GE çalışmalarının ve yeni teknolojilerde önde olanların kazanacaklarını ifade eden Erdoğan; "Dünyaya teknolojilerini satacak, yeni pazar alanları açacaklar. Bu bağlamda yarışın içinde olmak isteyenler bu fırsatı iyi değerlendirmek zorundadırlar. İklim değişikliği önlemleri yeşil enerji hedefinde birçok fırsatları da beraberinde getirmektedir. 2050 yılına kadar 5 trilyon dolarlık bir yatırım söz konusu. Kısacası yeşil enerji sektörüne yatırım yapmaktan kaçınmaya kazanacak. Yeşil enerji sektörü bir kazan kazan imkanı sunmakla birlik de vizyonsuz günü kurtarma hesapları yapanlar veya ülkesini geleceğe hazırlayamayanlar, ağır bedeller ödemek zorunda kalacaklardır. KR Yolları GES ve RES Projesi bu vizyonu gören ve destekleyen ülkelere bu anlamda, bir vizyon projesi olarak yeşil enerji alanındaki gelişmeleri fırsata çevirme imkanı sunmaktadır. Bu vizyon doğrultusunda yeşil enerji dostu bir birey olarak, dünyanın yoğunlaştığı çözüm arayışlarına katkıda bulunmak için, Yeşil Enerji Üreten Yollar Projesi Fikir sahibi olarak KKTC de çok kıymetli Hocalarımızın destekleri, Powertech Mühendislik ve Danışmanlık Ltd. Şirketi ile teknik, mali, bilimsel ve mühendislik alanlarında akademik ön çalışmalarını yapmış olup, projenin uygulanmasının bir vizyon açısı olduğu konusunda hemfikiriz" şeklinde konuştu.

nakil hatları genellikle yollara yakındır ve bağlantı esnasında avantaj sağlar, her türlü yol genişliğine uygun şekilde projelerin ve tasarımların hazırlanmasına elverişlidir.

'ENERJİ VERİMLİLİĞİ YEŞİL ENERJİ HEDEFLERİNDE BİR OLMAZSA OLMAZDIR'

Erdoğan projenin daha da ilginç olan özellikleri ve aşamalarından bahsetti; "Yakıt istasyonlarına yeşil enerji üretmek için nokta lokasyonlu kurulum ve üretim. Kurulumlarımızı lokasyon olarak elektrikli ve hidrojenli (Yakıt Pili) araçların altyapısını en hızlı şekilde bir ağ kurmak için kullanabiliyoruz. Bu alanda KR Yolları GES ve RES Projesi en iyi ve uygun alternatif olarak görülmektedir. Biraz daha bu konuyu açarsak; Gelecek yeşil enerji ve aynı zamanda yeşil enerjili araçlara göre kurgulanmakta. AB ülkeleri bu konuda hedef koymuş durumdadır. KKTC'de, Türkiye'de ve dünyada hem elektrikli hem de yakıt pilli araçlar üretilmekte, kullanılmaktadır, üretilecektir, kullanılacaktır, ilerleyen zamanlarda tamamen bu yönde gelişmeler birçok ülkenin hedefindedir. Bu proje ile ilk etapta ülkemizde öyle bir altyapı oluşturma temennisi içerisindeyiz ki, biz dünyayı değil dünya bizi izlemeli. KR Yolları GES ve RES projelerini ilk etapta şehirler arası yakıt istasyonlarının yakınlarına kurup istasyonların, dinlenme tesislerinin ve şebekelerin enerji ihtiyacını karşıladığımız gibi elektrikli araçlar ve yeşil hidrojenli araçlar için şarj imkanı sunabiliriz. Böylece ülke genelinde araçların elektrikli ve yeşil hidrojen şarj alt yapısı oluşturulmuş olur, projenin tüm yollara yayılması hedefinde gerekli veri ve tecrübeleri, pilot projelerden toplama imkanı buluruz.

Yollarda uygulanacak bu proje, uygulayan ülkeleri ithal ve fosil enerjilerden kurtaracak, ülke ekonomisine sonsuz katkı sağlayacaktır. Tabii bunları yazarken enerji verimliliği ve depolama sistemleri büyük önem arz etmektedir. Enerji verimliliği yeşil enerji hedeflerinde bir olmazsa olmazdır. Bu projeler kadar ehemmiyetlidir.

Depolama sistemleri de aynı şekilde şebekelerin zarar görmemesi açısından bir havuz rolü üstlenirler. Havuza gelen basınç ve düzensiz enerji akımı havuzda yani depolamalı sistemlerde düzenlenerek istenilen düzenli basınç yani enerji akımı 50mHz olarak şebekeye alınır. Dünyanın her yerinde şebekeniz ne kadar iyi olursa olsun hem şebekeyi koruma amaçlı hem de maliyeti yüksek şebeke geliştirmeden kaçınmak için depolama sistemleri önemini artırmaktadır. KR Yolları GES ve RES Projelerinde geniş refüj alanları depolamalı sistem bataryalarının lokasyonunda kullanılabilirler. Depolamalı sistem kullanımı ile hem şebeke bağlantılı On Grid hem de şebeke bağlantısız Off Grid enerji üretimi mümkündür. Gündüz veya gece depolanan enerji ihtiyaç dahilinde kullanılabilir" dedi.

'HİDROJEN GELECEK YÜZYILIN ENERJİSİ OLARAK ANILMAKTA'

Kara Yolları GES ve RES Projesinin Yeşil Hidrojen üretimindeki önemine de değine Erdoğan; "Kurulumlarla elde edilecek yeşil enerji, yeşil hidrojen üretiminde hedeflerin temel

taşları rolünü üstlenmektedir. Yakıt istasyonları yakınlarına kurulacak kurulumlar ile nokta lokasyonlu yeşil hidrojen üretimi yapılarak araçların şarj altyapısı oluşturulmuş olur. Fazla üretilen enerji yeşil hidrojen üretiminde değerlendirilebilir. Bu şekilde yakıt pillerindeki gelişmelere de paralel olarak yeşil hidrojen için gerekli olan yeşil enerji sorunu ortadan kalkmış olur. Hidrojen gelecek yüzyılın enerjisi olarak anılmaktadır. Bu bağlamda KR Yolları GES ve RES Projesi araçlar için yeşil Hidrojen üretimi, endüstriyel ve bireysel tüketim için H2 üretimi ve hammadde olarak kullanım açısından da büyük önem arz eder. AB ülkeleri şimdiden hangi ülkelerden Hidrojen ihracatı yapabileceklerinin planlamalarını yapmakta, Türkiye de doğal gazla yüzde 20'lere varan hidrojen katkısı testleri uygulanmaktadır.

'PROJE ALANINDA BİR İLK OLARAK ÖRNEK BİR PROJE OLMAKLA BİRLİKTE, BİR VİZYON VE PRESTİJ PROJESİDİR'

Ayhan Erdoğan son olarak projenin ülke ekonomisine yapacağı katkılardan da bahsetti. Erdoğan; "Öncelikle proje alanında bir ilk olarak örnek bir proje olmakla birlikte, bir vizyon ve prestij projesidir. Aynı zamanda bir mühendislik harikasıdır. Kesinlikle bir bisiklet yolu çalışması değildir. Uygulama yapılan ülkelere yukarıda da bahsettiğimiz getirilerinin yanında çok uzun yıllar istihdam, üretim katkısı olarak adlandırabileceğimiz; planlama, EPC-mühendislik-tedarik-inşaat, konstrüksiyon üretimi, transport, panel, kablo, inverter, bakım, sıfır emisyon, karbon ticareti, yeşil enerji üretimi, yeşil enerjili elektrikli ve hidrojenli şarj altyapı ağlarının oluşturulması, yeşil enerjinin yeşil hidrojen üretiminde kullanılması ve sanayi alanına entegre edilmesi, H2 yakıt harici hammadde olarak üretilebilmesi (Amonyak iyi bir örnek

olabilir), ithal ve fosil enerjinin, yakıtların minimize edilmesine bağlı olarak cari açığın önlenmesi. Arazi konusuna ve diğer birçok katkısına yukarıda yer vermiştik. Proje PR çalışmalarında yapmış olduğumuz anketlerden yüzde 100 olumlu dönüşler almış olmakta, vatandaşın kesinlikle uygulanmasını görmek istediği bir projedir. Kısaca maliyet konusuna da değinelim; ilk etapta konstrüksiyonlara bakarak proje arazi kurulumlarından daha maliyetli görünse de bu yanıltıcıdır. Kurulum maliyeti olarak daha süreli baktığımızda, araziler doğru bir şekilde başka alanlarda değerlendirilebilirlerse 20, 30, 40 sene ve daha uzun süreli daha fazla kazanç elde edilir. Bu sebeple kurulumlarda mümkün olduğunca arazi kullanımının minimize edilmesi önem arz eder. Proje vizyon sahibi devlet yetkilileri, işadamları ve

finans sektörlerinin katkılarıyla gelecek için yapılabilecek en güzel projelerdendir. Çılgındır, enerji doludur, alanında asrın projesidir. Kısa bir anekdotla veda edelim. Mustafa Kemal Atatürk kurtuluş savaşından sonra ülke ekonomisi zorluklar içerisinde iken emir verir; "Bir yük gemisi bulun, içini ürettiğimiz ürünlerle doldurarak fuar alanına çevirin. Liman liman, ülke ülke dolaşarak tanıtım yapın" der. Çoğunluk karşı çıkar, alışılmamış bir durumdur. Ancak Paşa emri verir. Fransa'ya vardıklarında Atatürk vizyonunu, farkını ve hayranlıklarını Fransızlar şöyle ifade ederler: "Bunu ilk yapan biz olmalıydık." Bu vesileyle, vizyon sahibi insanlarla yeşil enerjili sıfır emisyonlu, geleceğin Yeşil Enerjili Akıllı Elektrikli Modern Yollar Projesi ile KKTC, Türkiye ve dünyada bir ilk neden olmasın?

makale | Yusuf Avcioğlu

Fuel oil - kara duman - doğalgaz üçgeni

Kıb-Tek Yönetim Kurulu Asbaşkanı

Son günlerde KKTC gündemini meşgul eden konu, Teknecik Elektrik Santrali Bacalarından çıkan kara duman konusu...

Haliyle vatandaştan da tepki çekiyor.

Bu kara duman normal şartlarda ne zaman çıkar?

Buhar Türbinlerinde santral devreye alınırken 6 adet olan brülörler (yakıcılar) sırayla devreye girer. İlk devreye girişleri sırasında, hava-yakıt oranı otomasyon ile tutturuluncaya kadar kısa bir süre kara duman atar, bu normaldir.

Diğer bir sebep ise, Dizel Jeneratörlerin yakıt seperatörlerinden çıkan slacın, Buhar Türbinleri için kullanılan günlük yakıt tankına basılarak yakılması sebebiyle de oluşabilmektedir.

Burada bahsi geçen Slaç nedir?

Slaç en basit tabiri ile "Yakıt Çamurudur". Yağ ve/veya Yakıt seperatöründen ayrılmış, "Fuel Oil-Tortu-Yağ-Su" karışımından oluşan çamura Slaç (Sludge) denir.

Peki yakıt içeriği limitler içerisinde mi?

Yakıt İhalesine katılan firmalardan birinin MİK'e sunduğu belgelerin sahte olduğu iddialarının basında yer aldığı, atılan teklifte belirtilen rafinerinin yüzde 1 Kükürlü Fuel Oil ne üretebilirim ne de tedarik edebilirim beyanatını göz önünde bulundurduğumuzda ise bu konu tam bir muamma durumundadır. Acaba beyan edilen test sonuçları doğru mu? Kimse bilmiyor...

Bu konu kesinlikle Ombudsman Denetimine muhtaç.

Sebebi her ne olursa olsun, bu Kara Dumana maruz kalmalı mıyız?

HAYIR !

Fuel oil ile elektrik üretimi sonucunda açığa çıkan atıklar hem kara hem de deniz hayatını tehdit ederken, fosil yakıtların yanması sonucunda oluşan egzoz gazlarında insan sağlığına zararlı kirlenici bileşenler bulunmaktadır. Azot Oksit (NOx), Hidrokarbon (HC), Karbon Monoksit (CO), Karbon Dioksit (CO2), Kükürt Oksit (SOx), Parçacık Madde (PM), Ozon (O3) emisyonları oluşmakta ve halk sağlığını olumsuz olarak etkileyerek büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Sağlık ve çevre açısından gerekli şartların sağlanabilmesi için mevcut sistemde filtre yatırımları yapılması gerekiyor lakin bu yatırımların çok yüksek ilk yatırım ve işletme maliyetleri bulunuyor.

Gerekli yatırımların en kısa sürede yapılarak doğal gazla elektrik üretimine geçilmesi gerekmektedir.

Uzun vadede mevcut demode sisteme yüksek maliyetli filtre yatırımları yapmak yerine, yakıtı Fuel oil'den doğal gaza çevirerek AB Çevre Yasaları ve 2020-2030 hedefleri uyarınca belirlenen emisyon limitleri içerisinde, daha çevreci bir üretim modeline geçmek, çok daha mantıklı bir seçenek olarak önümüzde durmaktadır.

Uzun vadede mevcut demode sisteme yüksek maliyetli filtre yatırımları yapmak yerine, yakıtı Fuel oil'den doğal gaza çevirerek AB Çevre Yasaları ve 2020-2030 hedefleri uyarınca belirlenen emisyon limitleri içerisinde, daha çevreci bir üretim modeline geçmek, çok daha mantıklı bir seçenek olarak önümüzde durmaktadır.

AB Çevre Yasaları bu noktada yalnızca teknik olarak kısıtlamakla kalmamakta, yine aynı yasa ve hedefler uyarınca 2020 yılı sonu itibarıyla yüzde 1 Kükürlü Fuel Oil yerine yüzde 0.5 Kükürlü Fuel oil kullanımına geçilmesi hedeflenmekte, bu geçişin de yakıt maliyetlerini ortalama yüzde 20 arttırması öngörülmektedir.

Baca gazı salınımlarının insan sağlığı üzerine etkileri konusunda yapılan çalışmalardan birkaç alıntı yapmak gerekirse:

Poloniecki v.d. tarafından yürütülen bir çalışmaya göre, Nisan 1987 ve Mart 1994 arasında Londra Hastanelerine, kalp ve damar hastalıkları nedeniyle yapılan acil başvurular incelenmiştir. Kalp krizi, siyah duman ve hava kirlenici gazlar (NO2, CO ve SO2), anjin ve siyah duman arasında pozitif bağlantı olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaya göre Londra Hastanelerindeki, elli kalp krizi vakasının birine hava kirliliğinin neden olduğu öne sürülmektedir (Poloniecki v.d., 1997).

Atkinson v.d., artan partikül madde seviyelerinin günlük ölüm oranı, astım ve kronik obstrüktif akciğer hastalığıyla (KOAH) hastaneye

yapılan başvurular üzerine etkisine odaklanmıştır. Günlük ölüm oranı çalışmaları, 1990' lı yıllarda 5 yıldan fazla süre için 29 Avrupa Şehrinde yürütülmüş olup, 43 milyondan fazla insanı kapsamaktadır. Sonuçlar, PM10 deki 10 µg/m3' lük artışın, genel ölüm oranlarını yüzde 0.6 arttırdığını göstermektedir (Atkinson v.d., 2001).

Avol v.d. tarafından yürütülen bir çalışmada, PM10 oranı az olan bölgelere yerleştirilen çocuklarda akciğer fonksiyonlarında gelişme gözlenirken, PM10 oranı yüksek bölgelerdeki çocukların akciğer fonksiyonlarında gelişme geriliği gözlenmiştir. Gelişme çağındaki çocuklarda hava kirliliği değişikliğine maruz kalmanın, akciğer fonksiyonlarında ve performansta önemli etkisi olduğunu ortaya koymuştur (Avol v.d., 2001).

Konumuza geri dönecek olursak;

1 kWs elektrik enerjisi üretmek için çevreye 0.78 kg CO2 salıyoruz. Yılda ortalama 1,7 Milyar kWs enerji üretiyoruz, böylece çevremize ortalama 1,3 Milyon Ton CO2 salıyoruz. EPA verilerine göre bu salınımların sebep olduğu toplumsal zarar (çevre, sağlık, vb) \$40/ton CO2 'dir.

Diğer bir deyişle Fuel oil ile elektrik üretimi yaparak yılda 53 Milyon dolar toplumsal zarara sebebiyet verilmekte, SOx ve NOx gazları bu hesaba dahil değildir. Fuel oil ile elektrik üretimden doğal gaz ile üretim modeline geçilmesinin, çevre, sağlık ve ekonomik açılarından tartışılmaz faydaları olacağı aşikardır.

Doğal gaz, yandığında ihmal edilebilir miktarda kükürt oksitler (SOx), civa (Hg) ve partiküler madde (PM10) üretir. Doğal gaza geçişle SOx konsantrasyonu belirgin şekilde düşecek, toz ise oluşmayacak. Dolayısı ile Fuel oil kullanımında gereksinim duyulan De-SOx, NOx ve PM arıtma (Filtre) sistemlerine ihtiyaç duyulmayacaktır. Fuel oil kullanımından kaynaklı yakıt altı atık

(slaç) da oluşmayacaktır.

Fuel Oil'den doğal gaza geçişte, boru gazına kıyasla LNG (sıvılaştırılmış doğal gaz) kullanımının daha ekonomik olmakta, LNG depolama ve gazlaştırmak için ise karada LNG Terminali yerine FSRU gemisinin (Floating Storage Regasification Unit - Depolama ve Yeniden Gazlaştırma Tesisi) en makul çözüm yöntemi olarak önümüzde durmaktadır.

LNG, doğalgazın atmosferik basınçta -162°C'ye soğutulması ile elde edilen, kokusuz, renksiz ve zehirli olmayan sıvı fazda bir yakıttır. Sıvı fazda taşınır ve depolanır, gaz fazında ise tüketime sunulur. Doğal gazın sıvılaştırılması aşamasında, bünyesinde bulunan ağır hidrokarbonlardan arındırılması, LNG'nin doğal gaza kıyasla daha temiz ve daha yüksek enerji değerine sahip olmasını sağlamaktadır.

2010 - 2020 yılları arasında elektrik enerjisi üretimi için toplamda 3.423.748 Metrik Ton Fuel oil tüketilmiş olup bunun 1.999.875 metrik tonu Teknecik'te 1.423.873 metrik tonu da AKSA'da, tüketilmiştir.

Bu 10 yıllık süreçte gerçekleşen Fuel oil ve LNG fiyatlarını eşdeğer tüketim miktarları ile birlikte karşılaştırdığımızda, Fuel oil yerine LNG ile elektrik üretimi yapılmış olsaydı, yakıtta yapılan harcamadan yaklaşık olarak 590,690,000 \$ tasarruf edilmiş olacağı, bunun ise elektrik üretim maliyetlerinde yaklaşık yüzde 35'lik bir ucuzlamaya tekabül edeceği gerçeği karşımıza çıkarıyor.

2020 yılında Meclisten geçen Çevre Yasasında da açıkça belirtildiği üzere Fuel oil ile elektrik üretimi, Çevre Yasasında belirtilen limitlerin üzerinde baca gazı salınımlarına sebep olmakta ve KIBTEK'e bu yasanın kuralları çerçevesinde ceza kesilmesini gerektirmektedir. Aynı durum AKSA için de geçerlidir.

Bu bağlamda KIBTEK ile karşılıklı varılan mutabakat çerçevesinde Çevre Yasası içerisinde KIBTEK'e gerekli yatırımları yaparak, yasadaki belirtilen emisyon limitleri çerçevesinde üretim yapmak için 36 ay süre tanınmış, KIBTEK de 36 Ay içerisinde gerekli yatırımları yaparak doğal gaza geçişi taahhüt etmiştir.

Özetle gerekli yatırımların en kısa sürede yapılarak doğal gazla elektrik üretimine geçilmesi gerekmektedir.

Peki görev yapan SON ÜÇ "Ekonomi ve Enerji Bakanı" ne demektedir?

YATIRIMA GEREK YOK !

Bizi bu zehirli gazları solumaya MAHKUM EDENLERİ unutma Kıbrıs Türk Halkı !

'Doğu Akdeniz ülkeleri Türkiye'yi DENKLEM DIŞI TUTMAYA ÇALIŞIYOR'

Başbakan Yardımcısı, Ekonomi ve Enerji Bakanı Erhan Arıklı, İstanbul'da katıldığı bir etkinlikte yaptığı konuşmada, Doğu Akdeniz'deki ülkelerin tamamının Türkiye'yi denklem dışı tutmaya çalıştığını söyledi. Bölgede bulunan 7 ülkenin de 1.5 trilyon dolarlık tahmini yer altı kaynaklarında hak iddia ettiğine vurgu yapan Arıklı, "Türkiye ve KKTC dışında bütün ülkelerin ortak bir paydası var o da Türkiyesiz bir Doğu Akdeniz nasıl inşa ederiz, bu zenginliklerden Türkiye'yi nasıl faydalandırmayız, Türkiye'yi nasıl dışarda bırakırız? Bunun hesabı içindeler" dedi.

7 MİLYAR DOLARLIK PROJE

Kıbrıs'ın güneyi, Mısır ve İsrail ile yaptığı enerji ve savunma iş birliği anlaşmalarının Türkiye'yi dışarda tutma çalışmalarının bir sonucu olduğunu ifade eden Arıklı, bu politikaların büyük devletlerce de teşvik edildiğini söyledi.

İsrail'in çıkardığı ve çıkaracağı doğal gazı Avrupa'ya ulaştırmak için East Med projesinin gündeme geldiğini hatırlatan Arıklı, "7 milyar dolarlık bir proje. Bunu uygulamaya koydular. Oysa Türkiye'yle hareket etseler, çok daha ucuz bir şekilde doğal gazı Avrupa'ya ulaştırma imkanı bulabilecekler." ifadesini kullandı.

Arıklı, Kıbrıs'ın güneyinin hidrokarbon aramak için oluşturduğu 13 parselden 11'inde Türkiye ile Kıbrıs'ın kuzeyinin hakkı bulunduğu dikkati çekerek, şunları

kaydetti: "Türkiye, kendisini bölgeden dışlamak isteyen bu güçlere iki hamleyle 'One Minute' dedi. Birinci hamle KKTC ile yapılmış arama ruhsatı anlaşmasıdır ve bu anlaşmayla Türkiye bölgede arama yapıyor. İkincisi de Libya'yla yapılan anlaşmadır. Bu da East Med'in önüne çekilen set. Bu iki hamleyle Türkiye, Doğu Akdeniz'de güçlü bir aktör olduğunu bir kez daha ortaya koydu ve Türkiyesiz herhangi bir hamlenin yapılamayacağını tüm dünyaya bütün çiplaklığıyla gösterdi"

"KIBRIS'IN KUZEYİ VE KIBRIS'IN GÜNEYİ BİRBİRİNE ELEKTRİK HATLARIYLA BAĞLI"

Kıbrıs'ın kuzeyi ve Kıbrıs'ın güneyi iki noktada birbirine elektrik hatlarıyla bağlı olduğunu dile getiren Arıklı, Türkiye'den gelecek elektrik hattından GKRY'nin de yararlanabileceğini belirterek, "Kabloyla elektrige uzun süre hayır diyeceklerini sanmıyorum, Orada da enerji pahalı. Oysa Türkiye'den KKTC'ye oradan da GKRY'ye elektrik götürüp bunu dostluk köprüsü ve güven artırıcı önlem haline getirirsek bölgede barışa da katkıda bulunuruz." dedi.

"MARAŞ'IN İSKANA AÇILMASI HALİNDE ORADA DA CİDDİ ENERJİYE İHTİYACI OLACAK"

Arıklı, Türkiye'den elektrik hattının gelmesinin ardından ülkede güneş enerjisi alanında adımlar atılacağını dile

Doğu Akdeniz'deki yer altı kaynakları arama çalışmaları hakkında açıklamalarda bulunan Arıklı, bölgenin zengin hidrokarbon varlığı ile 21. yüzyılda önemli gerilimlere sahne olma potansiyeli bulunduğunu belirtti.

getirerek, "KKTC şu anda dünyanın en çok güneş alan ülkelerinden biri. Yılda 2 bin 400 saat güneş alıyor." diye konuştu.

Üretilen güneş enerjisiyle KKTC'nin ihtiyaçları karşılandıktan sonra fazlasının kurulan elektrik hattı üzerinden Türkiye'ye gönderilebileceğini vurgulayan Arıklı, "Şu anda 123 kuruşa mal ettiğimiz enerjiyi 97 kuruşa satıyoruz. Bu bile çok yüksek. Bu fiyata ne turizm ne de yatırımı canlandırabiliriz." ifadelerini kullandı.

Ülkede Türkiye tarafından yürütülen yatırımlara ve kurulan tesislere de değinen Arıklı, "Güvercinlikteki büyük organize sanayi için ciddi enerjiye ihtiyacımız var. Orada 120 civarında fabrika mahiyetinde işletme kurulacak. Bunların büyük ve ucuz enerjiye ihtiyacı olacak. Ayrıca Maraş'ın iskana açılması halinde orada da ciddi enerjiye ihtiyacı olacak." dedi.

'TÜRKİYE-KKTC-GKRY ELEKTRİK HATTIYLA BARIŞA KATKIDA BULUNURUZ'

Karşılıklı olarak bölgede hidrokarbon arama çalışmalarının askıya alındığını söyleyen Arıklı, aramaların başlamasıyla soğuk veya sıcak çatışmalar yaşanabileceğine dikkati çekti.

ABD, İtalya, Fransa gibi ülkelerin petrol arama şirketlerinin bölgede çalışmalar yürüttüğünü vurgulayan Arıklı, "Özellikle ABD, ABD'li şirketlerin bölgedeki çalışmalarını güvence altına almak için 6. filoyu bölgeye göndereceğini duyurmuştu. Aynı şekilde Fransa ve İtalya da kendi petrol şirketlerinin arama güvenliğini sağlamak için donanmalarını bölgeye yollayabilirler. Zaten Fransa'nın Kıbrıs'ın güneyinde askeri donanma üssü almak için çalışma yaptığını biliyoruz" dedi.

"KKTC YILLIK 350 MEGAVAT ENERJİYE İHTİYAC DUYUYOR"

Arıklı, ülkesindeki enerjiyle ilgili gelişmelere de değinerek, "KKTC yıllık 350 megavat enerjiye ihtiyaç

duyan bir ülke. 2030'lu yılların başında enerji ihtiyacımızın 750 megavat olacağını düşünüyorum." dedi.

Üretilen enerjinin büyük oranda dizel yakıt kullanılan jeneratörler aracılığıyla üretildiğine vurgu yapan Arıklı, bu yöntemin maliyetli ve çevreye zararlı olduğuna dikkati çekti.

Arıklı, Avrupa'da 2030 yılı itibarıyla katı yakıtla elektrik üretiminin durdurulacağını anımsatarak, "En büyük ihtiyaç, Türkiye ile kurmak istediğimiz kabloyla elektrik getirmedir. Orada da başka bir engel çıkıyor Avrupa Elektrik İletim Sistemi İşleticileri Birliği (ENTSO-E) o konuya ciddi tepki gösteriyor. Oraya Yunanistan ve GKRY de üye. Türkiye, AB ile enterkonekte sistemi içinde. Şayet Türkiye ile enterkonekteyle bağlanırsak ENTSO-E'nin engellemesiyle karşılaşabiliriz. Siyasi nedenlerle GKRY ve Yunanistan, Türkiye'nin bu hamlesini veto edebilir" değerlendirmesinde bulundu.

Arıklı ve solar enerji üreticileri bir araya geldi

Başbakan Yardımcısı, Ekonomi ve Enerji Bakanı Erhan Arıklı solar enerji üreticileri ile toplantı yaptı. Toplantıda Yenilenebilir Enerji (Uygulama ve Denetim) Tüzüğü ile ilgili üreticilerin görüşleri alındı.

Başbakan Yardımcısı, Ekonomi ve Enerji Bakanı Erhan Arıklı solar enerji üreticileri ile bir araya geldi. Görüşmeye KIB-TEK Genel Müdürü Gürcan Erdoğan da katıldı.

Toplantıda son aşamaya getirilen Yenilenebilir Enerji (Uygulama ve Denetim) Tüzüğü ile ilgili üreticilerin

görüşleri alındı.

Bakan Arıklı tüzük üzerinde son çalışmaların ve incelemelerin yapıldığı, sıkıntılı ortadan kaldırılacağını açıkladı. Bakan Arıklı ayrıca, mevcut müracaatların tümünün KIB-TEK tarafından onaylandığını ve işlemlerin tamamlandığını belirtti.

makale | Ali Murat Cellatoğlu

KKTC'de güncel elektrik enerjisi

EMO Başkanı

Yakın zamanda konuşulmaya başlanacağı bir sürece gireceğimiz gün gibi ortadadır. Bu ve bunun gibi sorunların çözümü için işi profesyoneller bırakmalı ve siyasetten arındırılmış, şeffaf ilkesinde, bilimsellik temelinde bir yapı kurulmalıdır. KKTC enerjisini planlayacak ve yönlendirecek bir enerji kurulu oluşturulması artık kaçınılmazdır.

Bilindiği üzere Kıbrıs'ın bir ada ülkesi olması sebebiyle, hem adanın güneyinde, hem de kuzeyinde elektrik şebekeleri izole bir yapıya sahiptir. KKTC'nin her alanda yaşadığı izolasyon sorunlarını şebeke için de söylemek mümkündür. 2019 yılında KKTC ve GKRY arasında yapılmış protokol ile iki noktadan şebeke bağlantısı kalıcı hale getirilerek enerji mahsuplaşması yöntemi ile acil durumlarda, şebekelerin anlık müsaitlik durumuna göre, karşılıklı olarak enerji alınabilmektedir. Bu bağlantı şekli, ülkemiz şebekesinde yaşadığımız sorunları bir nebze azaltarak elektrik kesintisi sürelerini düşürmekte veya zaman zaman hissedilmemesini sağlamaktadır.

Ülkemiz şebekesi toplamda 409 MW kurulu güce sahiptir. Bunlar, Tekneçik'te 1995 ve 1996 yıllarında devreye giren iki tane 60 MW güce sahip buhar santrali, 2005 yılından 2015 yılına kadar kademeli olarak devreye alınmış fuel oil ile çalışan sekiz tane 17,5MW gücünde dizel santral, 2012 yılında Serhatköy'de devreye alınmış 1 MW gücünde güneş enerjisi santrali ve 2003 yılında hizmet alımı modeli ile AKSA firmasının Kalecik'te kurduğu ve şu anda sekiz adet 17,5 MW gücünde dizel santral ile 8 MW gücünde atık ısı buhar kazanından oluşmaktadır. AKSA ile yapılan hizmet anlaşması gereği şu anda 700 milyon kWh yıllık alım garantisi verilmiştir. Bu anlaşma ise 2024 yılı başında sona erecektir.

Bu durumda 2024 yılı itibarı ile sistemden 150 MW'a yakın bir güç devreden çıkacak demektir. Henüz bir anlaşmaya gidilmemesi, hatta konunun gündeme dahi alınmaması oldukça düşündürücüdür. Yapılacak yeni sözleşmenin günümüz şartlarına uygun hale getirilmesi büyük önem taşımaktadır. Ancak zaman hızla ilerlemekte ve kısa sürede santral yatırımı yapmamamız durumunda korkulanın gerçekleşmesi ihtimalini kuvvetlendirmektedir. Hem iki yıl önceki hükümet döneminin Ekonomi ve Enerji Bakanı'nın, hem de şu an mevcut Bakan'ın 50 MW gücünde dual yakıt çevrimli (fuel oil ve LNG) santral alınacağını duyurmasına rağmen henüz bir gelişme yaşanmamış hatta alımın gerçekleşmeyeceği konusunda çeşitli söylemler oluşmuştur.

Gelinen bu noktada, yukarıda saydığım tüm bu sorunlara ek olarak, belki de kısa sürede aşılması gereken büyük bir sorun daha vardır. Bu sorun, Tekneçik'te bulunan sekiz adet dizel santrallerle ilgilidir. Bunlardan bir tanesi şu anda çalışmaz durumda, üç tanesi de her an çalışmaz duruma düşecek noktadadır. Santrallerin bozulan ekipmanları için yan sanayi yedek parçalar kullanılmış ve zamanında yapılması gereken bakımlar ihmal edilerek uzun süre geciktirilmiştir. Ayrıca iki adet buhar santrali de artık ekonomik ömrünü tamamlamış ve güncel koşullarda çalıştırma maliyeti yüksek kalmaktadır. Bu durumun sürmesi, ülkemizi karanlığa

götürecektir. Mevcut santrallerin bakımlarının yapılarak iyi duruma getirilmesi, yeni santral yatırımları yapılarak enerji arz güvenliğinin sağlanması ve şebeke yatırımları yapılarak dijitalizasyonun sağlanması KKTC elektrik enerjisi konusunda büyük öneme sahiptir. Konunun ivediliği göz önünde bulundurularak gerekli yatırımların yapılması artık kaçınılmazdır. Bunları yapmadığımız durumda, 1990'lı yılların başına geri döneceğimiz ve elektriksiz günler geçireceğimiz konusunda ciddi endişelerim bulunmaktadır. KIB-TEK'in tüm bu sorunlarla birlikte ayakta durması zordur. Bugüne dek getirildiği sürdürülemez yapıyla artık özelleştirmenin de yakın zamanda konuşulmaya başlanacağı bir sürece gireceğimiz gün gibi ortadadır.

Bu ve bunun gibi sorunların çözümü için işi profesyoneller bırakmalı ve siyasetten arındırılmış, şeffaf ilkesinde, bilimsellik temelinde bir yapı kurulmalıdır. KKTC enerjisini planlayacak ve yönlendirecek bir enerji kurulu oluşturulması artık kaçınılmazdır. Her türlü kişisel veya siyasi çıkarlardan çok, ülke menfaatlerini göz önünde bulundurmalı ve Kıbrıs Türkü'nün varlığını sürdürebilmesi için tüm değerlerimize sahip çıkmalıyız. Günümüzde enerjinin bu kadar önemli olduğu bir dünyada, KKTC'de de enerjiye gereken ilgiyi gösterip geleceğimizi karartmamalıyız.

Herkesine güzel ve sağlıklı günler dilerim.

BAE şirketi, Doğu Akdeniz'de İsrail'e ait doğal gaz sahasından hisse satın alacak

Doğu Akdeniz'deki Tamar doğal gaz sahasında imtiyaz sahibi olan Delek Drilling ile Abu Dabi merkezli Mubadala Petroleum şirketleri arasında İsrail'e ait doğal gaz sahasından hisse satın alınmasını öngören bir mutabakat zaptı imzalandı.

İsrail Kamu Yayın Kuruluşunun (KAN) haberine göre mutabakat zaptı, İsraili Delek Drilling şirketinin Tamar doğal gaz sahasındaki yüzde 22'lik hissesini 1,1 milyar dolar karşılığında Abu Dabi merkezli Mubadala Petroleum şirketine satışını öngörüyor.

Haberde, Mubadala Petroleum şirketinin Orta Doğu, Kuzey Afrika, Rusya ve Güneydoğu Asya'da doğal gaz arama ve çıkarma konusunda uzmanlaştığına işaret edildi.

İsrail Enerji Bakanı Yuval Steinitz de Tamar doğal gaz sahasından

bir hissenin Mubadala Petroleum'a verilmesini içeren mutabakat zaptının, bu alandaki tekeli kırmayı amaçlayan gaz planının başarılı bir şekilde uygulanmasının göstergesi olduğunu aktardı.

Hisse senedinin satışına ilişkin kesin anlaşmanın ne zaman imzalanacağı hakkında ise bilgi verilmedi.

İsrail ile BAE arasında 15 Eylül 2020'de Beyaz Saray'da düzenlenen resmi törenle "ilişkilerin normalleştirilmesine" yönelik anlaşmalar imzalanmıştı.

Wash Stop Self Servis Oto Yıkama Merkezleri

Yeni Gelir Kaynağınız

İleri teknoloji ürünü yeni nesil
self servis oto yıkama
sistemlerini keşfetmek için sizleri
Wash Stop dünyasına bekliyoruz.

MEK-PET LTD

Zafer Caddesi Koray İş Merkezi No: 4/C Ozanköy, Girne, KKTC

T: 0392 815 22 98 F: 0392 815 65 84 G: 0533 869 20 26

W: www.mek-pet.com E: info@mek-pet.com

makale | Prof. Dr. Serkan Abbasoğlu

Yeşil Bina Konsepti ve Bina Sertifikasyon Programları

Değerli Enerji Kıbrıs okuyucuları, bir önceki yazımızda elektrik enerjisinin üretim trendlerini ve dünyadaki elektrifikasyona yönelimi konuşmuştuk. Tabii ki enerji dünyası için gelecekte enerji sepetindeki yeri daha da fazla artacak elektrik enerjisi önemli aktörlerden birisi olacaktır ancak önce "AB Yeşil Mutabakat Hareketi" ve akabinde de Uluslararası Enerji Ajansının (EIA) yayınladığı "Global Enerji Sektörü 2050 Yol Haritası" enerji kaynaklarının verimli üretim ve tüketiminin sürdürülebilir bir dünya için elektrifikasyon ile birlikte diğer bir baş aktör olacağını işaret etti. Diğer yandan ülkemiz için net veriler olmasa da birincil enerji kaynaklarının yüzde 20'sinden fazlasının binalarda kullanıldığı bilinen bir gerçektir. Dolayısı ile başta enerji verimliliği olmak üzere sürdürülebilirliğin tesisi için yaşamımızın uzunca sürelerini geçirdiğimiz binalarda alınacak önlemler önem arz etmektedir.

YEŞİL BİNA KONSEPTİ

Günümüzde binaların yapımında ve kullanımı sırasında ortaya çıkan emisyonların miktarı, aşağıdaki görselde de görüleceği üzere, yüzde 40 rakamlarına yaklaşmaktadır. Bu durumda binalar, çevreye verilen hasardan ciddi şekilde sorumludurlar. Dolayısı ile kullanıcılarına yaşam konforunu sağlarken, gerek inşaat aşamasında gerekse kullanım sırasında çevre dostu olabilen ve kaynakları verimli kullanan yapılara ihtiyaç ortaya çıkmaktadır.

Yukarıdaki tanıma uyan yaşam alanları günümüzde "Yeşil Bina" olarak isimlendirilmektedirler. Yeşil Binaları, Enerji Verimli veya Sıfır Enerjili Binalardan ayıran başlıca özellik sadece binadaki enerji tüketimini ve enerji kaynaklarını değil, binanın tüm bileşenlerini, inşaat süresince kullanılan malzemeleri, binanın tasarımını ve konumunu, atık yönetim prensiplerini ve de binada tüketilen/ tüketilecek enerji, su, v.b. tüm kaynakları dikkate almalarıdır.

Dolayısı ile Yeşil Binalar, tasarımdan başlayarak belli standartlara göre değerlendirilmeleri sonucunda bu ünvanı almaya hak kazanırlar ve muadillerine göre daha konforlu, çevre dostu ve kaynakları verimli kullanan yapılar olarak karşımıza çıkarlar.

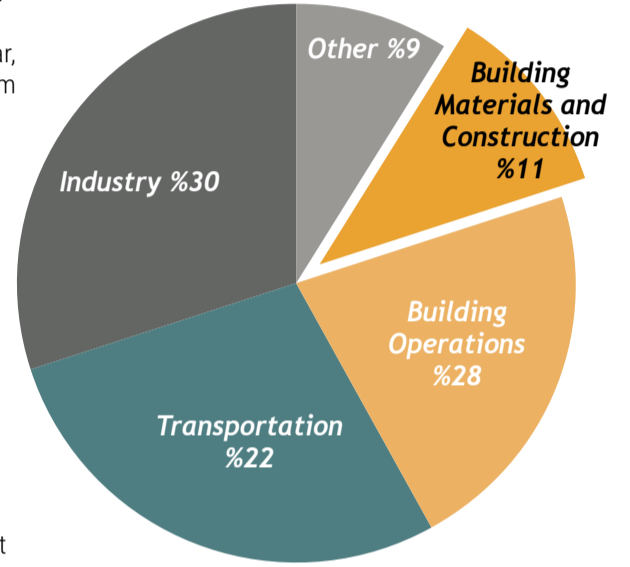
YEŞİL BİNA SERTİFİKASYONU NEDİR?

Binaların, "Yeşil Bina" konseptine

sahip olup olmadıklarının denetimini yapan birçok uluslararası kuruluş söz konusudur. Bu kuruluşlar, yukarıda da vurguladığım üzere, benzer kriterler çerçevesinde binaları denetleyip, belli referanslara göre değerlendirirler ve puanlama yaparak sertifikalandırırlar. Bu kuruluşların önde gelenleri; LEED Sertifikası (Leadership in Energy and Environmental Design) ve BREEAM Sertifikası (Building Research Establishment Environmental Assessment Method)'dir.

LEED yaklaşık olarak 30 yıl önce kurulmuş Amerikan menşeli bir bina sertifikasyon kuruluşudur. BREEAM ise yine 1990 yılların başında kurulmuş İngiltere temelli bir başka çevre dostu bina sertifikasyon sistemidir. LEED sertifikası dünya çapında çok daha yaygın kullanılmaktadır. LEED Sertifikası verilen ülke sayısı 140'ın üzerinde iken, BREEAM sertifikasyonu yapılan ülke sayısı 90 civarındadır. Sektörde önde gelen bu sertifika programları yanı sıra daha az başlığı dikkate alarak binaları değerlendiren ve geçerliliği de daha kısıtlı olan başka sertifikasyon programları da vardır ancak tabii ki bu sertifika sistemlerinin, binalara katacakları değer LEED veya BREEAM seviyesinde değildir. Bu sertifika

Global CO₂ Emissions by Sector

programlarına örnek olarak, Dünya Bankasının bir kuruluşu tarafından verilen EDGE "Excellence in Design for Greater Efficiencies" sertifikasını gösterebiliriz. EDGE sertifikasının temel hedefi gelişmekte olan ülkelerde yeşil yapıların artması için hızlı, kolay ve uygun maliyetli çözümler sağlamaktır.

Günümüzde binaların yapımında ve kullanımı sırasında ortaya çıkan emisyonların miktarı, aşağıdaki görselde de görüleceği üzere, yüzde 40 rakamlarına yaklaşmaktadır. Bu durumda binalar, çevreye verilen hasardan ciddi şekilde sorumludurlar. Dolayısı ile kullanıcılarına yaşam konforunu sağlarken, gerek inşaat aşamasında gerekse kullanım sırasında çevre dostu olabilen ve kaynakları verimli kullanan yapılara ihtiyaç ortaya çıkmaktadır.

BAŞLICA KRİTERLER NELERDİR? PUANLAMA NASIL YAPILIR?

Bu noktadan itibaren sizlere fikir vermek adına biraz daha detaya girmek istiyorum. Yukarıda da ifade ettiğim üzere sertifika programlarının kriterleri birbirine yakındır ancak uygulamada ve puanlamada farklılıklar karşımıza çıkar. Burada örnek teşkil etmesi adına LEED sertifikası ile devam etmek istiyorum. LEED sertifikasında aşağıda görebileceğiniz 8 ana başlık dikkate alınır ve tasarımdan binanın hizmete girmesine kadar bu başlıklar hem proje üzerinde hem de saha da denetlenir.

Bu başlıkların puanlama yapılabilecek alt başlıkları değerlendirilir ve toplam puan hesaplanır. Bu puanlamaya göre de sertifika seviyesi ortaya çıkar. LEED sertifikaları aşağıdaki 4 kategori de karşımıza çıkmaktadır.

YEŞİL BİNA SERTİFİKASI'NIN AVANTAJLARI

Sürdürülebilirliğin her geçen gün daha fazla önem kazandığı ve birçok uluslararası kuruluşun çevresel sorunlarla mücadele ettiği günümüzde çevre dostu olduğu uluslararası standartlara göre kayıt altına alınan "Yeşil Binalar" muadillerine göre daha

değerli yapılardır.. Yeşil emlakçılığın da öne çıkmaya başlaması ve kullanıcıların bilinçlenmesi ile bu değer daha fazla ortaya çıkacaktır. Bazı yapılar o kadar ön plana çıkmaktadırlar ki buldukları bölgenin veya şehrin marka değerine de katkı yapabilmektedirler Ayrıca çevre dostu olmaları ve kattıkları marka değerinin yanı sıra, Yeşil Binalar, kullanıcılar açısından da kaynakları verimli kullandıkları içinde aynı konfor şartlarını çok daha düşük maliyetlerle sağlayabilmektedirler. Bu da ilk yatırım maliyeti açısından bazı dezavantajları olduğu düşünülen Yeşil Binaları kısa sürelerde fizibil duruma getirecektir. Bunlara ek olarak Yeşil Bina sertifikasyonunun bir diğer avantajı da sertifika danışmanının binayı bir "dış göz" olarak devamlı denetlemesi ve

mal sahibine raporlamasıdır. Böylece inşaat süresinde ortaya çıkacak birçok hata veya yanlış uygulama tespit edilip düzeltilebilir.

VE KUZEY KIBRIS

Yeşil ada olarak anılan adamızda, şu anda Yeşil Bina sertifikası alan proje olmaması üzüntü verici bir durum olsa da, devam eden süreçlerin bulunduğunu ve kısa süre sonra ülkemizde de örnek "Yeşil Bina"ların olacağını söylemek bizlere heyecan vermektedir. Daha önce adada uygulanan ilk özel PV tesisini hayata geçiren, ilk BIPV projesini yürüten, ilk PV eğitim sertifikasını veren, birçok ulusal/uluslararası yayına imza atan ve enerji alanında bunlara benzer birçok ilki başaran ekibimin bu süreçlere yön vermesi beni ayrıca

mutlu etmektedir.

Diğer yandan özellikle kullanıcıların ve yatırımcıların bilinçlenmesi ile birlikte doğal olarak oluşacak arz-talep dengesinde ülkemizde de bu projelerin sayılarının artacağını umut etmekle birlikte, hem çevreyi koruyan hem de kaynakların verimli kullanılmasını sağlayan, dolayısı ile hem toplumumuza hem de ülkemize fayda sağlayan "Yeşil Bina" projelerinin karar vericilerimiz tarafından da teşvik edilmesi ve desteklenmesi önemli bir görevdir. Söz konusu süreçlerde olan binalara başta vergi ve gümrük muafiyetleri olmak üzere birçok açıdan destek verilebilir çünkü bu projeler, ülkemize, hem çevresel ve kaynak verimliliği açılarından hem de marka değeri olarak ciddi katkı sağlayacaklardır.

Şah Deniz-2 Güneydoğu Kanadı'nda doğal gaz üretimine başlandı

Konsorsiyumdan yapılan açıklamaya göre, bu üretimle mevcut üretime günlük 400 milyon metreküp gaz eklenerek, 2 milyon evin enerji ihtiyacının karşılanması hedefleniyor.

Sahanın güneydoğu kanadındaki gaz akışının yılın üçüncü çeyreğinde tam kapasite üretim oranlarına ulaşması bekleniyor.

Açıklamaya göre, Şah Deniz-2 projesinde 2021 yılı için planlanan 540 metre derinliğindeki Güneydoğu Kanadı'ndaki üretime zamanında ve emniyetli biçimde başlanırken, derin su kanadındaki üretim, ilgili tüm açık deniz inşaat ve devreye alma işlerinin başarıyla tamamlanmasının ardından 30 Haziran'da faaliyete geçti.

Projenin, Güneydoğu Kanadı'nda bulunan yeni üretim kısmı, iki yeni akış hattı, dört kuyu ve dünya standartlarındaki Şah Deniz rezervlerine bağlı bir dizi

deniz altı yapılarından oluşuyor.

Açıklamada görüşlerine yer verilen Şah Deniz işletmecisi bp'nin Azerbaycan, Gürcistan ve Türkiye Bölge Başkanı Gary Jones, bu üretimin konsorsiyumun ulaşmayı planladığı en önemli dönüm noktası olduğunu belirterek şunları kaydetti:

"Bunu, yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgını nedeniyle yaşanan tüm zorluklara ve kısıtlamalara rağmen emniyetli bir şekilde planladığımız, bütçe ve süre dahilinde gerçekleştirdiğimiz için gururluyuz. Üretim yeni başladığı Şah Deniz-2 Güneydoğu Kanadı'nda, iki dağıtım borusu ve 40 kilometreden fazla akış hattı kullanılarak Şah Deniz saha üretimine günlük yaklaşık 90 bin varil eşdeğerinde petrol miktarı eklenmesini beklediğimizi ifade etmekten memnuniyet duyuyorum."

ŞAH DENİZ SAHASINDA BUGÜNE KADAR 140 MİLYAR METREKÜPTEN FAZLA DOĞAL GAZ KEŞFEDİLDİ

Şah Deniz Konsorsiyumunda yüzde 28,8 oranındaki hissesiyle bp operatör konumundayken, TPAO yüzde 19, Petronas yüzde 15,5, AzSD yüzde 10, Lukoil yüzde 10, Nico yüzde 10, ve SGC şirketi yüzde 6,7 paya sahip bulunuyor.

Hazar Denizi'nde Azerbaycan açıklarında bulunan ve 1999 yılında keşfedilen Şah Deniz, bp tarafından şimdiye kadar yapılmış en büyük gaz keşfi olma özelliği taşıyor.

Şah Deniz sahasında bugüne kadar 140 milyar metreküpten fazla doğal gaz ve 33 milyon tondan fazla kondensat üretimi gerçekleştirildi.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), bp ve Petronas gibi şirketlerin de aralarında bulunduğu Şah Deniz Konsorsiyumu, Şah Deniz-2 Güneydoğu Kanadı'nda doğal gaz üretimine başladığını bildirdi.

gündem | Bülent Şen

Küresel enerji talebinde 2050 beklentileri

@bulentenerji bulentsen.mmg@gmail.com

Uluslararası enerji ajans raporlarına göre (IEA); küresel elektrik talebi 2020 yılında yaklaşık %1 düşerken 2021 yılında yüzde 4.2 artış beklenmektedir. Bu artış, COVID 19 sonrası yeniden canlanan ekonomik aktivitelerden, Çin ve Hindistan gibi ülkelerdeki ekonomik iyileştirmelerden kaynaklanacaktır. IEA'ya (Uluslararası

Enerji Ajansı) göre küresel gaz talebinde; 2020 yılında %3.2 artması ve 2019 yılın seviyelerini geçmesi beklenmektedir. Bu artış Asya, Orta Doğu ve Rusya'dan artan talep ile desteklenecektir. Artan talepler ile birlikte madenlere olan ihtiyaç da eskisine oranla oldukça artmıştır.

Bakır madeni 2010 yılından itibaren ilk defa 10,000 USD/tona

ulaştı. COVID 19 sonrası ekonomik toparlanma, talebi artırırken daha temiz enerji kaynaklarına yönelerek bir itici güç olan elektrikli araç, yenilenebilir enerjide kullanılan bakır madeni tüketimini artırmaktadır. IEA (Uluslararası Enerji Ajansı) raporuna göre 2050 yılında temiz enerjinin hâkim olacağı küresel bir enerji sistemi öngörülmektedir.

Temiz enerjiye talep arttıkça 2050 yılında mineral madenlerin talebi 2020 yılına göre yaklaşık 4 kat artacak. Dolayısıyla bu kritik maden kaynakları riskli hale gelebilecektir.

Bakır Madeni

Güneş, küresel enerjinin en büyük kaynağıdır. Yenilenebilir kaynaklar elektriğin neredeyse %90'ını sağlıyor. Bu elektriğin 1/5'i hidrojen üretmek için kullanılıyor. Temiz enerji yatırımlarında 2030 yılına kadar 4 trilyon dolar tarihi yatırım artışı olması beklenmektedir. Gözükten o ki yeni fosil yakıt tedarik projelerine yeni yatırım finansmanı bulmak oldukça zor olacaktır. 2050 yılına kadar temiz enerjiye büyük ölçüde yatırımların önünün açılması öngörülmektedir. 2030 yılına kadar yenilenebilir enerjide, güneş ve

rüzgâr yatırımları 4 katına çıkması beklenmektedir. Enerji verimliliği projeleri ve iyileşmeler son 20 yılın yatırım miktarının üç katına çıkacağı düşünülmektedir. 2030 yılına kadar CO2 emisyonlarında düşüşlerin çoğu şu anki teknolojilerin kullanımından kaynaklanmaktadır. 2050 yılında ise CO2 emisyonların düşüşünde %50 oranında yeni teknolojiler ile bu emisyonlar etkili olacaktır. Yani 2030 yılından sonra ciddi inovasyonlara ihtiyaç duyulacaktır.

2030 yılına kadar temiz enerji

projeleri kapsamında 14 milyon kişiye iş imkânı oluşturuldu. Bu imkân oluşturulurken fosil yakıt işi ile meşgul olan yaklaşık 3 milyon kişi işsiz kaldı. 2020 yılında OPEC (Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü) ile tüketiciler arasındaki %34 iken bu 2050 yılında %52 olacak ama petrol üretimi OPEC dışında düşecek, yani az sayıda üretici/tüketici ilişkisi olacak. Temiz enerjiye talep arttıkça 2050 yılında mineral madenlerin talebi 2020 yılına göre yaklaşık 4 kat artacak. Dolayısıyla bu kritik maden kaynakları riskli hale gelebilecektir. 2050 yılında elektrik sistemlerinin esneklik ihtiyacı 2020 yılına göre 4 kat artacaktır. 2050 yılına kadar dünyamızı net sıfır emisyon, özellikle G-7 ve G-20 ülkelerinin sıkı hükümet politikalar ile uluslararası işbirliğiyle net sifıra taşınabilir, ama daha sıkı uluslararası işbirliği olmaması durumunda ise bu 2090'lı yıllara ulaşacağı görülmektedir. Yani hedef 2050'li yıllardan bir kaç on yıl daha uzun sürebilecektir. G-20 ülkelerinde ağırlıklı ortalama elektrik maliyeti 2030 yılına kadar 2020 seviyelerine göre offshore RES için %50, kara RES için %45, şebeke ölçekli güneş PV için %55'e kadar düşecektir. Yani yenilenebilir enerjide kurulum maliyeti düşerken, bu sistemlerde verimlilik artacaktır.

Güneş Enerji Santrali

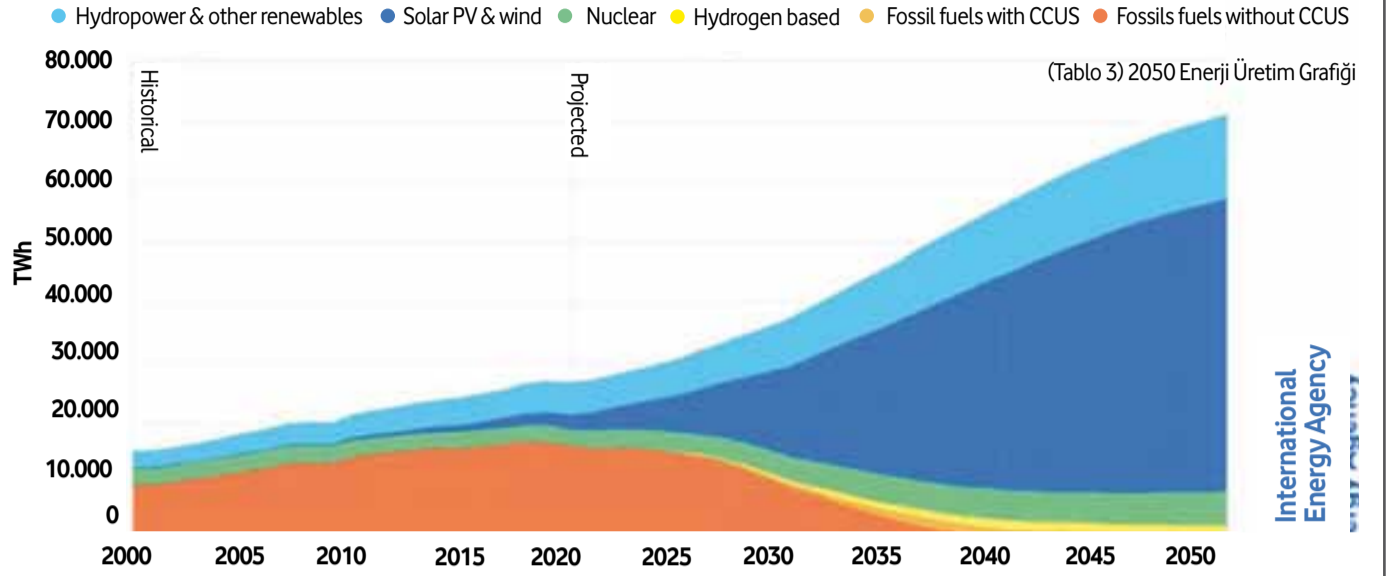
2050 yılına bakıldığında temiz enerjinin payı %90'a ulaşmaktadır. Klasik fosil yakıtların payı ise %10 civarında kalacaktır. 2050 yılında dünya elektrik üretimi toplamda 70,000 TWh ulaşmakta ve buna yaklaşık 3,000-4,000 TWh klasik fosil yakıt eklenecek.

Temiz enerjiyle çalışan bir enerji, sistemdeki maden kullanımı fosil yakıtlarla çalışan bir sistemden çok farklıdır. Örneğin, bir açık denizdeki rüzgâr santrali benzer bir büyüklükteki doğal gaz santralinden 13 kat daha fazla miktarda maden kaynağına ihtiyaç duymaktadır. Elektrikli araçlarda, fosil yakıtlı araçlara göre 6 kattan fazla maden kaynağına ihtiyaç duyacaktır. Yani dünya net sıfır hedeflerine koşarken, kritik madenlere olan talep de hızla artmaya başlayacaktır. Bu ileride kritik madenlere olan talep artışı ile özellikle lojistik, destek ve ihtiyaç halinde madenlere ulaşımında problemler meydana gelecektir.

Çin bugüne kadar Venezuela'ya 180 milyon dolar nikel madenlerine ve 580 milyon dolar miktarında genel madencilik hizmetlerine yatırım yapmıştır. Buna benzer anlaşmalar Şili ve Peru'da yapıldı. Bu rakam Çin'in bakır madenin %55'ini oluşturuyor. Çin, Peru'da olan bakır madenlerine olan kontrol ilgisini Ekvador'da da gösteriyor. Çin Bolivya'daki lityum endüstrisinin %49'unu almış durumda, lityum bakır ve nikel gibi nadir toprak element olmasa da elektrik araçların bataryasında önemli bir rol oynuyor. Yatırımlarını Orta Asya, Afrika, Latin Amerika'daki 21. yüzyılın petrolü olarak anılan nadir toprak

Güneş ve rüzgâr enerjisi ile beraber 2050'ye kadar elektriğin %90'ı yenilenebilir enerjiden sağlanmış olacaktır.

Electricity supply on the net zero pathway, 2000-2050

Ev Elektrikli Araç

elementlerine yönelmiş durumda.

Enerji sektörünün madenlere olan ihtiyacı ise 2040 yılına kadar 6

kat daha artacaktır. Yetersiz tedarik gecikmelere sebebiyet verebilir ve ekstra maliyet riski oluşturabilir. AB

karbon fiyatı 50 euro/tona yükseldi. Bu rakam geçen sene 20 euro/ton idi, yıllık %150 artış söz konusu. Net sıfır karbon hedeflerinin yukarıya doğru hızlıca yükselişi çok dikkat çekici bir artış.

2020 yılında dünyada yaklaşık 3 milyon elektrikli otomobil satıldı. Avrupa ilk kez dünyanın en büyük elektrikli araç (EV) pazarı olarak Çini geride bıraktı. Buna bağlı olarak 2020 yılında şarj cihazları sayısı 1,3 milyona ulaştı ve bunların yaklaşık %30'u hızlı şarj cihazlarının kurulumunu %45 artırdı. IEA, net sıfır raporuna göre yılda ortalama 4-5 trilyon dolar enerji yatırımı gerekiyor. Ülkemizin enerji tüketimi dünya enerji tüketiminin yaklaşık %1'i. Basit bir hesaplama ile net sıfır emisyon için 40-50 milyar dolarlık yatırımı gerekmektedir.

Eyfel Kulesini bu yıl hidrojen ile aydınlattılar.

Karbon emisyonunu oluşturan tüketicilere bakıldığında Dünya nüfusunun %1'ini oluşturan en zengin kesim emisyonun %15'ini oluşturuyor. %10'luk zengin kısım %48'i emisyonu oluşturuyor. Nüfusun %40'ını oluşturan kesim emisyonun %44'ünü, en fakir %50 kısım ise emisyonun %7'sini oluşturuyor. Yani zenginler yoksullara göre 100 kat fazla emisyon oluşturmaktadır.

Paris Eyfel Kulesi

Sonuç olarak; net sıfır emisyon senaryosuna göre 2050 yılında;

- 1- Kömürde tüketim 9'da 1'e düşecektir,
- 2- Petrol tüketimi 4'te 1'e düşecektir,
- 3- Doğal gazda ise 2'den 1'e düşecektir.

(Doğalgazda 2030 yılında %15-20 arası düşüş beklenmektedir.)

IEA (Uluslararası Enerji Ajansı) sıfır emisyonla ulaşmak için belirlediği 7 başlığa kısaca bakarsak öne çıkanlar;

- 1- Enerji verimliliği
- 2- Yenilenebilir enerji
- 3- Biyoenerji
- 4- Hidrojen bazlı yakıtlar
- 5- Karbon tutma ve depolama
- 6- Elektrifikasyon
- 7- Davranış değişiklikleri

Kaynaklar;

*Enerji Monitör Ajansı

*Uluslararası Enerji Ajansı (IEA)

bp'nin Mısır'daki Raven sahasında gaz üretimi başladı

İngiliz enerji şirketi British Petroleum International (bp), Mısır açıklarındaki Batı Nil Deltası bölgesi projesinde yer alan Raven sahasında gaz üretimine başladığını duyurdu.

bp'den yapılan yazılı açıklamada, 3 aşamalı olarak geliştirilen Batı Nil Deltası projesi kapsamındaki 5. saha olan Raven'in halihazırda günlük 600 milyon metreküp gaz ile 30 bin varil doğal gaz kondensatı üretme kapasitesine sahip olduğu, bunun 900 milyon metreküpe çıkmasının hedeflendiği belirtildi.

Açıklamada, Mısır Petrol Bakanlığıyla ortaklaşa yürütülen projenin, tüm aşamalarının toplamda 9

milyar dolara mal olduğu ifade edildi.

Söz konusu proje, Kuzey İskenderiye ve Batı Akdeniz açık deniz imtiyaz bloklarında üç aşamada teslim edilecek beş sahaya kapsıyor.

Batı Nil Deltası bölgesinden çıkarılacak gazın Mısır'ın artan enerji ihtiyacına katkı sağlaması hedefleniyor.

Batı Nil Deltası projesi kapsamında daha önce 2017'de Taurus ve Libra sahaları, 2019'da da Giza ve Feyyum sahaları faaliyete geçmişti.

Güneş enerjisinde kota aşıldı:

SİSTEM ALARM VERİYOR!

Güneş enerjisinde kapasite aşıldı, sistem alarm vermeye başladı. Uzmanlar, Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu'nun analiz eksikliğini yanı sıra şebeke kapasitesinin de sınırlı olması nedeniyle ciddi risklere işaret etti.

Kıbrıs'ın kuzeyinde de 'güneş enerjisi'ne ilgi oldukça artı. Ancak kapasite aşıldı. Uzmanlar, Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu'nun analiz eksikliğini yanı sıra şebeke kapasitesinin de sınırlı olması nedeniyle ciddi risklere işaret etti.

Güneş enerjisinde kapasite aşıldı, sistem alarm vermeye başladı.

Düşük maliyetli bakım masrafları, tamamen doğal kaynağın kullanılması, temizlik gideri ve sabit maliyetinin de oldukça az olması nedenleriyle güneş enerjisine ilgi Kıbrıs'ın kuzeyinde de oldukça artı.

Elektrik Mühendisleri Odası, Enerji Politikaları Komite Başkanı Görkem Çelik, ada ülkesi olduğumuz için şebekenin küçük olduğuna dikkati çekerken, KIB-TEK'in elinde şebekenin yenilenebilir enerjiye hangi durumlarda nasıl reaksiyon verebileceğini gösterebilecek bir analize sahip olmadığına da vurgu yaptı.

Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Müsteşarı Şahap Aşıkoglu, bugüne kadar 141 megavat başvuru yapıldığını, taleplerin de halen ciddi bir şekilde artarak devam ettiğini söyledi. Ana sıkıntının izole sistem olduğu için alt yapıda ciddi sorun oluştuğunu kaydeden Aşıkoglu, "Şu anda yeni güneş enerji panellerinin yarattığı gerilime sistem dayanmıyor. Alarm veriyor." dedi.

"ŞEBEKENİN HER DETAYI ELİMİZDE YOK"

EMO Enerji Politikaları Komite Başkanı Görkem Çelik :

Güneş enerjisinde kotanın aşıldığını ifade eden EMO Enerji Politikaları Komite Başkanı Görkem Çelik, şebeke analizinin bütünlükle olarak her detayının ellerinde olmadığını kaydetti.

KIB-TEK'in de analizi yapacak yazılımı olmadığını dile getiren Çelik, "Gerçek anlamda yenilenebilir enerji ne kadar elde edebiliriz, şebeke bu yenilenebilir enerjiye nasıl reaksiyonlar, tepki verebileceğini gösterecek analize sahip değiliz. Biz Kıbrıs Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği olarak, 2018 yılı Eylül ayında bir çalıştay yaptık ve

orada rapor yayınladık. Şebeke analizi olmadan yenilenebilir enerjide, sınırlandırma miktarının belirlenmesinin mümkün değil. Mutlaka şebeke analizi ve şebeke analizini ölçüt olarak şebeke kodumuzun belli olması lazım, oradan analiz sonuçlarını karşılaştıralım" şeklinde konuştu.

"YENİLENEBİLİR ENERJİYE TALEP ÇOK BÜYÜK"

Güneş enerji sistemlerine halkın yoğun bir rağbet gösterdiğini kaydeden Görkem Çelik, YEK Kurulunun kontrollü bir şekilde bu kadar zamandır izin verdiğini, kotanın yüzde olarak belirlendiğini kaydetti. Kurulum gücünün miktarından çok anlık üretilen enerjinin ne kadarının yenilenebilir enerjide üretildiğinin bilinmesinin gerektiğine de vurgu yapan Çelik, "Anlık üretilen enerjinin yüzde 20'sinden fazlası yenilenebilir olduğunda, yıllardır anlatılmasına rağmen sorunlar yaşanmakta. Şuan anlık olarak ne kadar yenilenebilir ürettiğimizi bilmiyoruz, ölçemiyoruz. Tüketilen günlük güneş enerjisi bilinmiyor. Çok büyük bir talep oluşmaya başladı. YEK Kurulu bir kota belirler, yıllık olarak yenilenebilir güneş enerji izni olarak" şeklinde konuştu.

"141 MW BAŞVURU VAR"

İzin miktarlarını kontrol etmeye çalıştıklarını, bunu bir noktaya kadar yapabildiklerinin de altını çizen Çelik, "İzin miktarlarını çok yüksek tutsak bütün izin kotası bitecekti" dedi. Geline nokta, 141 megavat başvuru olduğunu, 130 megavata izin verildiğini 11 megavat'ın ise eksik evraktan dolayı görüşme aşamasında olduğunu kaydeden Çelik, "Şu an 87 megavat devrede, güneş enerjisinden verilen izinlerle 6 ay sonra bunun 130'a ulaşmasını bekliyoruz" ifadelerini kaydetti.

"VOLTAJ VE FREKANS SORUNU CİDDİ SORUNLAR"

Yaşanan sorunlara dikkati çeken Çelik, sorunların bir

tanisinin de şebekede yaşanan voltaj sorunu olduğunu, güneş enerjisi kullanmayan insanların evlerindeki cihazları bile tehdit eder durumda olduğunu kaydetti.

Bu sorunun cihazların yanmasına kadar ciddi sorunlar oluşturduğunu kaydeden Çelik, "Bu sorunların çözümü için KIB-TEK çalışıyor, ikinci sorun ise frekans sorunudur ki şuan yaşamadık yaşadığımız takdirde, şebekemizin tamamen devre dışı kalmasına varabilecek tehdit edebilecek soruna dönüşebilir. Kurulu güç arttıkça, önümüzü görmedikçe, şebekenin buna nasıl tepki vereceğini bilmedikçe bir sel yollarımızı alıp götürüyor bir bulut bütün şebekeyi göçertebilir" sözlerini kullandı.

"ÖNÜMÜZÜ GÖRMEYEN İZİN VERMEYE DEVAM EDERSEK CİDDİ SORUNLAR OLUŞACAK"

Kurulum gücü arttıkça, güneş enerjisinin devreden çıkması halinde var olan şebekenin nasıl tepki vereceğinin, limitlerin bilinmesi gerektiğini kaydeden Çelik, "Önümüzü görmeden izin vermeye devam edersek, bir gün bu yaşanacak" dedi.

Şebekenin her noktasının bütünlüklü olarak incelenmesi gerektiğine vurgu yapan Çelik, şebeke kodunun oluşması gerektiğini söyledi.

Yazılımla yapılması gereken bir analiz olduğunu da kaydeden Çelik, "Yüzde 30 kota en kötü senaryoya göre belirlenen bir görüştür, bilimsel olarak bu yazmıyor" şeklinde konuştu.

"YENİ TÜZÜK İÇİN BAŞSAVCILIK'TAN GÖRÜŞ BEKLENİYOR"

Yeni bir tüzüğün de hazırlandığını ve Nisan ayında bittiğini kaydeden Görkem Çelik, tüzük için Başsavcılıktan görüş beklendiğini Bakanlar Kurulu'na gönderildiğini görüş gelmediği için de Bakanlar Kurulu'ndan geçmediğini söyledi.

Yaşanan mağduriyetin de YEK Kurulu veya bakanlıkla ilgili olmadığına da değinen Çelik, "Başsavcılıktan görüş

henüz gelmedi. Tüzük geçse dahil, yeni kotalar belirlenirken, bu analizler olmadan önümüzü görmeden adım atmaktan vazgeçmeliyiz. Bunların tek çözümü analiz, ciddi bir yazılım çalışması yapılarak şebeke kodunun çok net belirlenmesi şart" dedi.

"ÇELİK ÖRNEK OLARAK KIBRIS'IN GÜNEYİNİ GÖSTERDİ"

EMO Enerji Politikaları Komite Başkanı Görkem Çelik, anlık üretilen enerjinin yüzde 20'sinden fazlasının yenilenebilir olduğuna değinerek şebekelerin sorun yaşadığına vurgu yaptı.

"Yenilenebilir enerji konusu dünyada kurun denilen bir zamandayız" sözlerini kullanan Çelik, şebekeye daha fazla yenilenebilir bir enerji ekleyebilmek için yatırım yapılması gerektiğine vurgu yaptı ve bu konuda Kıbrıs'ın güneyini örnek gösterdi.

"ŞEBEKE KAPASİTESİ SINIRLI"

ODTÜ Kampusu Elektrik ve Elektronik Müh. Program Koordinatörü Bölüm Başkanı Doç. Doktor Murat Fahrioglu:

Ada ülkesi olduğu için şebekenin de küçük olduğuna değinen ODTÜ Kampusu Elektrik ve Elektronik Müh. Program Koordinatörü Bölüm Başkanı Doç. Doktor Murat Fahrioglu, dünya ve Türkiye ile bağlantısı olmayan bir şebekemiz olduğunu ifade etti. Fahrioglu, bağlantımızın bir tek Kıbrıs'ın güneyi ile olduğuna değinerek sadece güneyde sistemin biraz daha büyük olduğunu kaydetti.

Şebeke kapasitesinin küçük olduğunu Türkiye'de 90 bin megavat kurulum gücü olduğuna dikkati çeken Fahrioglu, KKTC'de bunun sınırlı olduğunu söyledi. Şebeke genelinde ve bölgesel voltajlarda ciddi sorunlar yaşandığına işaret eden Murat Fahrioglu, özellikle bölgesel voltajlarda ciddi sıkıntıların yaşandığına işaret etti.

"KOTALAR DOLDU, BAŞVURULAR DURDURULDU"

Şebekede yaşanan ciddi sorunlar nedeniyle güneş

enerji sistemi bulunan evlerin olduğu bölgelerde, voltajın dönem dönem yükselerek bölgedeki evlere ciddi zararlar verdiğini ifade eden Fahrioglu, "Kotalar doldu, başvurular durduruldu. Bundan sonraki adımlar çok daha dikkatli atılmalı. Bunun çaresi çok iyi bir analiz yapılmasıdır. Çok büyük bir şebekeye bağlanmamız gerekmekte ve bunun için kapsamlı bir analiz yapılması şart" dedi.

"TEK ÇÖZÜM DAHA BÜYÜK BİR SİSTEME BAĞLANMAK"

Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Müsteşarı Şahap Aşıkoglu, bugüne kadar 141 megavat başvuru yapıldığını bu başvuruların tamamının mahsuplaşmadığını bir kısmının hala görüşme aşamasında olduğunu kaydetti. Aşıkoglu, güneş enerji sistemlerine halkın yoğun bir rağbet gösterdiğini ifade ederek, taleplerin hala ciddi bir şekilde artarak devam ettiğini söyledi. Ana sıkıntının izole sistem olduğu için alt yapıda ciddi sorun oluştuğunu kaydeden Aşıkoglu, "Şu anda yeni güneş enerji panellerinin yarattığı gerilime sistem dayanmıyor. Alarm veriyor." dedi.

"BU SORUNUN KISA VADEDE ÇÖZÜMÜ YOK"

İzinlendirme konusunda sınır getirilmediği için aşırı talep yaşandığını söyleyen Şahap Aşıkoglu, "Bazı noktalarda sistem de gerilimi sağlayan elektrik akımı sistem dışı kalmaya başladı" dedi.

Özellikle Kib-Tek'e klimalar ile ilgili ciddi şekilde hasar şikâyeti gittiğine de dikkati çeken Aşıkoglu, enerji akımında çok ciddi bir yükselme olduğunu söyledi. Panellerin sistemde ciddi sorunlar yaratmaya başladığını söyleyen Aşıkoglu, "Sistemsel değil ama yerel şirketlerin de yanlış uygulamaları etkili" diyerek ya Kıbrıs'ın güneyi ya da Türkiye gibi daha büyük bir sisteme bağlanması gerektiğinin altını çizdi. Tüzüğü değiştirdiklerini de ifade eden Aşıkoglu, "Başsavcılığa gönderilen tüzük 9 haftadır görüş beklemekte. Bu sorunun kısa vadede çözümü yok" dedi.

'KKTC ekonomisi artık YÜKSEK GELİRLİ BİR EKONOMİ DEĞİL'

Başbakan Yardımcısı, Ekonomi ve Enerji Bakanı Erhan Arıklı'nın, bakanlıkta ilk altı aylık icraatlarını anlattığı vizyon ve istişare toplantısı gerçekleştirildi. Toplantıya Arıklı'nın yanı sıra tüm bürokratlar katıldı. Basın toplantısında Bakanlık Müsteşarı Şahap Aşkoğlu da teknik bilgiler içeren bir sunum gerçekleştirdi.

Arıklı, kişi başına düşen milli gelire bakıldığında ülkenin 3 bin 500 dolar civarında fakirleştiğini belirterek pandemi kriziyle işsizliğin de yükseldiğini söyledi. Ekonomik ve sosyal kalkınma vizyonunun makro düzeyde katılımcı bir yaklaşımla belirlenmesi, lokomotif sektörlerin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve bu sektörlerin zenginleştirilmesi, sosyal ihtiyaçların planlı ve zamanında karşılanmasını, kaynakların ise verimli ve etkin kullanılmasını mümkün kılabilen bir ekonomik modele geçilmesi gerektiğini vurguladı.

"HEM DEVLET, HEM DE HÜKÜMETLER OLARAK İMKANLARIMIZI KULLANIYORUZ"

Toplantıda yapmak istediklerini ve ilk altı ayda yaptıklarını anlatan Arıklı, aynı zamanda da ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durumun bir fotoğrafını çekerek daha iyiye gidebilmek için vizyonlarını ve önerilerini aktardı.

Hem sağlık hem de ekonomik olarak zorlu bir pandemi sürecinden geçildiğine dikkat çeken Arıklı, "Ekonomik daralma ile boğuşmaktayız. Hem devlet, hem de hükümetler olarak imkanlarımızı kullanıyoruz ve toplumun bu krizi mümkün olabilecek en az hasarla atlattığını sağlamaya çalışıyoruz" dedi.

Salgından ekonomi ve hizmet sektörünün ciddi anlamda etkilendiğini dile getiren Arıklı, "Ekonominin

sağlığın altında ezilmesine göz yumduk" ifadelerini kullandı.

KKTC olarak 2009 krizi ve sonrasında da 2017'den itibaren ekonomik yavaşlama yaşandığını dile getiren Arıklı sözlerine şöyle devam etti: "Maalesef pandemi bizi bu süreçten çıkamadan yakaladı. Yaşadığımız birçok sorun zaten var olan sorunlardı ama belki belirgin olmayan bir şekilde sürüyordu. Pandemi bizi bütün bu sorunlarla yüzleşmeye zorladı."

2011 yılından bu yana kişi başı gelire bakıldığında 3 bin 500 dolar civarı fakirleştiğine dikkat çeken Arıklı, pandemi krizi ile işsizliğin yüzde 10 civarlarına çıktığını gördüklerini özellikle gençlerin ve kadınların pandemi krizinde daha da zorlandıklarını kaydetti.

Turizm ve yükseköğrenim sektörlerine aşırı bağımlılıktan dolayı ekonomik faaliyetlerin ciddi şekilde etkilendiği gerçeğiyle de bir kez daha karşı karşıya kaldıklarına dikkat çeken Arıklı, yapısal sorunların krizle büyüdüğünü, derinleştiğini ve daha da aciliyet kazandığını vurguladı.

Uzun yıllar Ekonomi Bakanlıklarının sadece sanayi arsaları ve KIBTEK'ten sorumlu olduğu düşünülen bir süreç yaşadığını kaydeden Arıklı, tam da bu yüzden DPÖ'nün de 5 yıllık kalkınma planları yapmaktan vazgeçtiği dönemlerden bugüne plansız bir ekonomi ile sadece mali politikalar ile günü kurtarmaya çalıştıklarını belirtti.

"BİZE YENİ BİR NORMAL GEREK"

"Konu normalleşme ise pandemi sonrasında eski normale dönmemiz bize bir şey kazandırmayacak çünkü yaşadığımız aslında pandemi krizinin çok öncesinde başladı ve eski normale dönmemiz uzun vadede çözemeyecek. Bize yeni bir normal gerek. Normalleşeceksek yeni ekonomik büyümeye dayalı bir model yaratmamız gerek" şeklinde konuşan

Başbakan Yardımcısı, Ekonomi ve Enerji Bakanı Erhan Arıklı, ekonomik daralma ile boğuştuklarını vurgulayarak "İmkanlarımızı kullanıyoruz ve toplumun bu krizi mümkün olabilecek en az hasar ile atlattığını sağlamaya çalışıyoruz" dedi.

Arıklı, dünyada küreselleşme ve teknoloji kullanımının her geçen gün artmakta olduğunu, ekonomik rekabet edebilirlik ve sürdürülebilirlik kavramlarının yepyeni bir boyut kazandığını kaydetti.

Ülkenin bu koşullara adapte olabilmesi için, uzun vadeli 'Ekonomik Kalkınma Vizyonu'nun tüm paydaşlarla birlikte sorgulanması ve toplumsal uzlaşısı içerisinde şekillendirilmesi gerektiğine dikkat çeken Arıklı, ekonomik ve sosyal kalkınma vizyonunun makro düzeyde katılımcı bir yaklaşımla belirlenmesi, lokomotif sektörlerin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve bu sektörlerin zenginleştirilmesi, sosyal ihtiyaçların planlı ve zamanında karşılanması, kaynakların ise verimli ve etkin kullanılmasını mümkün kılabilen, bir ekonomik modele geçilmesi gerektiğini vurguladı. Ekonomi ve Enerji Bakanlığı tarafından ekonominin planlanmasının mümkün olmadığına da değinen Arıklı, ilk altı ayda kendi yapabileceklerini yapıp hükümet ortakları ile gerekli istişareleri yapmaya çalıştıklarını söyledi.

"Çocuklara nasıl bir gelecek bırakmak isteniliyor" sorusuna yanıt aradıkları bu 6 ayda çalışmanın, sağlıklı bir zemine ilerleyebilmesini sağladıklarını dile getiren Arıklı şöyle konuştu: "Çok net olarak şunu gördük;

daha çok ürettiğimiz; daha çok ihracat yaptığımız; turizm ve yükseköğrenimin daha akılcı ve sağlam temeller ile yapıldığı; eğitimde uzmanlaşmanın ve farklı becerilerin yanında yaratıcılığın kazandırıldığı; katma değeri yüksek ürün ve hizmetlerin üretildiği; kadın ve gençlere daha çok iş yaratabilen; ekonomik büyüme odaklı bir planlama yapmazsak şu anda yaşadıklarımızdan kurtulma şansımız yok."

Bir siyasetçi olarak siyasetin de ders alması, istikrarlı ve güçlü hükümetlerin işbaşına gelmesi gerektiğini dile getiren Arıklı, anlattığı vizyon ile 6 ay hareket ettiklerini ve bu vizyon ile de devam edeceklerini kaydetti.

"BÜTÇE AÇIĞI BÜYÜYOR"

2021 Mali Yılı bütçe açığının giderek büyüdüğüne dikkat çeken Arıklı, şu verileri paylaştı: "KKTC 2021 Mali Yılı bütçesi, 1.980 milyon TL yerel bütçe açığı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin 1.150 milyon TL katkı yapılacağı varsayımıyla 830 milyon TL genel bütçe açığı olarak yasalaşmıştır. Sonrasında, Türkiye Cumhuriyeti ile imzalanan İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması çerçevesinde bütçe açığına 800 milyon TL katkı öngörülmesine bağlı olarak genel bütçe açığı 830 milyon TL'den 1.180 milyon TL'ye yükselmiştir. 2021 yılı Şubat ayında açıklanan Covid-19 önlem paketinde bütçede öngörülmeden 400 milyon TL'lik tutar, alınan ilave Covid-19 tedbirleriyle Haziran ayı itibarıyla 600 milyon TL'ye ulaşmıştır. Bu kapsamda Haziran ayı itibarıyla 2021 mali yılsonu toplam açığımızın 1.780 milyon TL'ye ulaşacağı tahmin edilmektedir."

Üretkenliği düşük sektörlerde büyüme eğilimi, yatırımların ve yeni istihdamın düşük seviyede olması sonucunda, KKTC ekonomisinin artık yüksek gelirli bir ekonomi

olmadığına değinen Arıklı, "KKTC'nin kişi başına düşen geliri 2011 yılından itibaren düşmektedir. Son 10 yılda kişi başı milli gelire göre fert başında yaklaşık 3 bin 500 dolar fakirleştik. Yapısal sorunlarımız bizim sadece patinaj ekonomisi içine kısır bir döngüde tutuyor. Rasyonel ve kapsamlı zihinsel bir dönüşüm yapmadığımız takdirde fakirleşmeye devam edeceğiz" şeklinde konuştu.

KKTC'nin yapısal sorunlarını dile getiren Arıklı şu ifadeleri kullandı: "Dışa bağımlı bir ekonomik yapı; kısıtlı su, enerji, doğal kaynaklar; tüketime dayalı bir ekonomik yapı; turizm ve yükseköğretim ağırlıklı hizmet ihracatına dayalı ekonomik büyüme; düşük yatırım oranı (toplam yatırımlar/GSYH=%15); düşük üretkenliğe sahip hizmet sektörü; düşük istihdam artışı, 2019 yılı (% 2,2); orta gelir düzeyi tuzağı; kişi başı milli geliri belli bir seviyeye ulaşan gelişmekte olan bir ülkenin, ar-ge yoksunu üretim stili ve geleneksel iş yapış modellerine bağlı kalması nedeniyle, kısır döngüye girmesi ve kolay kolay gelişmiş ülke kategorisine ulaşmamasıdır. Bundan sonrası için katma değeri yüksek üretim, nitelikli iş gücü ve üst düzey bir yönetim kalitesi gerekiyor."

Ekonomik büyüme odaklı bir kalkınma projesi başlatılması gerektiğine vurgu yapan Arıklı, ileriki 15 yıl içerisinde ülkenin gelmesini hedefledikleri ekonomik ve sosyal durumu tanımlayarak, somut ve ölçülebilir kalkınma hedefleri oluşturulması imkan sağlayacak kapsamlı bir çalışma başlatılması zorunda olduğunu kaydetti.

Arıklı, çalışmanın, gerek devlet kurumlarının gerekse dış paydaşların kalkınma yönünde ortaya koyduğu münferit çabalara eşgüdüm ve ivme katarak, lokomotif sektörlerin sürdürülebilirliğini sağlamayı, sosyal ihtiyaçların planlı ve zamanında karşılanmasını, kaynakların ise verimli ve etkin kullanılmasını amaçladıklarını belirtti.

KIBRIS enerjik

Kurucusu:
M. Zekai Komsuoğlu
Mayıs, 1968

Yayın Sahibi
Balkan Gazetecilik Dijital
Medya Yayıncılık ve
Matbaacılık San. Tic. A.Ş.

Yayın Grubu Başkanı
A.Sertaç Komsuoğlu
Murahhas Aza ve
Yayın Grubu Bşk. Yrd.
Mustafa Akinci
Murahhas Aza
Mustafa Komsuoğlu
KKTC Temsilcisi
Duygu Komsuoğlu

Genel Yayın Yönetmeni ve
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Emin Kaya

● Haber Yönetmeni: Elif Gür
● Haber Merkezi: Sibel Acar, Gözde
Emlik, Özge Esen
● Grafik: Ersin Güleç,
Onur Uğurman Torgay, Su Özkan,
Serra Ergan

● Reklam ve Abonelik: Ayşegül
Yıldırım

● Mali İşler Başkanı: Ş. Doğan Erbay
● Hukuk Danışmanı: İrfan Coşkun
● İK Müdürü: Ege Aksakal
● Basıldığı Yer: IRM Dijital Baskı ve
Matbaacılık San. Tic. A.Ş.

@Petroturkcom

Yönetim Yeri: Y. Dudullu Mah. Bostancı Yolu Cad. Şehit Sok.
No:44 Ümraniye- İstanbul

KKTC Tel: (0546) 99 1111 - Karakum-Girne / KKTC
İstanbul: (0216) 466 74 96 Fax : (0216) 365 58 05

KKTC genelinde dağıtımı yapılan Enerji Kıbrıs, Basın Kanunu uyarınca bir yerel süreli yayındır. Enerji Kıbrıs, Basın Meslek İlelerine uymaya söz vermiştir. Enerji Kıbrıs'ta yayımlanan yazı, haber ve fotoğrafların her türlü telif hakkı Balkan Gazetecilik Dijital Medya Yayıncılık Matbaacılık San. Tic. A.Ş.'ne aittir. İzin alınmadan, kaynak gösterilerek dahi ıktibas edilemez. Köşe yazılarında yer verilen görüşler yazarın kendisine ait olup, gazetemiz açısından bağlayıcı değildir.

TÜM ENERJİMİZ SİZİN İÇİN

Aksa Enerji Kalecik Enerji Santrali, 153 MW kurulu güç ile halkımızın elektriğe kesintisiz ulaşmasını sağlamak için çalışıyor ve KKTC'nin enerji ihtiyacının yaklaşık yarısını tek başına karşılıyor.